

ARCIA

MIGUEL SANZ

«EAE-Nafarroa
protokoloak
haserrea
areagotu du»

ALJERIA

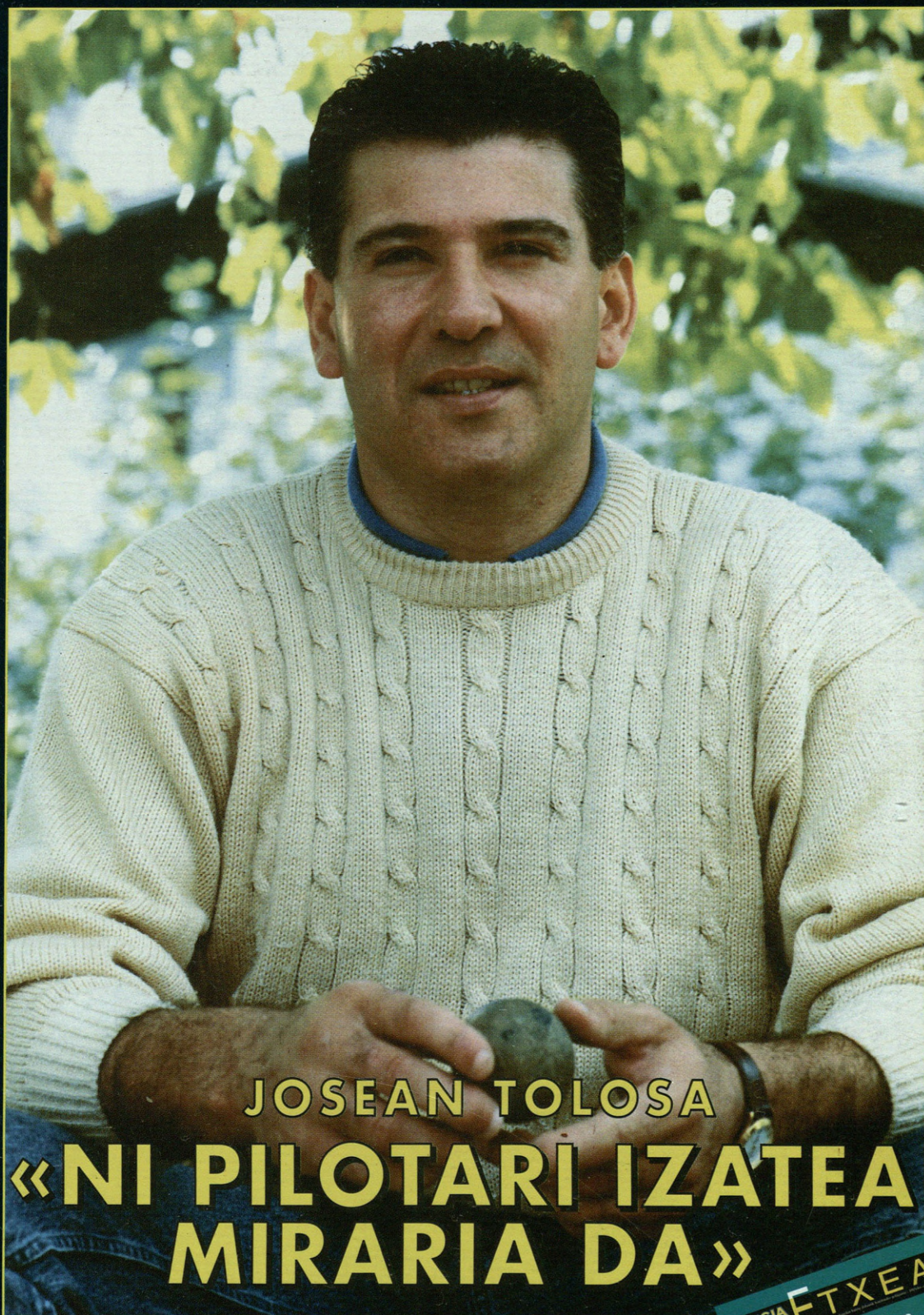
Basamortuko
hondarretan
barreiatutako
botoak

TTOTTE ETXEBESTE

Sasiaren ondotik
Paristik itzulita
Urruñara bidean

JUAN MARI LARRARTE

«Jaurlaritzak
betetzen duen
neurrian
beteko da akordioa»

JOSEAN TOLOSA

«NI PILOTARI IZATEA MIRARIA DA»

ZAROAREN 25EAN HASIKO DA NAFARROAKO KANTU TXAPELKETA

ZURE KLASIKOEN BILDUMA

Igandero eta asteartero, urte bukaera arte, egunkariarekin batera EGINek disko konpaktoz osatutako bilduma bikaina eskainiko du. Musika klasikoaren jenero desberdin eta autore onenak heldu dira, esate baterako, beste batzuen artean, Vivaldi, Haendel, Mahler eta Debussy.

6. Politika kronika. PELLO ZUBIRIA.

8. Miguel Sanz, Union del Pueblo Navarroko lehendakariordea. «Protokoloak, gure herriaren uztartzea ekarri ordez, haserre areagotu du». MIKEL JAUREGI eta PELLO ZUBIRIA.

12. Asteazken. XABIER LETONA.

14. Basamortuko hondarretan barreatutako botoak. XABIER LETONA.

18. Javier Elorriaga, San Jose nazioarteko garraio enpresako gerentea. «Atzerrian ikusi dugunez euskal esportazioen gorakada ahulduz doa». KOLDO GOITIA.

20. Ttote Etxebesterekin Paristik Urruñara bidean. Sasiaren arantzak. JOXE MARI OSTOLOZA eta PELLO ZUBIRIA.

23. Gora ezkeriak. JON ARANO.

26. Epaitegietatik herritarrek ez dute euskaraz idatzitako agiririk jasotzen. Euskarak ez du epairik jasotzen. AINHARA ZUAZABEITIA eta ARANTXA ERASUN.

29. Joxean Tolosa: «Ez nuen era horretan erretiraterik espero». MARTIN AGIRRE.

34. Kultura kronika. J.J. PETRIKORENA.

37. Juan Mari Larrarte, AEK-ko Gipuzkoako arduraduna. «Beste aldeak betetzen duen neurrian bete ahal izango dugu guk akordioa». J.J. PETRIKORENA.

40. Kantu helduaren txanda. KIKE DIEZ DE UZTZRURUN.

42. Asun Balzola: idazleen itzaleko ilustraziogilea. JOSU ARANBERRI.

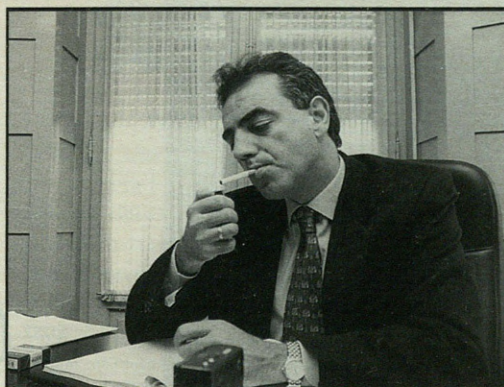
45. Argitalpenak. JOSU ARANBERRI.

48. Irrati-telebista. ARRITXU ZELAIA.

52. Aukeran. MIKEL JAUREGI.

56. Denborapasa.

58. Belisario konplejua. MIKEL ARAMENDI.

POLITIKA: Javier Otanoren eta Jose Antonio Ardanazaren Nafarroa eta EAeren arteko batzorde iraunkorrerako protokoloaren sinadurarekin bat etorri ez den alderdietako bat UPN izan da. Protokoloari buruzko euren iritzia jaso asmoz, Miguel Sanz UPNko lehendakariordearengana jo dugu, eta honek luze eta zabal hitz egin digu./ 8

JOSEAN TOLOSA: Hogei urte pilota eskuetan ibli ondoren, Gipuzkoak eman duen azken eskuz banakako txapeldunak erretiratzeko garaia hartu du joan den udan. Hori dela eta, omenaldia eskainiko diote datorren astean, Eibarko Astelenan, azken urteotan frontoian arerio eta kanpoan lagun izan dutenek. Eta, noski, seguru azalduko diren ikusleek. Erretiratzeko erabakiaz ez du damurik, «pilotariaren bizitza ez da betirako eta noizbait erretiratzeko ordua iristen da». Profesional mailan izandako bizipenak, pilota profesionalaren munduaz gaur duen ikuspegiaz, kirol honen berritzeaz eta beste aritu zaigu amezketarra bere txokoa./ 29

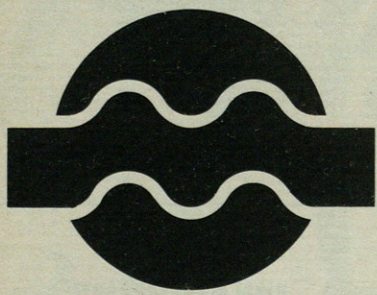

JUAN MARI LARRARTE: Joan den urteko ekainean AEK-k eta Eusko Jaurlaritzak sinatutako hitzarmenari jarraikiz, testu bat landu dute bi aldeek. AEK-k dagoeneko baieztatu du, eta horretaz mintzatu gara Juan Mari Larrarte Gipuzkoako arduradunarekin. Hainbat kezka azpimarratu dizkigun arren, aurrera begira funtsezkoa gerta daitekeela dio./ 37

GAZTEA
eta
EUSKALDUNA

F.M. 102.6

Lekeition	98.1
Ondarroan	92.5
Markinan	96.7
Aramaion	104.9

BIZKAIA

irratica

IRAKUR- LEAK MINTZO

Arazoak EHU

Aurten ere, ikasturte gatazkatsua hasi du gu Leioan dagoen EHU. Irakasle kale-ratuen auziak konponbiderik gabe darrai eta errektoregoak konpontzeko asmorik ez du azaldu. Berriz ere honen guztia eragina ikasleengan erortzen da, klase ordu asko galduz. Aitzakiak erabiliz eta inolako azalpenik gabe, irakasle «ofizialek» klaseak emateari utzi diote.

Honez gain ere, jipoiak eta irainak jasaten ditugu sarritan unibertsitatean egoten diren gorputz polizialen eskutik (Protesa eta Ertzaintza).

Horren aurrean, ikasle kaltetuok, klaseak *normaltasun* osoz jasotzeko eskubidea aldarrikatzen dugu eta egoera gatazkatsu hau, elkarrizketaren bidez behingoz konpon dezatela.

GIZARTE ETA KOMUNIKAZIO ZIENTZIETAKO FAKULTATEKO IKASLE KALTETUAK

Arrasateko Eskola Politeknikoa

Arrasateko Eskola Politeknikoan azken aste hauetan gertatu diren aurrean, eta bere lanpostua galdu duen ikaskidearekin gure adiskidetasuna azalduz, ikasle, ikasle ohi, guraso, irakasle, lankide eta lagun talde batek gure ikuspuntua plazaratu nahi dugu lerro hauen bitartez.

Gure istorioa urriaren 17an hasten da. Zuzendaritzak batzar bat antolatzen du maila ezberdinetako ikasle batzuri deituz. Bertan, «eskuzabal» agertzen da gure zuzendari jauna, kapelatik untxia lez, azterketa berriak eskeintzen ditu irailean bizpahiru ikasgai gaingitu ez zituzten ikasleentzat, eta hau gutxi balitz, azterketa hauetara ez agertzeak (edo hauek ez gaingitzeak) ez omen du suposatuko ikasleok ikasgai bakoitza gaingitzeko ditugun 6 aukeren murrizketa. Sekula ez da ezagutu konbokatoria batera ez agertze-ko aukera, eta hau izan dela hainbat ikasleek eskola utzi beharraren arrazoiak.

Non geratzen dira hiru ikasgai baino gehiago gaingitu gabe dituzten ikasleak?, non aukera hau izan ez zutenak eta edukiko ez dituzten ikasleak?, zer dago proposamen honen atzetik? Zuzendaritzaren trikimailu hauen arrazoiak ez ote da azterketa-emaitzen ondorioz maila batzuk «hutsik» geratu direla? Hau horrela bada, ikasgai bat gaingitzeko ez dugu nahikoa ikaste hutsarekin, «koiuntura» baikor baten zortea izan beharko dugu aurrera egiteko. Zein da Eskolaren izatea? Urtero inguruko enpresei edozein prezio-tan 'x' injeniari ziurtatzea?

Urriaren 20an, ikasleok zuzendaritzara informazio gehiagoren bila jo genuenean, zuzendari jaunak gure ikaskide bat mehatxatu zuen, 23an liburutegian betetzen zuen lanetik bota zutela pertsonal kopuru arazoak argudiatuz. Noiz arte iraungo du mehatxuaren erreinuak Arrasateko Politeknikoan? Gure esku dago.

ALEX EZPELETA ETA BESTE 58 SINADURA

Hezkuntza bazterketa

ZARAUZKO Salbatore Mitxelena Ikastolako guraso talde bat gara. Gure semeak Heziketa Bereziko haurrak dira eta haur hauen beharrei erantzuteko eta «Integrazio eskolarra» lortzeko Hezkuntza Administrazioak Laguntzaileen gorputza sortu zuen.

Haur hauek gela arruntetan beste haurrekin batera daude eta irakasleak Laguntzaile baten laguntza jasotzen du edo jaso beharko luke.

Urtero, ikasturte hasieran, gurasoak urduri jartzen gara, Laguntzaileak ez direlako heltzen eta gure semeak bakarrik egoten direlako irakasleekin, eta nahiz

hauek ahalegin guztiak egin ezin dituzte gelaren beharrak atenditu behar bezala.

Irailaren 28an Hezkuntza Administrazioak baimena eman zuen Ikastolak laguntzaileak kontratatzeko ordu kopuru konkretu batez, baina ordu horiek ez dute eskolako ordutegi osoa betetzen, ezta gure semeek erabiltzen dituzten autobusen irteera-etorrera zainketa edota txan-gora doazen egun edota gauak. Gainera bidali duten diru kopuruak ez du iazko proportzioa betetzen.

Zer nahi du Administra-zioak? Zergatik aldeztu aurretik ezagutzen badira Ikastolaren beharrak ez da irailaren hasieran konpontzen? Zergatik gure semeen beharrek, ordu kopuru eta diru aldetik, urtero gero eta erantzun murriztago bat jasotzen dute?

Oso kezkatuak gaude eta ez ditugu erantzunak aurkitzen, horregatik gure haserrea adierazi nahi dugu.

Beharbada, norbait gai izango da erantzuna eta soluzioa eskeintzeko. Gure semeek merezi dute!

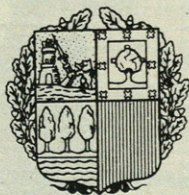
BELEN SILVETI ETA IGNACIO LERTXUNDI
ZARAUZ (GIPUZKOA)

JABEA: ZERUKO ARGIA, S.A.L.
LEHENDAKARIA: Joxe Mari Irazusta.
ZUZENDARIA: Pello Zubiria.
Kontseilu Editorialeko Arduraduna: Baleren Bakaikoa.

HELBIDEAK
GIPUZKOA: Zirkuitu ibilbidea, 15. pabiloia.
20160 Lasarte-Oria.
Tlf: 37 15 45. Faxa: 36 10 48.
BIZKAIA: Zabalburu 2, 1. ezkerre. 48003 Bilbo.
Tlf: 410 34 34. Faxa: 410 37 15.
NAFARROA: Iratxe Monastegia 70, 3. ezkerre.
31011 Iruñea.
Tlf: 17 80 78. Faxa: 17 80 77.
IPARRALDEA: Harrobiko Etxea, 64122 Urruña.
Fax-Tlf: 59 47 17 10

LEGE GORDAILUA: NA 80-1963.
ISSN: 0213-909X.
BATZORDE PAREKIDEA:
72562 E.

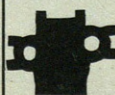
INPRIMATEGIA ETA FOTOMEKANIKA:
Antza, S.A.L.

Eusko Jaurlaritzako Kultura Sailak
diruz lagundutako aldizkaria

Gipuzkoako Foru Diputazioa
Kultura eta Turismo Departamendua

kutxa fundazioa
fundación kutxa

- gipuzkoa donostia kutxaren
- gizarte-ekintza
- obra social
- de la caja gipuzkoa san sebastián

Sanbolariak, prentsa eta militarrek

QUEBECEKO erreferendumaren inguruko berriketetan ikusi dugunez, autodeterminazio eskubidearen kontzeptuak sekulako aurrerakada egin du gure artean, independentzia azak jan beharrekin lotzen zen garaitik. Eztabaidara gai berriak atera dira orain. Esaterako, erreferenduma zein eremutan egin beharko litzatekeen hasi da aipatzen: EAE mailan, Hegoaldean, herrialde bakoitzean, zazpitan batera... Eta emaitza zein izango litzatekeen imajinatzen eta aztertzen entzun ditugu politikariak egunotan.

Hiru puntu interesgarri atera ditu Xabier Arzalluzek oraingoan. Bata, gauza bat dela alderdi abertzaleek eskuratzen duten boto kopurua eta beste bat independentziaren alde bozkatuko luketena. Gutxiago izango liratekela independentzizaleak gaurko botoak baino? Patxi Zabaletak ondo argudiatu du alde-

rantzizkoa OTANen inguruko erreferendumean Hegoaldeko herritarrok eman genuen ezustekoarekin. Arzalluzek komunikabideen indarra ere mahai gainean ipini du: Espainiarekin baturik segitzearen aldekoak direla komunikabide gehienak, eta horien presioa izugarria litzatekeela. Begibistakoa da.

AZKOITIARRA hola mintzo zen egunetan mamitu du Correo komunikazio holdingak Tele 5 katearen jabegoan sartzea, eta bere eskutan hartuko du telebista horren informazio ildoak. Ikur-

tzat El Correo eta El Diario Vasco egunkariak dituen inperioa bere sarea hedatuz doa. Pentsatu behar da Arzalluzek buruan nagusiki hauek zituela erreferendum baten aurreko hipotesiaz ari zenean. Hemezortzi urte pasa dira Egin eta Deia sortu zirenetik, eta abertzaleek komunikabideetan behar duten estrategiaz deus gutxi entzun dugu aspaldion.

EAJk ia monopolizatu duen administrazioak EAEn urteotan bere komunikabide publikoak antolatu dituen arren, Arzalluzi gaizki ulertu ez bazaio, gizarte zibilean abertzaleek daukaten eraginaz fidakaitz egon behar dugula dirudi. EAJ

«Abertzaleak elkarrizketan hasteko gai zerrenda nagusia osatuta dago: autodeterminazio eskubidea nola mamitu, eta horren aurkako indarrei aurre nola egin»

Nicolas Redondo
Terreros Bizkaiko
sozialisten idazkari
nagusia indarkeriarekin
amaitzeko «alderdi
demokratak edo zer
egiteko prest» daudela
azaldu zuen igandean,
baldin eta ETAK «bere
estrategia terrorista
alboratu eta bakeranzko
lehen urratsa» ematen
badu, Redondo
Terrerosek Tomas Meabe
Euskadiko Gazteria
Sozialisten sortzaileari
egindako omenaldian
egin zituen
aºdierazpenok.(Arg.: El
Correo).

barruan oraindik ere herritarren arteko marra nagusia demokratik-bortizkeriazaleak dikotomian ipintzen dutenekin eztabaidatzeko aukera ona. Komunikabideetan ez baina ekonomia osoan dauka eragina Arzalluzen zalantzak. Sidenorrek gertatuko dena, adibidez, test garrantziko bat izanen da. Eta Arzalluzek militarren presioa ere aipatu du azken aste honetan. Horra, abertzaleak elkarrekin hizketan hasteko gai zerrenda nagusia osatuta dago: autodeterminazio eskubidea nola mamitu, eta horren aurkako indarrei aurre nola egin.

SANBOA izenez doi-doi ezagutzen genuen, eta euskaldunon subiranotasunaren ikur bihurtu digute. Lehendik ere bazen ikur —ziurrenik kirolari horiek amateurrek direlako— euskal federazio bezala aurkeztu eta irabazten zutenean. Frantses eta espainolek egin dute martiri. Non eta Donibane Lohizunen. Donibane ikusi zituen munduko pilota txapelketak ere, eta halako deklarazio testimonial bat gorabehera gure pilotariak Espainia edo Frantziarentzako irabazi zituzten dominak. Sanbozaleena orde, ez zen testimoniala: errealitate bat zen, eta normaltasun hori ezin jasan.

Errezeloa daukat Iñaki Esnaola izan zela duela urte batzuk zera aipatu zuena: besterik ezean EAEn independentzia lortzeko ahalegina egitea inportantea zela. Lurren batasuna ahulduko ote zuen iruditzen zitzaion honako honi orduan. Baina sanbo federazioarenak abokatuari arrazoin ematen diola esan daiteke. EAEko sanbolariak ikurrinaren babesean azaltzeak prezedente gogorregia suposatzen du Iparraldeko eta Frantziako nagusientzako: kutsadura arriskua. Bere burua euskalduntzat daukaten iparraldekoentzat eta nafararentzat holako esperientziak ondorio bera izango ote lukeen ikusteke dago. Edozein gisaz, sanbolariak galdera zorrotza ipini diote abertzaletasunari. Legeak noiz aldatuko zain egin gabe.

PELLO ZUBIRIA

G O R D E T Z E K O A K

NAFARROAKO IKASTOLA BERRIA «DIRARIO DE NAVARRA»N

Harridura sortu du euskaltzale askoren artean Diario de Navarra egunkariak Atarrabiako Paz de Ziganda ikastola berriaren inaugurazioaren albisteari orri oso bat eskaini izanak. Gainerako egunkariak baino garrantzia handiagoa eman dio berriari Nafarroan tesi antieuskaldunen bozgorailu izan ohi den egunkari horrek. Atarrabiako ikastolak Nafarroa Oinez antolatu zuenean Juan Cruz Alli orduko lehendakaria txapela jantzita han azaldu izana gogor kritikatu zen bertatik.

JOSEBA EGIBARREN TARTEA

ZER EGIN EUSKAL PRESO POLITIKOEKIN?

Giza eskubideen alde

«Askatasunik gabe dagoen edonor bere famili eta ingurunetik hurbilen dagoen gartzelan egon dadila, egoera horrek bere gizabanako eskubideak burutzeko oztopo ez badu suposatzen». Hau da euskal presoaren eskubideetaz Legebiltzarrak 1994ko otsailan eginiko osoko bilkuran onarturiko puntuetarikoa bat. Eratutako bortizkeri ekintzetan parte hartzeagatik auziperatu edo zigortuta leudekenek bide hau utzi eta askatasuna berreskuratzeko euskaldunon elkarbizitza paketsurako ahaleginetara gehitzearen bermaketa ere onartu zen.

ETako presoek mintzo gara, MLNVko borroka estrategiaren lehen punta bezala nahi edo nahi ez ETako militante izaten segitzera behartuak daudenetaz. ETak gizaratearen aurka erabili duen bortizkeria hain handia izan delako, askok toleratu eta gutxi batzuk gaitzetsi dute. Azkenotan ez denak zilegitasun moral eta politikoa berarekin. Gizarateak giza eskubideen defentsarako duen jarraera tinkoa lasaitzen badu, benetako pakea lortzeko oinarritzko zutabea suntsitzeko osagaia emana du.

Ajuria Eneko itunaren bederatzigarren puntuan jasotzen den bezala, baliozkotzat hartu eta bermatzen ditugu bortizkeria utzi eta euren ideiak bide demokratikoez defendatzeko erabakia hartu duten

pertsonen bergizarteratzeko bideak.

Presoen banaketa gauzatu den moduan, euren jarreraren bilakaeraren arabera jatorritik urrunduaz, presoaren hausketa eta sendien egoera ekonomiko eta psikologikoaren ahulketa litzateke. Bateragarriak lirateke hurbiltze eta banatze printzipioak. Hurbiltzea edo urruntzea ezin da bilakaera baten saria edo zigorra bihurtu, ze preso dagoena gehienetan bere militanti egoera itxira daramalako.

Giza eskubideen defentsa ezin daiteke, norberaren interesaren arabera, norabide bakarrekoa izan. Senideak-ek eta AABeen estrategia ETak agindutakoa da. Horregatik ez diote uzten EAJri ez presoaren giza eskubideen benetako defentsa, ezta ere gertatzen diren bortxaketen salaketa.

Ukatzeagatik, ez dute soilik gai horretan benetan lana egiteko aukera bakarra ukatzen, baita preso batek askatasun osoz bergizarteratzeko aukera hartzeko eskubidea ere. Esaten dute norbanakoaren eskubidea errespetatzen dutela, baina pertsona hori taldetik kanpo uzteko hartzen den erabakiak marginazio pertsonala, senideena eta politikoa darama. Urrun geratu da «Presoak kalera» eslogana. «Presoak Euskadira» dionarengatik aldatu dute, Euskadiko gartzelatar, politikoki eta sentimentalki katearen zati ahulena esplotatzeko. Jakin bezate eskubideen bortxaketak salatzen prest gaudela, beti bezala. Intolerantzia, aurritizkiak eta iraina egoera erasokorraren iturriak baino ez dira.

Miguel Sanz, Union del Pueblo Navarroko lehendakariordea

«Protokoloak, gure herriaren uztartzea ekarri ordez, haserrea areagotu du»

Sortzez Korellakoa, Iruñean bizi da. Zortzi urtez Korellako alkate, alkate zela parlamentari, Gobernuako lehendakariorde, UPNko exekutibako kide... 43 urte baino ez, baina bizipen eta kargu franko politikagintzan.

«Protokoloaren sinadurak ez du lehentasunik nafarren artean». (Argazkia: Garikoitz Garaialde).

«*Diario de Navarra*»ko komiki batean UPNko ordezkariak 'susmo txarren' batek jota ikusi genituen Otanok eta Ardanzak sinatutako protokoloarekin. Hala al da? Susmo txarrik ez, erne nago. Beste autonomi elkarteetako lankidetzak edo koopera-zioaren defentsagatik, aurka egiten diogu lankidetzak hori itunen eremuaz

gaindi EAErekin organo berezi batean instrumentali-zatzeari, hala-nola nortasun galera ekar dezaketen beste tresna juridiko batzuei. Lankidetzak puntualki landu behar da bi komunitateen interes orokorreari eragiten dieten gaitan.

Zer esan nahi duzu nortasun galera diozunean?

Gauza bat da gerturatzea eta

beste bat identifikatzea. Gure industria politika, hezkuntza politika, osasun politika... EAEkoarekin identifikatuz gero, azkenean nortasun galera dakar, eta baita bi komunitateetako autonomi estatutuetan finkatutako kompetentzien galera ere. Eta ez dit balio protokoloan gehitu duten esalditxoak: «Legearen barruan». Hori

haserrealdiak ekidin eta guztia Konstituzioaren eta autonomia estatutuen baitan egin dela esateko da.

Hitzarmenaz zein uste duzu dela nafarren iritzia?

Herritarren artean arazorik nagusia langabezia da: Nafarroak Autonomien Estatuko langabezia indize urriena duen autonomi el-

«Euskararen gaia egunez egun desdramatizatzen ari da Erriberan». (Argazkia: Garikoitz Garaialde).

karte bezala jarraitzea, eta Nafarroan langabezia desgertarazteko lan egitea. Beste gai horrek ez du lehen-tasunik, baina politikoki oso sentibera da nafarren artean. Nafarrok beti haizatu dugu gure nortasuna eta pluraltasuna, eta nortasun galeraren arriskua sumatzen denean herritarra haserretu egiten da. Protokolo honek gure herriaren uztartzea ekarri eta haserrea ezereztu beharrean, areagotu egiten du.

EAerekiko harremanak Aragoi eta Errioxarekikoekin alderatzen dituzue. Alderagarriak dira? Ez ditugu alderatzen. Dioguna da, zergatik EAerekin nortasun iraunkorra duen batzordea sortu, eta ezer esan ez Aragoi edota Errioxako komunitateekin antzerako batzordeak sortzeko aukeraz? Nortasun iraunkorra duen edozein harremanen aurka gaude, EAE edo Aragoi edo Errioxarekin

egin. Baina EAerekin soilik egiteak, Nafarroak Aragoi eta Errioxako komunitatekiko konparaziozko iraina sortzen du. Lankidetzaz eta kooperaziorako itunak bermatzearen aldekoak gara. **Zein formulatan finkatu behar dira Nafarroa eta EAeren arteko harremanak?**

Azken lau urteotan finkatutako testuinguru berean. Otano jaunak berak esan zuen Urralbururen keinuen jarreraren, zeina EAeri bizkarra ematea zen, eta Alliren keinuen jarreraren erdian kokatzeko asmoa zuela. Gure ustetan, jarrera hori bikain islatu zen UPNren lau

“Nortasun iraunkorra duen edozein harremanen aurka gaude, EAerekin egin Aragoirekin edota Errioxarekin»

HAMARREKOA

FLOREN AOIZ

«HBko sektore muturrenekoaren adierazpide nagusia»

JUAN CRUZ ALLI

«Keinuen politikan bikaina, baina inkoherentziaren paradigma da»

LOLA EGUREN

«Maila handiko ardura politikoak izatera azkarregi heldu da»

JAIME IGNACIO DEL BURGO

«Animalia politikoa; foralista gogorra, eta aldi berean espainol handia»

IÑAKI CABASES

«Proiektu instituzionalean antipodetan bagaude ere, gai batzuetan identifikazio zeinu handiak dauzkagu»

JOSE IRIGIBEL

«Lagunkeriaz baliatu da egun Senatuan ordezkari autonomikoa izateko»

JESUS AIZPUN

«Bere ekimen politikoaren helburu Nafarroaren nortasunaren defentsa du»

CARLOS GARAIKOETXEA

«EAeko lehendakari izateko nafar izatera jokatu zuen nafarra»

PATXI ZABALETA

«Politikoki gaizki kokatutako mutil ona»

JOSE ANTONIO URBIOLA

«Berataz nuen iritzia aldarazi dit bere garapen politiko positiboak»

«Gobernua
CDNko lau
kidek, PSNko
beste lauk eta
EAKo bakar
batek osatzen
badute, nork
desorekatzen
du balantza
botoen artean
aurkakotasuna
badago?». (Arg.:
G. Garaialde).

urteko gobernu-jardunean: Nafarroa, Euskadi eta Akitaniaren arteko mugaz gaindikoa kooperaziorako lankidetzaren protokoloa sinatu zen, Ertzaingia eta Foru Polizia arteko formazio mailako lankidetzaren itunak sinatu ziren...

Nola ikusten dira euskara eta euskaltasuna Erriberatik, demagun Korellatik?

Gai hori, egunez egun, gero eta gehiago desdramatizatzen ari da Erriberan, euskara gero eta gehiago ulertzen da kultur elementu gisa, euskararen normalkuntzarako prozesua garatzea beharrezkoa dela ulertzen da... Apurka euskal kulturaren gaia Foru Komunitatearen zerbitzu propio bezala barneratzen ari da, zeinak herri bezala identifikatzeko balio digun, gure herriak duen nortasun plurala areago bermatuz.

Nabarmena da «Merindad de Ultrapuertos» edo Nafarroa Beberearen eta nafarren arteko barremanen areagotzea. Harreman horiek egituratu egin behar al dira?

Zergatik ez ditugu harrema-

nak izango seigarren merinaldearekin? Bertako biztanleak eta nafarroak elkar identifikatzen gaituzten ideosinkrasia egon badago. Baina nortasun parekotasun horrek ez du esan nahi mezua eta planteamendu demagogikoak egiten hasi behar dugunik, egungo batasun konstituzionala hautsi eta batasun erregioz gainetikoak bultzatuz. Errealitate europarraren testuinguruan kokatu behar dugu.

Nola epaitzen duzu Otanoren lana Nafarroako presidente gisa?

Gobernura iritsi eta 100 egunera ez dute ezertxo ere egin: ez dute industria proiektu berririk egin eta ez dira gai izan industria politikaren arazoak kopontzeko, ez dute hirigintza mailan, lurraldearen ordenakuntza politikan edo udal administrazio politikan erabakirik hartu, ez dute 1996 eta 2000. urte bitarteko inbertsio urteanitzeko plangintza berri-

rik egin... Guk onartu genituen inbertsioak inbertso-reak beraiek zalantzan jartzen ari dira, gobernu hau gutxiengo indarrekin pairuan dagoela ikusten baitute.

Nafarroako Gobernua EAren nabien pean dagoela esan duzu. Zertan oinarritzen zara hori baieztatzeko?

Matematiketan baino ez. Hain ideologia ezberdinez osatutako gobernua izanik, eta Gobernua CDNko lau kidek, PSNko beste lauk eta EAKo bakar batek osatzen badute, nork desorekatzen du balantza botoen artean aurkakotasuna badago?

Hirukoa dela eta UPN botere exekutibotik at geratu ondoren, Nafarroan PP berriro eratuko ote den zurrumurrua zabaldu da. Gertatuko da?

Nire erreferentzien, hartue-
manen eta Jose Mari Azna-
rrekin dudak kontaktu zu-
zenaren arabera ezezkoa

emango nuke. Horiek bu-
runahasi haizeak dira.

Nafarroan 2000. urtean egongo al da UPNrentzat tokirik, ala PPren sail nafarra izango da?

PPk oso argi dauka UPN Nafarroan ondo uztartutako alderdia dela. UPN ez da alderdi fueristaren oinordekoa, ezta liberalena ere, ezta karlistena ere... UPN hori baino zerbait gehiago da. UPN proiektu politiko baten inguruan, herri bezala Nafarroa ezberdin izate horren inguruan, foruaren inguruan azken finean, nafar senti-
mendua bere baitan jasotzen jakin duen alderdia da.

**Egiteagatik edo ez-egiteagatik, GAL nafarrari buruzko ikerketek zi-
priztinduko al dute ber-
tako politikaririk?**

Estatu mailan boterearen edo Barne Ministerioko arduradun nagusien inguruan zebilen politikariren batek edo bestek urduri samar egon behar du, GAL gaia-
rekin eta ustelkeriarekin. Egundako Nafarroako Gobernu-ko presidente eta PSNren idazkari nagusia dena, GAL-ekin zerikusia duten gertaerak izan zirenean nafar sozialisten idazkariordea edo eta nafar sozialisten parlamentari taldearen bozeramailea zen, batzorde eragileko kide izateaz gain. Une jakin batean izan dituzun hartue-
man zehatzek erantzukizun penala izan dezakezula esan nahi ez du-
ten arren, esan nahi dute esan nahi dutenez erantzukizun politikoak dituzula, proiektu politiko bat osatzen lagundu baituzu.

Urralbururen erantzukizunak, beraz, Javier Otanoganaino iristen dira...

Urralburu jaunak 1991n eta 1992an CIES konpainiari

«UPN ez da alderdi fueristaren oinordekoa, ezta liberalena ere, ezta karlistena ere... Hori baino gehiago da»

inkesta batzuk eskatu zizkion eta inkesta horiek Promociones Roteñas-eko jakbeak pagatu zituen, non Urralbururen, Aragonen, Jorge Esparzaren eta Roldanen txalet batzuk agertu diren. Otano ez al zihoan PSN elektoralki inkesta horietaz nolabait baliatu zen zerrendan? Edo agian Otano jaunak eta PSNko zerrendan zihozazek ez al zekiten inkesta haiek PSNk ordaindu zituela? PSNko finantziarioari buruzko erantzukizun politikoak PSNko idazkari nagusia denarengaino iristen dira.

Mikel Zabalzaren heriotzari buruzko datu berriak eman dira argitara. Giza eskubideen gaian erakunde nafarrek herritarrak behar bezala defenditu zituzten?

Baietz uste dut. Gertatzen da orain ezagutu ditugun gertaerak orduan ezezagunak genituela, eta horren aurrean isilik egon ginela. Oposiziotik oso zaila da jakitea Barne Ministerioko arduradunek beren egitekoak betetzerakoan zuzenak ez diren praktiketan jardun duten ala ez.

Allik Amaiurko gudaren urteurrena nafar abertzaleekin batera ospatu zuen. Zein litzateke zure

T A N T O A

Aparatu-gizona

Miguel Sanzi jokaldia gaizki atera zaiona ez da berria. Oposizioan lan egitea ez da gobernuan aritzea bezain errentagarria. Lider erregionalista zintzoa izan da alderdiarekin 'aparatuko gizona' delako eta izan delako, eta horrek usatzen jakin ez duen boterea eman dio alderdian.

Aurreko legealdian gobernura iritsi baino lehen, Sanzek egunean 200 kilometro egiten zituen UPNko herri batzordeak bisitatzen. Juan Cruz Allik bazekien eta elkartasun batek alderdiaren kontrola esan nahi zuen, Aizpun moduko jauntxo historikoen aitzin. Elkarrekin ziren gobernuan eta denak perfektok zirudien. Nola ulertu Alli eta Sanzen arteko haustura?

Faktore batzuk daude. 'Aparatu-gizona' alderdiari zor zaio eta alderdia estatu arloko beste bati lotua bada-

go, PP, eta Del Burgo atzean badu, zailtasunak handiagoak dira. Beste arlo nabarmena zera da, nekazari-eremuaren garrantzia gaibalortzea. UPN nekazari-alderdia da eta Nafarroako gizartearen errealitatea guztiz bestelakoa. Nekazaritza-eremuak duela 10 urte zuen eragina, orain ez. Egiturak berritu eta izu zaharrak -euskara, EAEkiko harremanak...- baztertu behar dira, baina aparatugizona ez da ausartzen.

PPrekiko akordioaren bultzatzaile nagusietakoa Alli izan zen. Nafarroan bere indarra ahuldu eta UPN modernoago bat indartzekotan. Gaur esan liteke UPNn PPK agintzen duela. Eta nahi edo ez nahi, UPN alderdi politiko navarristaren kontzeptua, kontzeptu karlistaren oinordekoa, ez dator bat PPren planteamendu estatalistekin.

Jose Luis Santacilia
Radio Euskadiko
kazetaria

Alliren alderdiaren sarrera indartsuak UPN PPrekin identifikatzen darama.

Miguel Sanzek gaur egun indar handiagoa du UPNn, itxuraz. Aizpunengandik boterea jaso du, baina zertarako? Berak onartzen zuen oso gogorra zela lehendakaritza-tik opoiziora pasatzea; zer bereitzen du Alligandik? Pragmatismoak, lokailuen-hausturak eta politikaren kontzeptu abarkaduna utzi izanak. Sanzek asko ikasi zuen azken lau urteetan, baina aparatuak zama handia du.

elkargune-puntua nafar abertzaleekin?

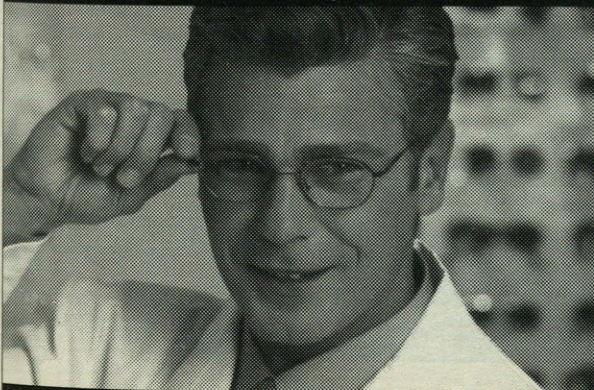
Bere historia, tradizio eta bere zerga-autonomiarengatik beti esan izan dut Nafarroa nazionalitate historikoa dela, beren buruari txarteltxo hori jartzen dioten beste autonomi elkarte batzuk

adina edo gehiago. Hori esateagatik, nafar nazionalismoa sustatzen ari nintzela aurpegiatu zidaten, nazionalismoa separatismo kontzeptuarekin lotuz. Baina batzuetan separatismoak ez du zerikusirik nazionalismoarekin. Nafarroak bere

autogobernuan eta autonomian sakondu behar duela esan nahi nuen, nazionalitate historiko den aldetik, Espainiako Autonomien Estatuaren barruan.

MIKEL JAUREGI
PELO ZUBIRIA

"EZ DUZU EZER HOBETO IKUSIKO"

VARILUX LENTE PROGRESIBOAK

HURBILEKO NAHIZ URRUNEKO, IKUSMEN EZINOBEA

Lente progresiboetako teknologia aitzindaria espezialista onenek zeuri egokitua. Zure ikusmena edozein distantziara ezinobea izateko. Berme onenarekin. Aitzindariarenarekin. Varilux. Ez duzu ezer hobeto ikusiko.

BERMEAREKIN:

ZINKUNEGI
MULTIOPTICAS
ZERBITZU OPTIKOETAN 1 Zba

Hernani, 4 - DONOSTI

H I R U M U N D U

■ PAKE PROZESUAK
AURRERA EGINGO DU

YITHZAK RABINen heriotzaren ondoren honakoa izan da galdera nagusia: aterako al da aurrera bake prozesua? Baiezkoa nagusi da munduan baina Rabin hil aurretik ere prozesuaren zailantzak airean izan dira behin eta berriro. Lehen eta orain EEBBek ondo zainduko dute aurrera atera dadin, eta EEBBen eskuhartzea beti arrakastatsua ez bada ere, batzuen onerako eta beste batzuen txarrerako, bere zigilua hor dago. Horrez gain, prozesuaren diseinua eginga dago eta bere arkitektoa da orain lehen ministro, Simon Peres. Rabin diseino hori populazio israeldarren zati handi baten aurrean sinesgarri egin eta errealliteratzen eraman zuena izen zen.

■ IRAK, IRAN, LIBIA
ETA ABARREKOAK

EKIALDE ERDIAN negarra eta algarak nahastu dira Rabinek utzitako itzalaren inguruan. Heriotza Alaren zigor gisa hartu dutenen artean daude Irak, Iran, Libia, Libano, Hamas... Mendebaldeko eta EEBBetako petrolioaren inguruko inte res estrategikoei landatutako umiliazio, etsipena eta garraztasunaren ondorio dira. Izkutatu gura den erreallitatea baina behin eta berriro ageri dena. Behin ere ez da erreallitate arabiarretik sortutako elkar lanerako ekimen edo ahaleginik bultzatu. Gaitza, baina bakearen ziurtagirik onena litzateke. Mendebaldearen energia interesak eta hauen babesle diren petroiodun monarkientzat ordea, adostasunik txikiena ere arrisku litzateke petroiodunentzat ere.

■ QUEBECEKO
EMAITZAK
ORAINDIK DANTZAN

QUEBECEKO erreferendumak oraindik dantzan jarraitzen du estatu bako herrietan eta hauen estatuetan. Balorazio ugari eginga jada, konklusio zehatzak ateratera daitezke: bat, Kanadako konstituzioak autodeterminazio eskubidea onartzen ez duen arren baimendu egiten du; bi, nazionalisten zelantateko adostasun maila ezinbestekoa da; hiru, prozesu guztia bake giroan hasi eta amaitu da; hiru, desberdintasunak ikusita ere Quebec subiranotasunaren atzean ari diren herri askoren eredu da, orain Kanada estatuentzat eredu bilakatzea falta da; lau, edozein lekutako 'unionismoaren' ekonomi argudioen indarra gero eta ahulagoa da.

Hassan IIak Mendebaldeko Saharara Martxa Berdea bideratu zuenetik hogei urte iragan direnean, martxa haren helburua behingoz erreallitate egitearekin amesten du erregeak. Hogei urtetan gerran jardun ondoren ez zuen ezer lortu, eta orain egoera larrian jarri ditu sahararrak. Duela lau urte egin behar zen erreferenduma ez da oraindik gauzatu eta Polisarioa erabaki gogorraren aurrean dago: armak ala egoerari nola-hala eutsi? Gerra itzultzen bada, Marokok bai, baina batez ere NBek azaldu beharko du Hassan II lagundu eta sahararrak baztertzeko izan duen jokaera lotsagabea.

BELATZA ZEN

HERIOTZAK zuria beltza bihurtzen du sarri. Yithzak Rabin, mundu guztiko komunikabideek behin eta berriro azaldu izan duten moduan, «usoen arteko belatza» zen. Duela bi aste besterik ez «belatzaren» beste hegazti harripakari batzuek (Mossad?) Fatih Shkaki Yihad Islamiar palestinarreko buruzagia hil zuten Maltan. «Belatza»-ren hegaldid militarrek ere aski esanguratsuak dira. Baina, bako prozesuaren bultzadak erekin, Rabinek bakearen hautua egin zuen. Hori ere argi dago, nahiz eta zehaztu behar den oso bake bitxia dela; EEBBek bultzatutako bakea, Israelen neurritik egingandako jantzia baina arabiar askori eta batez ere palestinarrei txiki geratzen zaiena. Israel jadanik ezabatu ezineko errealitatea da, baina ezin da ahanzi non dagoen kokatua eta nola kokatu den. Ezin da ahanzi eremu haren etorkizuna arabiarrek diseinatu behar dutela —ezinbestez Israel onartuz— eta haien arteko desberdintasunak handiak izanik ere, Israel erabiliz haien arteko zatiketa eta gorrotoa bultzatuz gaur eguneko moduko bake prozesu hanka motzak aterako direla. Noiz arte libratu ahal izango da Arafat bera Rabinek izan duen etorkizunaz?

MUNDUA EZ DA BIRIBILA

¡Vive le Québec libre!

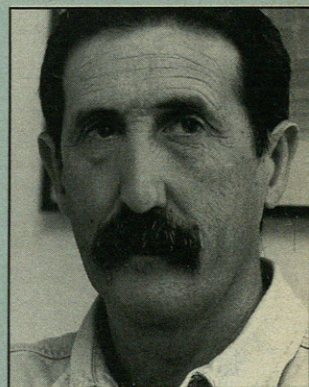
SUBIROITASUNAREN aldeko jarrerak, hortxe-hortxe irabazle aterako zela ematen zuen arren, azken unean, Quebecar abertzaleei garaipenak irrist egin zien eskuetatik.

Aitortu behar dut, emaitza horrek, atsekabea sortu didala bihotzean. Bide baketsutik, autodeterminazio eskubidea erabiliz, independentziara heltzea ez baita gau erdiko ahuntzaren eztula.

Izan ere, mendealdeko eremuan urriak dira holako esperientziak, guretzako eredugarritzat har ditzakegunak. Ia klasikotzat jo dezakeguna, mende hasieran Norvegia Suediatik bereiztu zen eta hamarkada honetan Eslovakia Erteuropan, eta kitto. Beste guztiak, era oso traumatiko eta gatazkatsuan zatitu dira.

JAKINA, beste erremediorik ez dagoenean indarra erabiltzea zilegi bada ere, era baketsuan egiten dena, kalte gutxiago sortzen duenez, denontzako hobe izaten da. Ez da harritzekoa, bada, Quebecoko erreferendumak gudan sortutako lilura eta esperantza hain handia izatea. Ez da harritzekoa ere, Estatu Espainoleko gobernutik hasiz, EEBBkoaz jarraituz, eta finantz munduan bukatuz, hartu duten lasaitasuna ezetzak irabazi dutela jakin denean. Exenplu batzuk kutsagarriak bilakatzen baitira.

Halere, eta agian gure frustrazioari ezti pizkat eman nahian, adierazi nahi dut, nahiz eta baten batek nere iritzia kontraesantzat jo, hiru arrazoiengatik Quebec jadanik herri libre dela hein handi batean.

JOXE IRIARTE 'BIKILA'

Zutikeko kidea

BAT. Aukera desberdinen artean, nahi dituen aldiz eta nahi dena, erabakitzeko ahalmena bada autodeterminazioa, Quebec bere buruaren jabe da, nahiz eta independente ez izan eta Kanada barruan jarraitzea erabaki badu, horrela nahi izan duelako da. Gainera, bitan izan dute erreferenduma eta hirugarren aukera ere izan dezakete.

Bi. Ezin dugu ahaztu Kanada ez dela Frantzia edo Espainia bezelako Estatu nazional zanpatzailea, britainiar kolonizazioa amaitu ondoren, eskualde desberdinen artean sortutako federazio bat baizik, non partaide bakoitzak eskubide osoan duen, edo behintzat oztoporik ez, barruan segitzeko ala ateratzeko.

Hiru. Quebecoko berezko nortasuna guztiz bermatuta dago. Horrez gainera, bere berezkoa duen hizkuntza frantziarra da jaun eta jabe ia esparru guztietan.

Ziur nago gainera, erreferendum honen ondoren, abertzaleen indarra handitu egin dela eta, eta haien asmoetatik heren bat bete dela jadanik. Honezkero, Kanadako gobernuak prest egonen da, Quebecoko autogobernu indartzeko, *de facto* konfederazio batetara heltzeraino.

Hilaren 16an Aljerian lehendakaritzarako hauteskundeak egingo dira

Basamortuko hondarrean barreiatutako botoak

Armada eta islamisten arteko lau urteko gerrak 30.000 hildako irentsi ditu. Erregimena islamistekin ezkutuko akordioaren bila, Erromako oposizioa batuta, hauteskundeak legitimitate barik... Korapiloa nagusi Aljerian.

Lehenbiziko urtean bakarrik, islamistek 400 poliziatik gora hil zituzten.

ERREGIMENeko militarrek eta islamisten arteko gerrak Aljeria astintzen jarraitzen duen bitartean, Liammine Zeroual lehendakariak porrotera doan hauteskunde prozesua jarri du martxan lehendakari berria hautatzeko. Hori bai, islamisten

partehartzea debekatuz. Hori dela eta azaroaren 16ko hauteskundeetan oposizioaren zatirik handiena (FIS, FFS, FLN...) etxean geratuko da. Militarrek ez dute islamistek parte hartutako hauteskunderik onartzen, eta oposizioak ez du FISek

parte hartzen ez duen hauteskunderik gura.

FIS-EK 1990eko udal hauteskundeetan 1.541 udalerritatik 856 bereganatu zituen, eta 48 departamentutatik 32. 1991ko abenduko legebiltzarrerako hauteskundeetan beste ho-

rrenbeste gertatu zen: lehenbiziko errondan, FISek 430 eserlekuetatik 184 eskuratu zituen, agintean hogeita hamar urtez egondako FLNk (Askapenerako Fronte Nazionalea) 17 eta Ait Ahmeden FFSk (Indar Sozialisten Frontea) 26.

■ Armadaren helburua botere banaketa da, gobernua FISen esku geratuko litzateke baina Armada itzalean duela

Bigarren txanda 1992ko urtarrilean egitekoa zen, baina militarrek euren ahotza entzunarazi zuten. Armadako goi mailako 180 ofizialek Chadli Benjedid lehendakariaren dimisioa eskatu eta Marokon erbesteetan zegoen Mohamed Boudiaf Estatuko Batzorde Gorenko lehendakari izendatu zuen. GIA, MEA, AIS eta islamisten talde armatuak galaxiaren ordua zen. Harrezkeroko borroka, atentatu eta errepresioaren ondorioz 30.000tik gora hildako izan dira.

Elkarrizketaren bila

BAINA boterea eta islamisten arteko guztia ez da gerra girokoa, elkarrizketa saioak ere izan dira; hori bai, arrakasta eskasekoak. Hasiera batean gobernuak eta militarrek islamistak garaitu ahal izango zituztela pentsatu zuten; 1993-1994ko neguan, ordea, garaipenaren ezi-nezkoaz ohartuta elkarrizketa saioak bultzatu dituzte bai oposizioko taldeekin, baita FISekin ere. Helburua botere banaketa da, FISek gobernatu ahal izango luke baina militarrek itzalean izango litzateke (estatuburua, esaterako, Armadak izendatuko luke).

FISek ez du horrelakorik onartu, baina oposizioko gainerako alderdiek eta gi-

FIS, MIA, GIA, AIS, MEA... nork agintzen du?

ALGERIAN islamistak 1990 eta 1991n hauteskundeak irabazten hasi zirenean -lehenbizi udal hauteskundeak eta ondoren legebiltzarreko lehenengo itzulia- Salbazorako Fronte Islamikoa (FIS) zen islamisten erreferentzia garrantzitsuena: «Algerian lege islamiarra ezarriko zuen mugimendua». Gaur egun ere, teorikoki horrela izaten jarraitzen du, baina islamisten eta Armadaren arteko borroken ondorioz, islamismoaren galaxian nebulosa handia ageri da, benetan nork agintzen duen ezkutuan mantentzen duena. Dena den, islamismoaren eremuan ere, militarrek gero eta botere handiagoa daukate, edo hobe esanda, beren kasa dihardute.

FIS ofizialki 1989an sortu zen Koubako Ibn Badis meskitan; Abdelbaki Saharaoui, Ali Bendhaj eta Abassi Madannik eman zuten sorreraren berri. Saharaoui GIAk hil zuen Parisen aurtengo uztailean, boterearekin akordio batera heltzeko bide zuen jarreragatik. Beste biak espetxean daude, Alje- rren.

Atentatu odoltsuenak GIAren (Talde Islamiko Armatuak) eskue- tatik datoz, baina GIA ez da talde bakar eta zentraliz- atua, Egiptoko talde islamisten jardueran oinarri-

tua, talde desberdinek antolatzen dute, bakoitza bere buruzagiarekin. 1992ko hasieran, Armadak estatu kolpea eman ondoren, Mansouri Melianik sortu zituen lehenbiziko GIAk; Meliani, Abderrahime Hocine, Abassi Madaniren kabineteko zuzendariaren bigarrena zen.

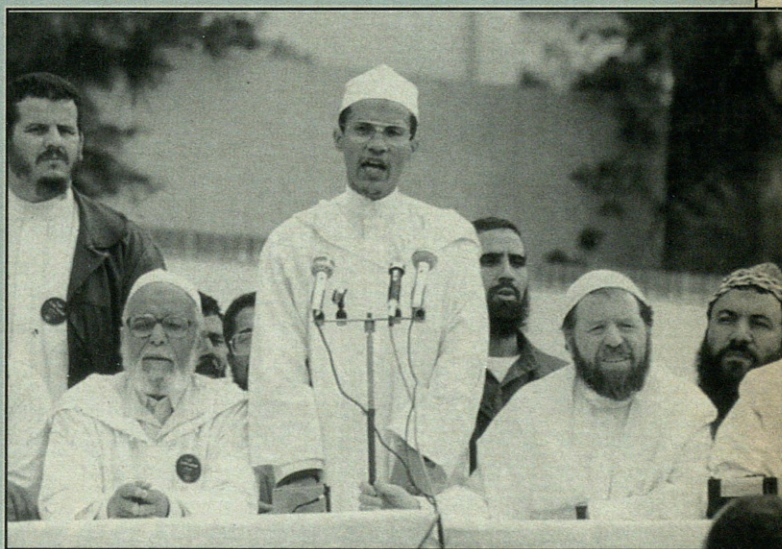
Abdelkader Chebouti ere Melianirekin batera ibili zen Hocineren aldamenean, baina honek bere armada sortu zuen: Mugimendu Islamiko Arm- atua (MIA), hau bai zentraliz- atua baina hasieran ehun bat gizonekin bes- terik ez.

Algeretik Atlaseko mendietara doan eremuan Said Mekholoufi-k Zin egitearen Fidelak eta MEA (Estatu Islamikoaren al- deko Mugimendua) kon- trolatzen ditu, lehenbiziko taldea 100 bat gizonen inguruan sortua eta biga-

rra politikoagoa baina armekin ere ari dena. 1993an MEA eta MIAk bat egin eta Salbazorako Ar- mada Islamiarra (AIS) sor- tu zuten, Algeria osoan sakabanatutako milaka batzuk gizon bilduz. Tal- deak bildu bai baina ez zuten komandante baka- rra izendatu... Agintaritza beraz, talde islamisten arazo handienetakoa, zintzilik jarraitu zuen. Abassi Madanik 1994an esandakoaren arabera, «AIS, errealtatean baino, komunikatueta dago».

Jarduera armatu nagusienak, beraz, GIAren es- ku eta auzoetako talde islamisten eskuetan jarrai- tzen du. Hauek talde txi- kietan antolatzen dira eta buruzagi bakarra dute.

Dena nahastu samar dago islamisten munduan, eta politiko islamistei -FI- Sekoei- euren armadak gero eta kontrolagaitza- goak bihurtu zaizkie.

FISen sortzaileak: zutik Ali Benhadj, ezkerrean Saharaoui imana eta eskuinean Abassi Madani

Islamismoak eusten dio txirotasunaren erreboltari

Aljeria entzutean berehala datozkigu burura islamistak eta Armadaren arteko borrokak. Gatazka egoera biziki gordina da, eta gainera eremu ekonomiko-sozialean Aljeriako biztanleek bizi duten egoera gogorra ezkututzen du. Kanpo zorrari eta pribatizazio prozesuari aurre egiteko FMik ezarritako egituraketa plana herritarren erraietaraino iristen ari da.

Armadaren gastuei, burokrazia eta ustelkeria gehitzen badiogu, aljeriarren egungo miseria egoerara iristen gara: 27 milioi biz-

tanletik (1992ko datuetan) 4,5 milioi lanean dihardute eta 2 milioi langabezian daude, hots, sei biztanleko batek bakarrik egiten du lan. 1994 bukarran gobernuak 250.000 despido iragarri zituen.

Demografi hazkundera ere kupidagabea da, urtean 2,7koa, eta horrela urtero 250.000 gazte iristen dira lan merkatura, hots, langabeziara.

FMiren egokitzapen menuak ezagunak dira: eremu sozialera doazen gastu publikoaren murrizketak, enpresa publikoen sal-

menta (asko atzerriko kapitalaren esku eroriko dira), dinarraren devaluazio gogorrak, lehen mailako produktuekiko diru laguntzen amaiera... Hau guztia bere barne merkatuaren ezaugarriei ghitzen badiogu –produktio urria, elikagaien % 80 inportatzea, hidrokarburoen monoesportazioa (% 80)–, eztandarako egoera prest ageri da.

Gatazka soziala, oraindik erabateko eztanda egin ez badu ere, hor dago: Aljeriako Langileen Batasun Nagusiak 1993ari buruz

emandako datuetan 550 greba agertzen ziren eta langileen % 75eko parte hartzea.

Egoera larriagoa izan arren, ordea, ez da 80ko hamarkadan izandako moduko herritarren matxinadarik izan (batez ere 1988koa). Arrazoia gatazka armatuan topatu behar da, islamistek nahiko dute estatuko era guztietako azpiegiturei eraso egitearekin (dagoeneko 500etik gora eskola eta unibertsitate suntsitu dituzte); eta gainerako indar politiko eta sozialek islamismoari aurre egitea lehentasun moduan jartzen dute. Baina noiz arte?

FMiren Egituraketa plana medio, aljeriarrek egoera gogorra bizi dute: Aljerian sei pertsonatik batek bakarrik lan egiten du.

zarteko gainerako mugimendu gehienek ere (sindikatuak, emakume taldeak...) ez lukete onartuko.

Idea hau, dena den, Armadak barneratua dauka eta ez du amore emango. 1994ko urtarrilean Liaminne Zeroual jenerala Aljeriako lehendakari izendatu zuten

eta honek urte horretako udan Abassi Madani eta Ali Benhadj FISeko buruzagiak espetxetik atera eta etxe batean sartu zituen negoziazio ahaleginen bat bideratzeko. Azaleko eskakizunen artean gobernuak FISek *«terrorismoa gaitzets dezala eta ordena konstituzionala erres-*

petatzea» eskatzen du. Antza, ahaztu zaio, orain arte bederen, 1992ko estatu kolpearekin 1989ko Konstituzioa hautsi duen bakararra Armada izan dela.

FISek proposamen horiek atzera bota zituen eta, halaber, errefusatzeko jarraitzen du erregimenak elkarriketa ahalegin guztietan luzatzen duen proposamenaren benetako mamia: islamistak gobernuan izatea baina egungo botere-guneetako eta Armadako pertsonarik ukitu barik, zigortu barik.

1995eko urtarrilaren 13an gatazkaren irtenbiderako urrats garrantzitsua sinatu zen Erroman, oposizio guztiak (FIS, FFS, FLN eta beste alderdi txikiago batzuk) akordioa lortu zuen: sufragio unibertsalez gertatutako botere alternantzia eta 1989ko Konstituzioa erresetatzeko konpromezua hartu zen. Baina eskakizu-

■ Urtarrilaren 13an oposizio osoak gatazkaren irtenbiderako urrats garrantzitsua adostu zuten Erroman

nen artean giza eskubideen bortxaketaren ikerketa batzordea ere adostu zuten. Horra boterearen horma.

Lehendakaritzarako hauteskunde hauek, beraz, erregimenak nazioartean zein barne mailan bere burua zilegiztatzeko urratsa besterik ez dira. Baina nola legitimatu, egungo gatazka egoeran eta oposizioaren gehiengo handiak parte hartzen ez duenean? Irtenbidea ilun dago oraindik baina

Emakumez-
koek biziki
sufritzen
dituzte
gatazkaren
ondorioak.

aukeraren batzuk aurrikus daitezke: bat, Armadak islamistak garaitzea, baina sinisgaitz samarra da; bi, herriarren sostengurik ez duen Armadak ezin dezake luzaro iraun eta erdi mailako ofizialek eta soldaduek ez

dute borrokan jardungo euren goi mailakoak defenditzeko bakarrik, beraz, militarren matxinada gerta liteke; hiru, gobernuak eta militarrek Erromako akordioa edo haren antzeko batekin bat egitea. Dena den,

egoera hau ezin liteke urteetan luzatu.

Burutu aurretik ere, hilaren 16ko hauteskundeetako botoak haizeak basamortuan barreiatu ditu.

XABIER LETONA

La Casa del Café

— Juan Triunfo S.A. —
DONOSTIA

Javier Elorriaga, San Jose nazioarteko garraio enpresako gerentea

«Atzerrian ikusi dugunez euskal esportazioen gorakada ahulduz doa»

Transportes Internacionales San Jose, 1956an sortu zen enpresa, 4.000 milioi pezetako fakturazioaz (160 milioi libera) Euskal Herriko garraio konpainia nagusienetakoa bihurtu da. Egoitza Oartzunen duen sozietate anonimo hau jada European ere finkatu da Hixpan eta Tremsa elkarte filialekin.

Azken urteotan garraioen sektorea gogorjo duen krisiak ez du eragin larririk izan San Jose konpainian; zergatik izan da hau?

Azken urteok orokorrean denontzat izan dira txarrak, 1992ko uztailetik aurrera batik-bat. 1994ko azken sei hilabeteetan hobekuntza sumatu zen nazioarteko garraioen sektorean, batez ere pezetaren devaluazioa zela eta. Devaluazioak esportazioen gorakada eragin zuenez, nazioarteko merkantzien garraioa suspertu egin zen. Espainian aritzen diren konpainiek, aldiz, ez dute devaluazioarekin ezer onik atera, eta gainera Espainiako kontsumoa lurretik dabil.

Aipatu duzunez, zuentzat erabakigarriak dira esportazioak; euskal enpresek geroz eta gehiago esportatzen dute?

Aurten euskal enpresen artean nabaria den esportazioen gorakada hori mantendu bada ere, jada apur bat moteldu egin da. Dena den, zera eduki behar da garbi: orokorrean gehiago esportatzeaz gain, esportatzen denaren artean gure kamioiekin garraiatzen diren merkantzien kopurua ere hazi egin dela.

Zein eragin izan du zuen konpainian nazioarteko garraioen alorrean gertatu den tarifen gerrak?

Arazoa sortu zen Europako zenbait garraio konpainiek

Elorriagak dioenez, pezetaren devaluazioak eta esportazioen suspertzeak nazioarteko garraioen oparoaldia eragin dute.

pezeta goian zegoela baliatuz tarifak zeharo merkatzea erabaki zutenean. Devaluazioa gertatzean pezetatan zeuden tarifa merke horiek, liberatara edota markoetara pasatzean tarifa barregarriak bihurtu zirela. Orduan Espainia Europako hainbat garraio konpainiarentzat pena merezi ez zuen merkaturatu bihurtu zen gauetik goizera. Gauza bera gertatu zen Italian; han hemen bezala irteeratik jarritako tarifak ez dira inolaz ere errentaga-

rriak Alemaniako nahiz Frantziako garraio konpainia gehienentzat. Egun tarifen merkatze zentzugabeak jada hondoa jo du, moderazio nabarmena nabari daiteke.

Dena dela, orokorrean garraioen sektoreak aspalditik izan ditu arazo endemikoak; egungo egoerak arazo horiek gainditzeko lagun dezake?
Aipatu dugun tarifen merkatze basati horrek ondorio oso larriak ekarri dizkie

“Terreno industrialak prezio izugarriak ordianduz erosi behar ditugu luxuzko lursail horietan kamioiak aparkatu ahal izateko”

Euskal Herriko konpainia askori. Zenbait konpainiak esportazioen gorakadari esker egun ondo baino hobeto ibili beharko lukete, baina tarifen gerrak jipoi latza eman zenez, orain ondorioak pairatzen ari dira. Horrez gain, Espainian kredituen interesak Europan baino askoz altuagoak egon dira: alemaniar edo frantziarrak baino sei-zazpi puntu garestiagoak diren interesak ordaindu izan ditugu.

Eta kredituez gain, terreno industrialen kostu handiak ere ez dira abazteko modukoak izango?

Terrenoen kostuak ez dira ez txantxetakoak garraio enpresentzat; azken batean guk ez dugu industrialdeen alternatiba hori. Zerbitzu enpresa bereziak gara: terreno handiak behar ditugu eta Gipuzkoako eskualde honetan garraio enpresa bat jartzeak izugarritzko kostuak dakartza. Arazoa da terreno industrialaren prezio ikaragarriak ordainduz guk produktiboak ez diren lursailak erosten ditugula, soil-soilik kamioiak aparkatzeko. Iparraldean, esaterako, terrenoen prezioak ez dira hain garestiak, hango enpresak ez dituzte halako eragozpena. Arazo honek irtenbide zaila du gaur eta hemen.

Etorkizunari begira zein baldintza bete beharko dituzte aurrera atera nahi duten garraio enpresek?

Tontokeria dirudien arren, gure artean oso garrantzi-

tsua da bidaiak sortzen diren leku jakin horietatik gertu egotea. Azken hiru urteotan hemengo enpresa askok Europara nola edo hala irten beharrean ikusi dute euren burua. Eta noski, guk tarifa oso txarrak genituen han, frantziarrak eta alemaniarrek tarifak zeharo merkatu baitzituzten. Gauzak okertzeko bueltako bidaiak kargatuta egitearren hirugarren enpresaren bat bilatu behar zenuen, kamioiak hutsik itzultzea galera izugarria baita. Orain, ordea, gu gara tarifak merkatzeko moduan gaudenak eta jada delegazioak eta filialak ditugu Europan, hirugarren eskuetara zihoazen komisioak aurretuz.

Eta pezetaren debaluazioak bukatutakoan zer gertatuko da?

Noski, ezin dugu pentsatu egungo merkatuan iraunbiziko garenik etortzeaz dau den pezetaren debaluazioei esker. Absurdoa da. Orain, adibidez, nomenen kostuak duela bi urte baino merkeagoak dira eta momentu ona bizi dugu baina ezin gara lo geratu. Enpresaren gestioa zuzen eraman, kamioiak berritu -bataz beste gure kamioiek egun bi urte baino ez dituzte-, Europako Batasuneko arau teknikoak arretaz jarraitu eta informatikan -software- eta teknologian -telefonía mobila, bueltako bidaiak ez galtzeko- inbertsioak egitea ezinbesteko baldintzak dira gaur egun.

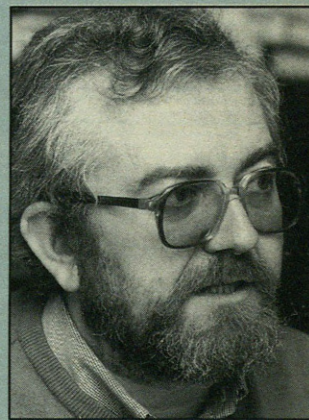
KOLDO GOITIA

DIRUAREN HOTSA

Gizarte osoaren auzia

I**ANAREN** banaketa arrazional eta bidezkoa goa eztabaidatu beharra dago, jasaten dugun langabeziaren eragin izugarriak hala eskatzen baitu. Baina ezin da gaia langileon mundura mugatu, langabeziaren oinarrian dauden arazoak gizarte osoaren ardurakoak baitira, enpresari eta administrazioak barne, eta are ekonomi eredu bera zailantzan jartzen baitute.

GARAIOTAN «pentsakera bakarra» da nagusi; ekonomi eredu neoliberala zerutiko agindu bailitza hartzen dute askok eta askok. Baina ereduari buruzko eritzia eman aurretik emaitzei begira deizaiegun. Hazkundera beste guztiaren gainetik ipini eta birbanaketa gaitzesten duen sistemaren fruituak bistan ditugu: langabeziaren hazkundera eta desberdintasun sozialen areagotzea.

GERMAN KORTABARRIA

ELA-K lan denboraren banaketaz hitz egin nahi du, eta gainera erreibindikatu egiten du eztabaida

ELAko komunikazio arduraduna

plazaratzeko beharra.

Gero eta tinkoago eskatuko dugu. Puntu bat baino gehiago izan behar da kontutan: lanordu murrizketa, ordu extrem kontrola —Lan sailaren ikuskaritza ezinbestekoa da ordu horiek gutxitzeko—, arauzko ordutegiaz gaindi egindako lan denbora atsedendiaz ordaintzea, kontratazio berriak burutzeko konpromezua, badaezpadako kontratuetan gertatzen ari diren gehiegikeriei aurre egitea, etab.

Ez bezate pentsa ugazabek zien gobernuak auzi honetan ezer jokatu gabe parte hartuko dutenik. Lan denboraren birrantolaketak beharrezkoa da, baina baita garai berean aberastasuna gizartean nola banatzen dena hausnartu eta erabakitzea.

Ttote Etxebesterekin Paristik Urruñara bidean

SASIAREN ARANTZAK

Uztaritzen bizi da Ttote Etxebeste eta hor aurkitu dugu —Bakarnerekin— Parisko konfinamendutik urriaren 20an itzuli delarik. Iparretarrak erakunde armatuan klandestinitatean ibilia, bere buruaz eta jasandako zauri larriez ez da sobera mintzo. Baina berak bezala bere ama Jacquelinek liburua osa lezakete bizi izan dutenarekin.

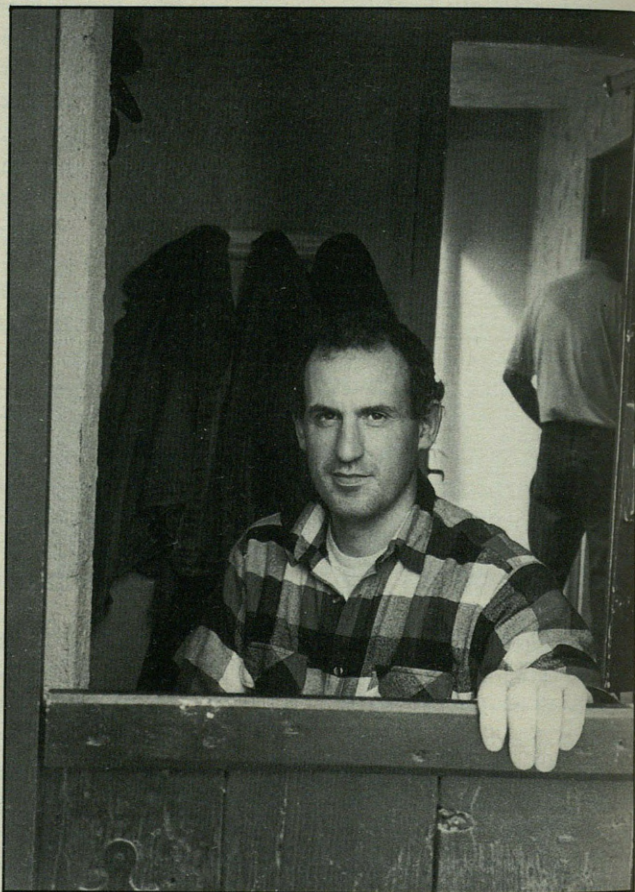
TTOTTE Etxebestek Pasai Donibanekoa zuen aitatxi, eta Lapurdiko urruñarren artean instituzio bat zen duela gutxi 93 urterekin hila den gizona. Aita ere euskaltzalea zuen. Baina Urruñ eta Behobia arteko baserri batean sortutako mutikoa bere osabaren zauri eta espetxeratzeak markatu zuten: 1975ean Beran harrapatu zuten Antton Etxebeste, Korta ETAkidea hil zuten xedera batean.

«Hamabi urte nituen, eta Hegoaldean bizi zen borroka-
kaz obartu nintzen», dio Ttote. Eskola giristinoetan ikasia, gaztetxotan hasi zen Hendaiako Akelarre elkartean, Urruñako Hazian gero, eta laster sartu zen orduan indarrean ziren Herri Taldeetan. 80ko hamarkada hasieran sasoi betean zeu-

den kultur taldeak Iparraldean: Ziburun Sagaio, Arroka Miarritzen, Basaizea Baigorri, Akelarre, Hazia... Antzerki talde ugari, euskarazko ikastaroak eta kultur asteak han eta hemen.

Lehen sasitarrak

GIRO horretan sortu ziren Herri Taldeak politika egiteko gosez, EHAS alderdiaren aldameneari, Xan Margirault presoaren aldeko komiteak, Jazar bezalako taldeak eta herrietan lanean ari ziren militanteak bilduz. «Geroztik EMAk ez du bildu HTek bildu zuten adina militante», esan digu gauzak oso barrutik ezagutu zituen militante batek. Eta paraleloan Iparretarrak erakundeak bere jarduera zabaldu eta gogortu egin zuten: lurra-
ren aldeko ekintzekin eta

Ttote Etxebeste Uztaritzeko bere etxeko salan, «Sasi» izena duen zakurrarekin.

euskal arazoarentzako propaganda bilatzen zuten ekintzekin.

Belaunaldi hartakoa da 19 urtetan sasitar edo klandestino izateko hautua egin

zuen Etxebeste. Ikasketaz elektrikari, Landetako Leon herrian izandako tiroketaren ondoren —polizia bat hilik eta Popo Larre desagertua— sasian sartu zen.

Hautu haren zergatiez galdetu diogu: *«Lan legalarekin ez dela aski ikusten genuen, aurrean den murrua mugiarazteko beste zerbait egin behar zela. Sasian sartu zirenetatik, Xanpol Hiribarrenen laster harrapatu zuten, Popo Larre desagertu eta Gabi Mouesca ere laster erori zen. Filipe Bidart eta Ttottek bidaia luzea egin zuten elkarrekin.*

«Erakundeak lan xoragarria egin zuen Filipek —dio Etxebestek— eta zer egin behar zen erakutsi digu. Ez da mito bat niretzako, gidaria da eta gaur anaia bat».

Hegoaldeko iheslariak —ETAko errefuxiatuak— bere lurrean ezagutu arren, bertako herritarrek sasian ibiltzeak gogor astindu zuen Iparraldean. IK erakundeak egitura horretara egokitu behar izan zuen, eta autonomi edo independentzia helburuetan ados zetozen militante abertzaleek jarduera bortitzaren aurrean definitu egin behar izan zuten. Ezagunak dira urte haietako eztabaidak. Autonomi proposamena 1983an aurkeztu zuten.

Non ezkututzen ziren gizonok? *«Guri lagundu ziguten euskaldun askoren izenak ez dira sekula jakin-nen»* dio Etxebestek. Klan-destinitateko urteek asko aberastu dutela dio.

Gogortu ere bai. *«Askotan pentsatzen genuen erortzeko momentuan. Sasiaren bukaera heriotza izango zela segur ginen, eta hori onartzea gogorra da, gazte izan eta bizpahiru urteko bizia duzula aurrean».* Sasian zelarik izan zuen semea Ttottek, eta urte horietan galdu zuen aita.

Aitona Pasai Donibanekeoa zuen Ttottek, eta bere osaba Beran tirokatu zuten goardia zibilek.

Lurrera erorita

ALDIZ, bai Filipe bai Ttotte bizirik atera ziren. 1988ko otsailean harrapatu zuten Etxebeste, eta lurrean etzanik zeukatela polizia batek bala bat sartu zion bizkarre-

zurrean. Lehenik Baionako ospitalera eta handik Bodelekora eraman zuten, eta poliziek lehen orduak alferrik galdu ez balituzte zauriek ondorio arinagoak izango zituztela seguru

daude senide eta lagunak.

Gerriz beheitiko sentsibiltatea galdurik, karrotxora kondenaturik bizi da. *«Sasian nintzelarik, ez nuen bain ongi amaitzerik espero»*, adierazi digu.

Ez du Etxebestek bere zauriez sobera hitz egin nahi, eta horretan ere euskal erakunde armatu bateko militante arketipikoa da. Zenbait lagunak kontatzen dute ahalegindu izan direla

«Askotan pentsatzen genuen erortzeko unean; sasiaren bukaeran heriotza zegoela segur ginen, eta hori onartzea gogorra da»

Presoak kanpora ateratzeko zerbait egin behar dugu, gure herriari gehiago lagunduko diote kanpoan barruan baino»

epaiketetan Ttottek bere zauriak erabil ditzan defentsarako, eta honek beti planteamendu politikoari eusten diola. «Oso esijentea da bere buruarekiko», esan digute.

Kanpaina zabal bati esker, espetxetik atera zen 1989an, nahiz eta Parisen egotera beharturik. 1991n baimenik gabe Euskal Herrira etortzea erabaki zuen, «ez bainaiz bemendik kanpo bizitzen ahal».

1993an beste egonaldi bat egin du espetxean, epaiketa batean 8 urteko kondena jaso, eta joan den irailan eraman zuten berriro Parisera, legez kontra armak zeuzkala eta. Duela bi urte itxitzat emana zegoen kasua, eta orduan drogak aipatu zituzten. Gauzak argitu eta berriro itzuli da etxera. Baina oraindik zain dauka epaiketa pare bat.

Lagunak atera

HEMERETZI urte zituenetik hainbat aldatu dira gauzak. «Gazteak gu ginen baino politizatuago daude, baina aldiz oso legalista ikusten ditut, Iparraldean bederen», dio. Bestalde, urteak badaozela eta gauzak hainbeste ez direla aldatzen uste du, egoera blokatua dagoela eta hitz egiten hasi beharra dagoela irtenbideak bilatzeko.

Espainia eta Frantziako

Poliziak lehenbizikoz etxera etorri zirenean senarra gaizki nuen. Ondoko igandean hemen ziren hiru kamioi CRS, poliziak... Orduan jakin nuen nire semea Iparretarretan zela, omen.

Geroztik zortzi mehatxu izan nituen. Lehenbiziko aldiz etorri zirenean, garajea nintzen eta senarra eskaileretan eserita aurkitu nuen nigarrez: bi tipo azaldu ziren eta xehatu ninduten, burutik behe-raino txiki-txiki.

Geroztik noiznahi nituen. Zakur handi bat erosi behar izan nuen eta hura ere eraman zidaten. Azaldu zirenetan beti zuten kagula edo zerbait aurpegian. Beste batean etorri eta plaka bat elektrizita-

teari lotu eta besoa erre zidaten. Zernahi ikusi nuen!

Herriko auzapeza bera kontra nuen. Bere langile bat epaitzen baitzuten ni kolpatu ninduelakoan, haren alde atera zen, eta ni kolpatu nindutenik ukatzen zuen. Gero ikusi da nola Poulouk berak kanporatu duen langile hori herriko etxetik, lankide bat tirokatzeagatik.

85ean senarra galdu nuen, hark ere sufritu zuen asko. Familia osoak bezala. Jean Michel mutikoak poliartritis pasatu du, horiengatik guztienagatik. Eta Ttotterekin arrestatu zuten irailean.

Baina anitz pentsatzen dut Jean Louis Larreren amari: emakume horrek

beti uste du semea bizirik duela. Sufritzen dut semea kadiran ikusita, hura zen bezalako mutila, baina hori dut. Baina Larre non da? Esan dezatela egia. Berrikitan ikusi dut Gabi Mouescaren ama: mutil hori bizi osoan eduki behar dute kartzelan?

Senarra abertzalea nuen, eta nik ere ikusten dut Euskal Herriak zerbait behar zuela eta duela. Senarraren familiak atxiki du, baina nire familiarik botatu ninduten Ttotterena jakinda. Seme zaharrenarekin ere gaizki pasatu zen: duela gutxi egin dugu bakea, seme bat 31 urterekin galdu dudalarik. Baina zernahi ikusi dut, familiar eta herrian.

Orain Parisen izan delarik ere: lagun batzuk hartu dute Ttotte etxean, eta ez zen komunean sartzen ahal bere kadirarekin. Etxekoek salan lurrean egiten zuten lo Ttotte ohean egon zedin, dutxatzera auzora joaten zen eta komun publikoetara jaisten zuten beharra zuen aldi bakoitzean.

Jacquelinek, Ttotteren amak, zortzi erasoaldi jasan ditu urteotan, eta familiaren eta inguruaren aldetiko bazterketa zer den ongi daki.

espetxeetan diren 600 euskal preso politikoak kalera ateratzea da Etxebestek ikusten duen lehentasun bat. Horien artean dago Pasaiko lehengusu bat, Begoña Sagarzazu, espetxean

zortzi urte daramatzana. «Presoen taldeak garrantzi handia du, eta egia esan batzuetan ez zara erortzen kolektiboari esker. Baina horiek kanporatzeko zerbait egin behar dugu, gure herri-

ari gehiago lagunduko diote kanpoan barruan baino. Nola atera ordea? Amnistia-aren alde bakarrik borrokatuz? Eta zergatik ez?», utzi du galdera mahai gainean.

Ttotte eta bere neskalgun Bakarne Uztaritzetik Urruñara itzultzeko prestaketa lanetan utzi ditugu. Amak emandako lurrean eraiki nahi dute etxe berria.

**JOXE MARI OSTOLAZA
PELLO ZUBIRIA**

GORA EZKERTIAK

Ezkerti izatea jada ez da hartzen gaisotasun bezala. Ezkertia, besteak ez bezalakoa, besterik ez da. Dena den, zenbat ote gara ezkerti «natural» eta ez gara ohartu oraindik? Bietatik piska bat eduki dezakegu? Halako mila galderai eta gaizki-ulertu ugariri erantzuna bilatzen saiatu da Henri de Montrond bere «Vive les gauchers!» («Gora ezkertia!») liburuan.

EZKERTI jaiotzeko zoriona edo zoritxarra izandako pertsonaia ospetsu ugarik adierazi zuten beren diferentzia duda-muda barik. Platon bat harritu egiten zen ezker eskuaren gaitasunak eskumakoaren aldean guxtiesten zirela eta. Bere ustez, naturak orekaturik sortzen gaitu eta gure errua da ezker eskuaren baldarrak bagara. Pascal bera harro agertu zen ezkerti izateagatik. Benjamin Franklin fisikari eta politikari iparramerikarrak ere alegato bat egin zuen ezkerreko eskuaren alde; mende honetan «Eskubietako kulturaren aldeko Elkarteak» sortu zuen Baden Powellek eta jendeak, animatzen denean ezkerreko besoa erabiltzen du. Zelebridade ugarik aitortu diote ezkertiei gizaki osatuenak eta goi-sentsibiltate baten jabe izatea.

Balzac-ek «*bibotzaren eskuarekin*» sinatu ohi zituen hainbat gutun; Roland Barthes, filosofo baionar eta ezkerti kontrariatuak, guztiz onartu bere *handicap*-a, gainditu hori eta probetxu atera zion: ezkerrekoarekin marraztu zuen bere obraren dimentsio artistikoa. Miguel Angel, Holbein, Albert Durerro, Leonardo da Vinci... artista asko ezkerti eta «*ambidextro*» edo eskubitako trebe suertatu ziren. Horri deitzen zaio gorputzaren oreka garatzea. Greta Garbo, Judy Garland, Marilyn Monroe, Kim Novak aktore ezkertia izan ditugu. Charlie Chaplinen ezkertasuna bere sorkuntzan geratu da erretrataturik, lore baten eskaintza edo ezin gustorago egiten duena ezker eskua-ekin burutzen du, poetaren eta emozioaren eskua du. Harro egoteko motiborik

Astiazaran eta Epelarre ezkertia dira, jotzen duten musika-tresnak horretarako erraztasun handirik ez badu ere.

baduzu, beraz, ezkertia bazara.

Eskumatien diktadura

ESKUMATIEN alde egin ohi du zibilizazio orok. Adan eskubiko saihetsetik eta Eva

ezkerrekotik atera omen ziren, leiendak dioenez. Izan den injustiziarik handienaren egile dugu beraz, Jainkoa. Aspaldiko sinbolismo-tik dator, eskuma gizontasuna, abentura eta etorkizuna da; ezkerre emetasuna,

Haur bati

Haurra, jipoitu haute
behin eta berriz
esku ezkerrez
«gurutze santua»
egin dukelako.
Hirea balitz bezala errua
ezkerrez trebeagoa izatea,
baina denak bezala
esku biz egiten
ikasi behar duk,
bestela ezberdina izango haiz
eta hori gaizki ikusia zegok,
denak berdinak
berdinak denak
behar omen ditek izan.
Hi ere hala izatea
nahi dik gizarteak
ohitura onak gordetzeagatik.
aurregi joan ez hadin,
patxadan bizi direnei
kezkarik ez sortzearren,
nahiz eta hiri
esku zuzena (ezkerra) okertu.
Dilin dalan, dilin dalan,
zibilizazioaren kanpaia

Benito Lertxundiren «Haur bati» kantua.

ahuldadea eta tradizioa, iragana. Abildadea adierazteko «diestro» esaten da gaztelera; «xurdoa» baldarra da; gure «alter egoa» «eskubiko besoa» da eta egun malapartatua «ezkerreko hankaz» jaiki gara. Hizkuntza guztiei dagokienez, berdina: zuzenbidea «derecho» da, piztuera, zuzentasuna... etimologia horietatik datoz. Europa, Afrika eta Asian, «egokiena» esku indartsua da, ederra eta handia... Armeniarren artean «adi» deitua: bere helburura zuzen dihoana. Ezkerrari, latinez, «sinistra» deritzaio, alemaniera, ingeles eta gaztelera, argia ez dena, ahula eta erdiaren pareko da, «erkin» en adiera, berriz, eri luze, hatz

erakusle, txankil, gosekil, ahul, mirrin, gaisobera...

Ez duk erraza, konpai ezkertii!

EZKERTI nahigabetu mordoa dago munduan, dirudienez. Gaur egun eskumatiarrentzat bakarrik sortzen eta egiten dira erreminteri guztiak, industrialki. Ordenadorearen arratoia, esku-peten kulatak eta bisoreak, zine-kamerenak, bileteak pikatzekoak, autoen eskufrenu eta martxa-kanbioak... Ezkertiek egunero dituzten

arazoez jabetzeko, beraientzat espreski egiten hasi berri diren guraiezak probatzea bezalakorik ez dugu. Kultura eskumatia da. Askotan badirudi mundu mailako konspirazio baten aurrean daudela ezkertia: matematiketako eskuineko zeinuak dira positiboak eta ezkerrekoak, berriz, ezkerrekoak. Gure garunetan dena ezkerretik eskumara doa, mendebaldeko idazkera barne.

Eskuma da ongia eta ezkerra gaizkia: Jainko Aitaren eskumatik etorriko zaigu Jesukristo bizidunak epaitzera. Gerlari zintzoek, ezkutuarekin babestu beren ezkerrealdea eta eskubikoarekin kolpatzen dute. Alde txarrarekin gaizkileek, Eva eta Kainetik hasita, infernua ezkerrean dago, meza beltzetan «gurutze santuaren seinalea» ezkerrekin egiten da; Ama Birjinaren ikonografia eta estatua guztietan ezkerreko eskuarekin eusten dio Amak Umeari; «Yhave-aren eskubia sublimea da»... juduen tradizioak dionez.

«Eskuen erabilerari zor zaio gizakiaren nagusitasuna», zioen Anaxagorasek; Aristotelek, oster, «gizonak eskuak baditu argia delako da». Kasua da ezkerrekoari gain hartu diola eskubikoak eta diosala militarra, adibidez, esku «noblearekin» egiten dira, «Heil Hitlera», esku-emateak, zin egiteak, zuzenbidea seinalatzeak, ordenak emateak, bedeinakak... Ukabila itxia, ordea, biekin altxatzen da eta

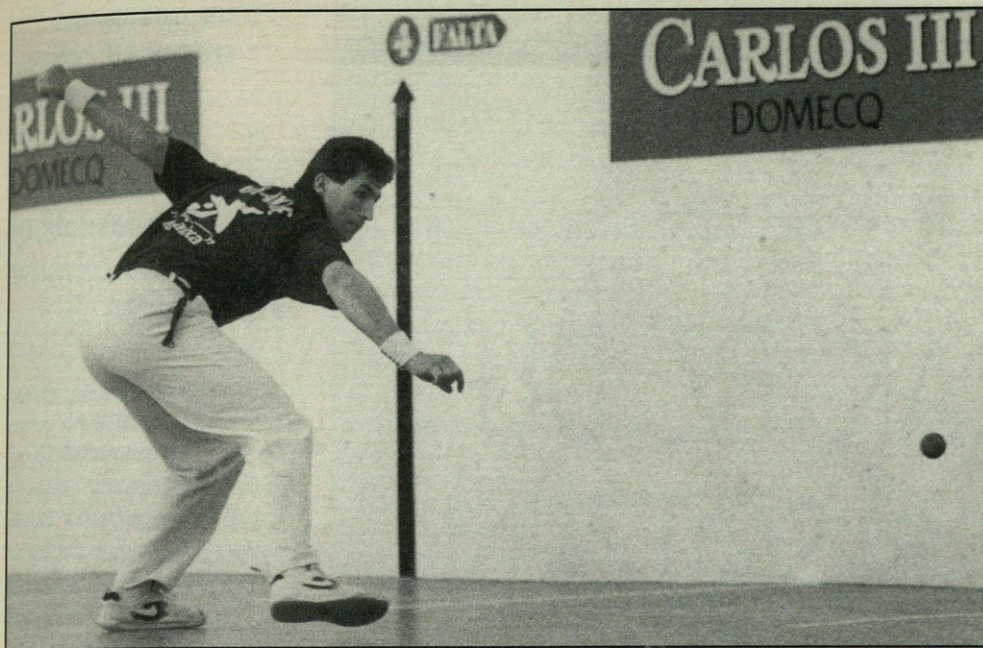
jatorragotzat jotzen zen gure garaian ezkerrekin altxatzea. Emearen lekua ezkerrean egon ohi da gizarte gehienetan... eta baita ohean ere. Norberak nahi duen eskuarekin ferekatzen du, baina ezkonteraztunak eskubiko eskuan jartzen dira, Katalunian salbu. Kondekorazioak bihotzaren gainean ipintzen dira; hala ere, paparra beteta dagoenean, eskubira pasatzen dira domina baliotsuenak. Modari dagokionez, emakumezkoen txaketak ezkerretara lotzen dira, gizonezkoenak (falokraziaren itxura berria bailitz) eskubitara. Ohitura zaharkituen kontestan etorri da, ordea, jeansen moda berria.

Eskubiaren dinamika ezkutua

DINAMISMO hori hitzaren jatorritik dator. «Derecha», «directus» eta «reg» indoeuroparretik datoz, geziak hartzen duen «zuzen-bidezko mogimendutik». Eskubitik ateratzen gara eta ezkerretik sartu. Horrela dira gauzak gudan, askotan ohartzen ez bagara ere; zinegile, komikilari, kartelgile, argazkilari eta konpaginatzaileei galde bestela. Dinamikoa eskubia da, ezkerra estatikoa. On Kixote eskubiko orritik abiatzen da, ezkerrekora ailegatu. Antzerkian eskubiko atea da gortera daramana eta ezkerrekoa lorategira. Komiki eta karteletan eskubialdean gertatzen da akzioa eta norbait «menperatu» nahi izanez gero bere aurpegiaren eskuinaldean jartzea proposatzen du Tomatis espezialistak.

Nekazariak eskubitik ezkerreko espirala eginez ereiten dute; espiral bat marrazteko eskatu eta erloju-ua

■ Guttemberg-ek geroztik «orrialde ona» eskubikoa da; eskubiko orrialdeak garestia ordaintzen dira prentsan

Maiz erakutsi du Unanue pilotariak bere ezker eskuak duen indarra.

ren orratzen zentzuaren aurka egiten duena ezkertia da, duda barik. Jaiotzez nola heziketaz eskumati garenon islada ezkerretik eskubitara eta goitik beherakoa izaten da.

Eskubikoa garestiago

TESTUETAN eskubitik ezkerreara zamalkatzen joateko eta dinamika txertatzeko era polita da kurtsibak ezartzea. Guttemberg-en garaiaz geroztik, «orrialde ona» eskubikoa da eta grafikorik dotoreenak eta handienak orri hoberenean jartzeko erakutsi ohi zaigu. Aldizkari bat ezagutzeko orduan, aurretik lehenengoz eta gero atzetik begiratzeko ohitura dugu, barrukoa errebasatu eta gehienetan eskubiko orrietan pausatzen dugu begirada (ezkerti edo eskumati, geure zibilizazioak domestikatu gaitu eta horregatik aritu gara inkonzienteki hasieratik bukaerara eta ezkerretik eskumarako ordena hautsi nahian).

Euskal prentsan gabiltzanok ere badakigu eskubiko orrialdeak garestiago ordaintzen direla. Munduko leku askotan bikoitza ere izaten da! Non geratzen da erredaktore, erreportari eta argazkilarientzako lekua, publizitateak jaten badu onena?

«Canard enchainé» aldizkari frantziar herrikoia, hau satirizatu nahian, esan zuen garai batean hasieran eta bukaeran izaten zela publizitate, baina piskanaka iragarleak ari direla jabetzen denetaz, testuak moztu behar arte, eskubian ateratzeagatik. Karteletan beste hainbeste, mezua dinamizatu behar bada, eskubitara. Zerbait negatibizatu edo satanizatu behar izanez gero soilik zuzentzen da ezkerretara.

Argazkiak bizidunak ez badira ere, prentsako konpagninatzaileen lanak zerikusi handia du, irudia jartzen den aldearen arabera: argazki ederrak goian eta eskubian, baina txarrak ez-

kerrean eta behean jartzen dira. Lateralitate kontuak dira hauek eta hala egin ezean gauzak zeharo aldatzen dira.

Zineari dagokionez, oinarriak ia berdinak dira. Eizenstein bat horretaz ohartu zen galanki, «Urria» filmean ikus liteke. Komikilariak eta horien artean ezaguna dugun Tintinen aita zen Hergek tradiziozko sinbolismoa usu erabiltzen du: gaizkileek ezkerretara ihes egiten dute eta gertakari positiboak eskubitara gertatzen dira, Lucky Luke marrazki bizidun sailletako amaiera, esaterako.

Zentzu bakar bat, beraz, guztion bizitzarako. Ederki datorkigu eskumati temosoiei. Baina, eta naturak bestelako egin dituenek? Tomatis-ek dioen gisara, beste erremediorik ez dugu, kaburaino (ezkerrerraino) trebe (eskumati) izan beharra daukagu.

JON ARANO

 Eskaintza hau, Azaroaren 15artekoa da eta Ski 95eko programa orokorraren barne	
INMACULADA ZUBIA	ABENDUAK 5-11
Val Thorens Barne: 6 pax-etan 4 gaueko egoitza + forfait 4 egun eta erdi + autobusean bidaia + Tasak 25.900 pta.	2 Alpeak Barne: 6 pax-etan 4 gaueko egoitza + forfait 4 egun + autobusean bidaia + Tasak 25.900 pta.
INMACULADA ASTEA	ABENDUAK 1-10
Val Thorens Barne: 6 pax-etan 7 gaueko egoitza + forfait 6 egun eta erdi + autobusean bidaia + Tasak 33.900 pta.	2 Alpeak Barne: 6 pax-etan 7 gaueko egoitza + forfait 6 egun + autobusean bidaia + Tasak 33.900 pta.
ERREGE ASTEA	URTARRILAK 1-7
La Toussuire Barne: 5 gaueko egoitza + transportea + forfait 6 egun + autobusean bidaia + Tasak 37.900 pta.	
BILBO Sabino Arana, 51 Tel.: (94) 427 57 49 Hurtado de Amezaga, 17 Telf (94) 410 30 00	DONOSTIA San Marcial, 1 Tel.: (943) 42 00 71 Urbietta, 59 Tel.: (943) 46 06 88
	IRUÑA San Fermin, 59 Tel.: (948) 15 15 16

Epaitegietatik herritarrek ez dute euskaraz idatzitako agiririk jasotzen

EUSKARAK EZ DU EPAIRIK JASOTZEN

Eskubide eta aukerez hitz egitea ezberdina da euskarari dagokionez. Euskal Herriko epaitegietan euskaraz jarduteak dituen ondorioak aztertu ditugu, eta konponbide zaila izan duten oztopoak aurkitu. Euskarak ez baitu epairik jasotzen.

«AUTONOMI Elkarte bateko bizkuntza ofizialean egin-dako ekintza judizialak eta aurkeztutako agiriek balio-garritasun eta efikazia osoa dute, gaztelaniara itzultzeko beharrik gabe». 1985eko Botere Judizialaren Lege Organikoak horrela dio bere

Donostian bi itzultzaile daude Justizi Ministeritzaren lanetan. (Argazkia: Garikoitz Garaialde).

231. artikuluan. Hego Euskal Herrian indarrean den lege honen arabera, beraz, euskaldunok eskubide osoa dugu erakunde judizialen aurrean edozein paper edo eskari euskara hutsean aurkezteko. Eskubide bezala jasotzen da, eta aukera ere

gauzatu daiteke, baina honen ondorioak aztertzea besterik ez dago eskubide honek dituen mugak nabarmentzeko.

Atzerapena ekartzen du zuzenean prozesu bati euskaraz ekiteak: «Demanda bat euskaraz egin, eta jus-

tizi-erakundeak printzipioz oso geldoak baldin badira, euskararen erabilerak gel-diagoa egiten du guztia. Lan arloan demanda bat tarteratu eta normala izango zena baino bi hila-bete gehiago luzatu zitzaidan arazoa. Batzuetan be-

«Euskaraz jaso nahiko bazenitu epailearen idatziak, komunikazioak, epailearengana jo beharko zenuke»
E. APAOLAZA

randuago. Atzerapen hori arazo handia da. Luix Barinagarrementeria abokatuak euskaraz aritzen da epaitegietan eta denbora-oztopo horrekin topatu da dokumentazio guztia euskaraz bideratzean.

Hala ere, bereizi behar dira eskuduntza ezberdinak: penala, administratibo-kontentziosoa, laborala eta zibila. Laboralean, edo gizarte arloan, eskaerak lanarekin zerikusia izaten dute, pentsioekin, jubilazio ordainsariekin... Gai hauek jendearen poltsikoarekin zerikusi handia izaten dutenez, presazkoak izaten dira, are gehiago, askok ezin dute soldata edo kalte-ordainen zain egon. Hori dela eta, atzera egin beharrean izaten dira batzuk. «Bezeroa euskalduna bada ere, askotan euskaraz aritzeak dakarren atzerapena kontuan hartuta gaztelera erabiltzen du. Denbora arazoa baita», dio Barinagarrementeriak.

Prozesu judizial batean idatzizko agiri guztiak euskaraz bideratzeak dakarren atzerapenari beste arazorik ere ikusten dio Eñaut Apaolaza abokatuak: «Askotan egokitzen zara epailetaren egunean, eta une borretan esaten dizute ez dagoela itzultzailerik, arrazoi bat dela edo bestea dela. Abokatuak berak ibili behar du itzultzailearen bila, edo

Ipar Euskal Herrian prozesu judizial bat hasten den bakoitzean inplikatuak ba al du idatziak euskaraz eramateko aukerarik?

Ez dago batere aukerarik. Ez pertsonak berak, ezta abokatuak ere. Hemen paperak euskaraz baldin badira, posible da, baina itzulpena ere eman behar da. Bestela ez du baliorik.

Epaitegietan bada itzultzailerik?

Ez, guk bidali behar dugu itzulpena, eta gainean orain, adibidez orain Baionan, Ipar Euskal Herrian, ez dago itzultzailerik. Orain arte bazen bat Baionako epaitegian, baina joana da.

Idatziek itzulpenaz joan behar badute, nola egiten da abozko deklarazioei dagokienez?

Hor gertatzen da arazorik garrantzitsuenak. Guri askotan gertatu zaigu anitz jendek euskaraz mintzatu nahi izatea eta frantsesez ez. Bai Euskal Herrian baita Britainian ere jujeek

bestela bertan behera gelditzen da.

Hizkuntza diskriminaziorik ezin dela egin dio Giza Eskubideen Deklarazio Unibertsalak: «Pertsona oro eskubide eta askatasun guztiez baliu daiteke, arraza, kolore, sexu, erlijio, iritzi politiko edota bestelako iritzi edo egoeraren desberdinketarik gabe». Abokatu askok erabili dute aipu hau idatzizko edo komunikazioen bat epaitegietan euskaraz

onartu izan dute jendea euskaraz mintzatzea itzultzaile batekin. Bistan da, tribunalak ez daki euskaraz, gehienetan nehork ez daki, epaileak Frantziatik etortzen dira.

Bestalde, behar da itzultzaile bat izan, zeren prozedura osoak frantsesez izan behar du. Azken urte hauetan beti borrokatzen gara itzulpenen alde, baina ez dute gehiago onartzen, bada arrunt blokeo bat. Politikoki aldatu dira gauzak. Haiek erraten dute audientziak, jendeak, inkulpatuak, edo lekuak frantsesez baldin badakite, legeak derrigorrez inposatzen diela frantsesez egitea. Guk, ordea, diogu legeak ez duela batere hori erraten.

Bi interpretazio ezberdin daude, bada lege bat, 1939koa, inposatzen diguna justizia administrazioari langileei, epaile eta abokatuak frantsesez egitea. Baina hori epaileentzat eta

justizi-auxiliarrentzat bakarrik dela diogu, ez jenderentzat. Legeak dio, pertsonak ez badaki frantsesa, itzultzaile bat behar duela. Horrek ez du esan nahi frantsesa ez baldin badaki ez duela itzultzailerik izan behar.

Itzultzaileen eskeak erantzunik ba al du?

Parisen, adibidez, onartzen diete hegoaldeko jendea itzultzaile, baina Ipar Euskal Herrikoa bazara, frantsesez dakizula ziurtzat da. Lehen Baionan itzultzaile zenean ere, ezin genuen baliatzen ahal. Egia esan, jende guxti da hemen frantsesa ez dakiena. Praktikan ez dute sekulan itzulpenik onartzen. Dena den, idatzizko itzulpenak egiteko diploma berezia behar bada ere, ahozkoa egiteko edonork egin dezake, epaitegian zin eginda.

jasotzeko eskariaren ondoren, erantzunik eza edo ezezko erantzuna jaso ondoren horren aurka salaketa bideratu dutenean.

Izan ere, horrelako kasurik gertatu da aurren, Donostian zehazki. Herritar batek funtzionario publiko bati, hau bere jakinarazpena espainolez soilik idazten ari zenez, euskarazkoa eskatu

zion. Eskaera hori egin ondoren funtzionarioak espainolez baino ez ziola emango esan zion. Hori dela eta, herritar honek salaketa jarri zuen funtzionario honen aurka. Zentzu berean, Bizkaiko

Abokatuena Bazkuneko Euskarako batzordekideek helegitea zuzendu diote Botere Judizialeko Kontseilu Nagusiko Osoko Bilkurari, otsailean hartutako akordio batengatik. Akordioaren arabera, justizia-administrazioa langile izateko autonomi elkarteetako hizkuntzak ezagutzea ez da agertzen ez ukanbehar bezala, ezta meritu bezala ere.

Salaketak

EPAITEGIETATIK eskaintzen diren inprimakiak euskaraz jasotzeki dagokionez, ordea, ez dira asko izaten herriar euskaldunen salaketak. «Euskaraz jaso nahi-ko bazenitu epailearen idatziak, komunikazioak, epailearengana jo beharko zenuke» dio Apaolazak, normalean kasurik ez dutela egiten gaineratuz. Luix Barinagarrementeria

«Demanda tarteratu eta normala baino bi hilabete gehiago luzatu zitzaidan» LUIX BARINAGARREMENTERIA

nagarrementeriak ere esku-bidea eta aukeraren arteko ezberdintasuna agerian jartzen du: «Idatziak euskaraz jasotzeko eskubidea badaukazu, baina aukera beste kontua da. Aukerak baldin badaude, denbora asko pasatu ondoren jasoko duzu. Arazoa da aukerarik ere ez dela izaten. Beti arazoak izaten dira, atzerapenak». Hala ere, duela bost urte Euskal Autonomi Elkarteko Justizia Auzitegi Goreneko lehendakariak epaile eta epaitegi guztiei bidali zien ohartarazpenak argi dio: «Hartzaileak euskaraz hitz egiten duela eta Justizia-Administrazioarekiko

barremanetan euskara erabiltzen duela jakitera, elebidun era erabiliko da, jakinerazpenak, abozkoak zein idatzizkoak, bi hizkuntzetan burutuko dira». Hori aurrera eramane ahal izateko, itzulpena aipatzen du lehendakariak.

Justizia Eusko Jaurlaritzak oraindik bereganatu ez duen eskuduntza izanik, bertako funtzionarioen profilak, epaileenak barne, zehazteke dira oraindik. Hori dela eta, hizkuntz eskakizunik ez zaie egiten eta praktikan langile elebarrak erdaldunak nagusi dira epaitegietan, epaileen kasuan oso nabarmena dena.

Tribunaleko kide guztiak euskalduntzea ikusten dute Euskara Batzordeko abokatuak euskaldunen hizkuntza eta defentsa eskubideak bermatzeko bide bakarra.

Piskanaka bederen, baina aurrerapauso txikiak ere nabarmen dira: abokatu ikasketak amaitzean praktika juridikoko eskola euskaraz bada. Bestalde, atxilotuari eskaintako euskarazko zerbitzua ere martxan da Gipuzkoan eta Bizkaian. Hauetaz eta beste gaitaz hitz egiteko biltzeko asmoa dute abokatu kolegioetako euskara batzordetan lanean diharduten abokatuak. Besteak beste, tramitazioa eta epailetak euskaraz egiteko bidea apurka urratzeko konpromezuen beharrean dira.

AINHARA ZUAZABEITIA
ARANTXA ERASUN

aizu!ren harpidedun izan nahi dut!

Izen abizenak.....

Helbidea.....

Tnoa.....P.K.....

Herria.....

Herrialdea.....

Bankua.....

Sukurtsal zk.....

Kontu zk.....

Urte osorako harpidetza:

Hego Euskal Herria: 6.300 pta.

Ipar Euskal Herria: 11.300 pta.

Atzerria: 11.300 pta.

Diputazio kalea, 3 - 1. goa

40009 Bilbo - Tel. (94) 423 15 52

Zergatik ez duzu nire etxera etorri nahi?

Izara berriak ditut...

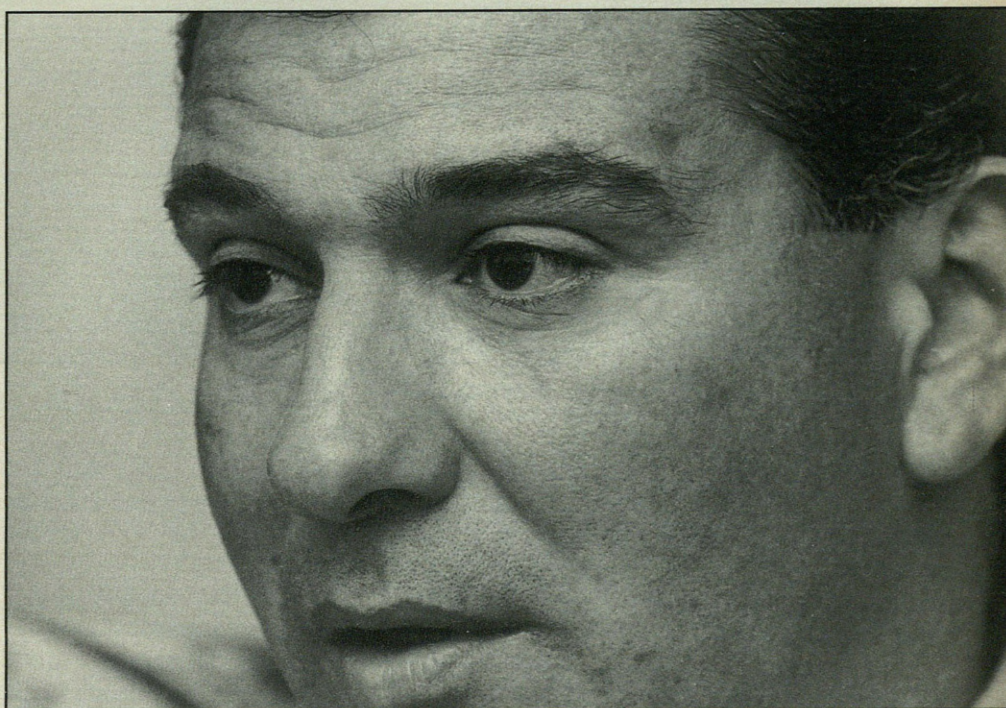
Ezin dut, Joxe Inazio. Gaez AIZU! berria irakurri behar dut!

«Ez nuen era horretan erretiratzetik espero»

I sil-isilik aldegin behar izan du eskuz banaka Gipuzkoak eman duen azkeneko txapeldunak. Hogei urte pilota eskuetan, bizitza oso bat joan zitzaion aurtengo uztailaren 26an bere azken partidua jokatu zuenean. Kaleko arropaz eta trapurik gabe jarri dugu hizketan amezketarra.

Eugirekin Nagore eta Zezeagaren aurka jokatu zenuen azkeneko barrant irabazle irten eta adio. Ez dirudi horrek erretiratzeko modu normala.

Joan den uztailan jokatu nuen partidu hura ez dut erraz ahaztuko, Santa Ana

«Oraingoak fisikoki ondo prestatuta datoz, baina lehengo gazteek pilotan askoz ere gehiago zekiten». (Argazkia: Alberto Elozegi).

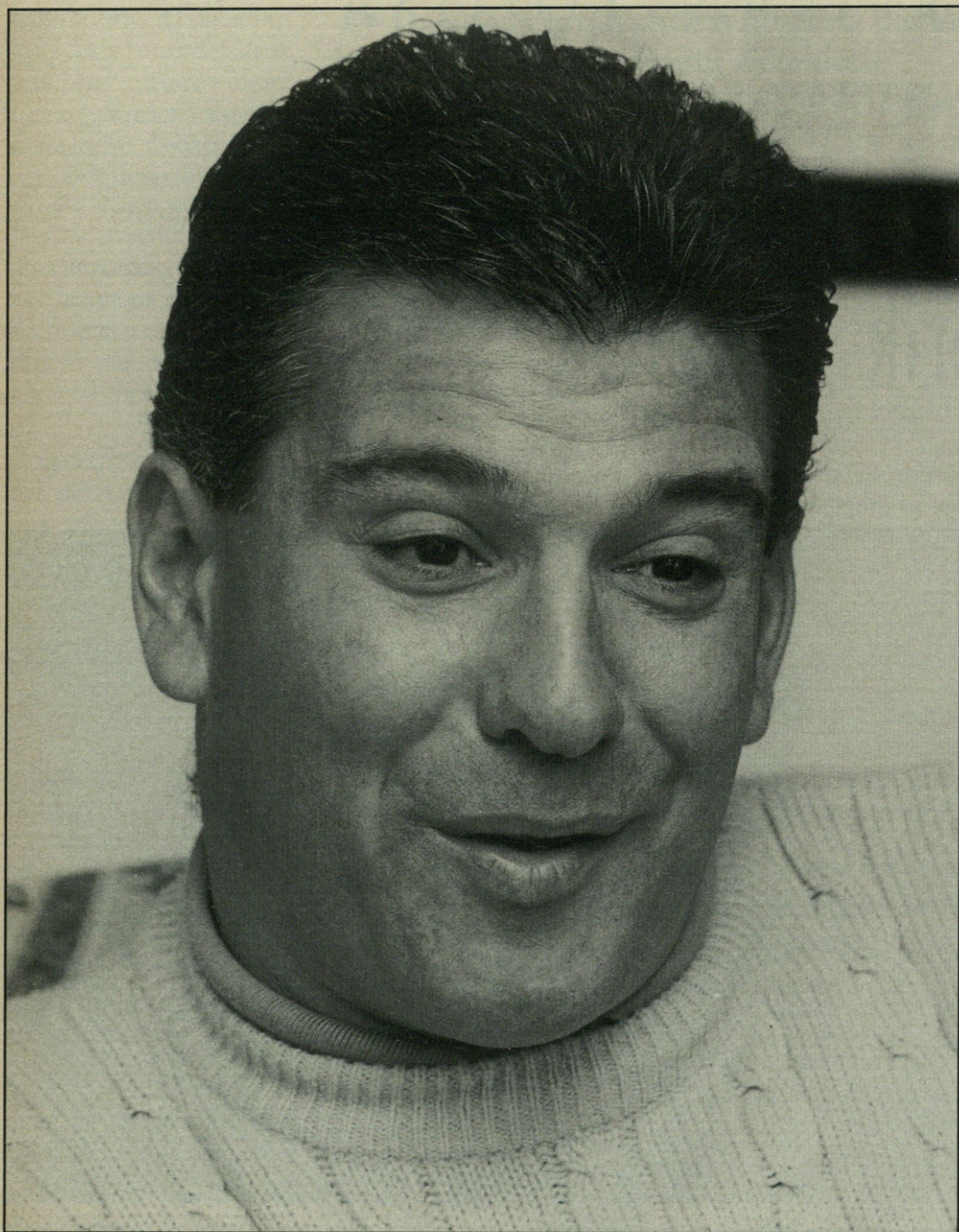
egunean izan zen. Egia esan ez nuen era horretan erretiratzetik espero, ia abuztuan estelarrak jokatzen eta momentu on batean gainera, urte oso ona egin nuen. Baina halaxe gertatzen dira gauzak, enpresen artean gerra bat izan zen eta bakarra geratu zenean, neu tartean batere kontratorik gabe. Orduan enpresa berri batera joateko urte askotxo

ziren-ia berrogei urte- eta horrela erretiratzea erabaki nuen.

Une borretan jarraitzeko eskaintzarik izateak ez al zizun minik egin?

Lehen esan dizut segitzeko asmotan nembilela, baina enpresa berriak figura guztiak bildu zituen ordurako eta ez zuten nonbait nire beharrik. Alde batetik, normaltzat jotzen dut gazteari

lagundu egin behar baitzaio; zaharrari ere errespetua zor zaio eta Retegiren kasuan bezala ahalik eta gehien irautea nahi baldin bada, oso kontuan eduki beharra dago partiduak programatzean urte asko daramatzala bere gorputzari asko exijitzen eta bat-batean lehertu eta erretzeko arriskua dago. Dena den, pilotariaren bizitza ez da betirako eta noiz-

«Nire omenaldian jasotako dirua Amezketako pilota-eskolarentzat izango da». (Argazkia: Alberto Elósegui).

bait erretiratzeko ordua iristen da. Nik erabakia hartu nuen eta ez dut horren damurik.

Profesional mailan egin dituzun bogei urteotan zenbat eta zenbat pasadizo?

Gauza asko eta denetarik, eskutako minak, jokorik ez, buruhaustea, lesioak, operazioak... gauza asko.

Momentu txarrak pasatzen dira baina denborarekin onak bakarrik gelditzen dira gogotan. Nik beti esan ohi dut, zirriborroak denborarekin borratu egiten dira eta nik behintzat pasarte zoriontsuak besterik ez ditut gogoratzen.

Zuen basierak orain abiatzen direnekin alderatzerik bai, Josean?

Ezta pentsatu ere, aldaketa handia jo du kirol honek, bai materiala, pilotalekuak, telebista... Orduan urtean partidu bakarra botatzen zuten telebistatik, prestaketa aldetik ere ez dago kolorerik eta antolaketa aldetik ere zer esanik ez.

Nik milaka aldiz kontatu dut nire kasua, baina nahiko esanguratsua da: Amezke-

«Nik zurizale izaten jarraitzen dut; pilotari bezala bakarrik ez, ikusle naizen aldetik ere pilota beltzarekin gehiago gozatzen dut»

tan ez zen delegaturik eta hemeretzi urte arte ez nuen txapelketa bat jokatzeko aukerarik izan. Donostiatik Arrasatera ikastera joan eta han lagun batek animatu ninduelako txapelketan parte hartzea. Urte hartan bertan afizionatu mailan txapeldun irten nuen eta urte t'erdian estelarrak jokatzen ari nintzen profesional mailan.

Ni pilotari izatea miraria da, patuaren kontua.

Beraz, gaur egungo gazteek bidea samurragoa dute, nonbait?

Orain txapelketak non-nahi dauzkazu gazte gaztetandik hasita, prestaketa ere askoz hobe da, erantzukizunak hartzen berehala ohitzen dira hainbeste torneotako finaletan jokatzen, eta beste hainbat abantaila. Oraingoak fisikoki ondo prestatuta datoz baina lehengo gazteek pilotan askoz gehiago zekiten. Gure garaitan eskolatik aparte pilota besterik ez genuen eta igoal egunean hiru aldiz jarduten ginen; orain, berriz, astean behin edo bi aldiz ibiltzen dira eta ez dute dominatzen pilota; hortantxe uste dut genuela guk bakarrik abantaila. Pilotari batek atera bitartean frontoian orduak sartu behar ditu, edozein lanbidetan bezala, lehendabiziko pilotaren maneja eta sekretu guztiak ikas ditzala

«Gazteen arriskua hori da, bere eguna egokituz gero hautsi egiten duela eta horixe gertatu zen lehengoan». (Arg.: A. Elozegi).

eta gero etorriko dira pres-
taketa fisiko, mediku kon-
trolak eta gainontzeko guz-
tiak.

**Pentsatzen al zenuen
bainbeste urtetan jokatu
eta eskuz banakako txapela
peldun izatera iritsiko
zinenik?**

Betidanik izan dut pilotara-
ko afizio handia eta burutik
ere ez zitzaidan pasa horre-
lakorik. Nire bizitzako pozik
handiena txapela irabaztea
izan da. Momentu hartan ez
zara konturatzen baina
denbora joan denean
oraindik ere balio handia-
goa ematen diot. Meritu
handikoa izan zen garaipen
hura, nik ezagutu dudana pi-
lotaririk handienari irabazi
niolako gainera, Julian Re-
tegiri. Nik Ogeta, Tapia
anaiak, Pierola, Retegi za-

harra eta abar izan ditut
aurkako, baina Julian beza-
lakorik ez da izan gure ga-
raian.

**Eskuz binaka ere hiru
txapela irabazita zaude.**

Panpi Ladutxerekin bi ira-
bazi nituen, baina aurrene-
koak ilusio handia egin zi-
dan. Beristain lagun nuela
txapela Gipuzkoara ekarri
genueneko hura zoragarria
izan zen. Arriaran anaiek
lortua zuten azkenekoa eta,
jakina, horrenbeste denbora
itxoin beharrak gure bi-bi-
tarako txapelaren garrantzia
puztu egin zuen.

Nagorek, lau t'erdi bar-

**nean Retegi menpean
hartzeak pronostiko
guztiak hautsi zituen?**

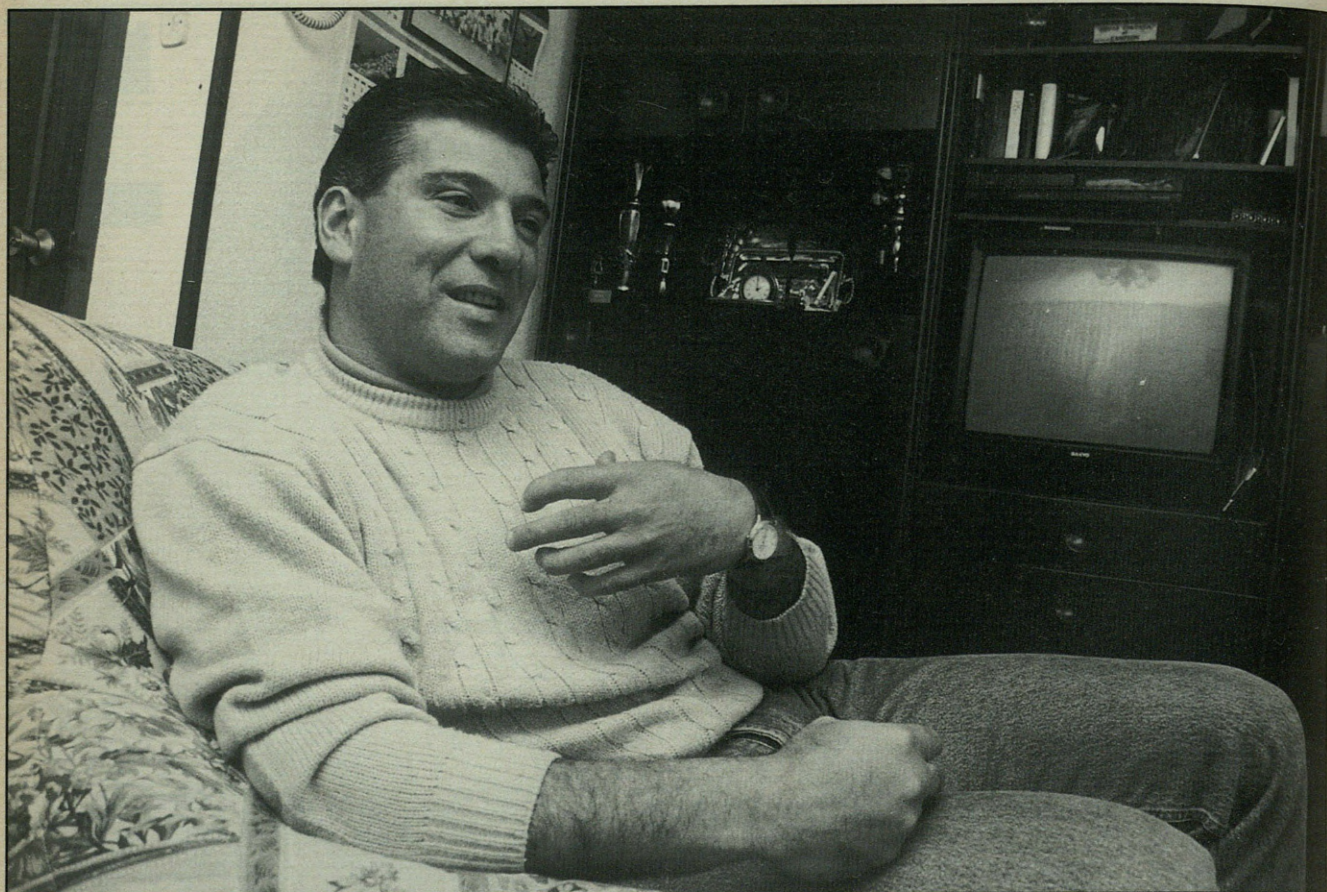
Horrek esan nahi du denbo-
ra pasa egiten dela, Retegi
pilotari onena izan da eta
distantzia horretan oraindik
ere hobea, baina gazte
hauek eguna harrapatzen
badute pilotari habaila
handia ematen diote eta
zaharrek berriz maisutasu-
nez jokatzen jarraitzen dute,
baina ez dute lehen bezala
hausten. Gazteen arriskua
hori da, bere eguna tokatuz
gero hautsi egiten duela eta
horixe gertatu zen lehen-
goan: Nagorek bere belozi-

dadearekin Retegi hautsi
egin zuela.

**Pilotazaleak sarritan pi-
lotariok emaitzarekiko
duzuen menpekotasuna
eta ondorioz 'buena' egi-
teko joera nabarmena
kritikatu dute. Horren-
besteko errespetua al
diozue partidua irabazi
ala galtzeari?**

Ez dut uste arrazoia hori de-
nik. Alde batetik, prestaketa
fisikoa hobea denez defen-
tsa ere hobea da, baina le-
hen esan dizudan bezala,
oraingoek ez dute lehen be-
zala dominatzen eta horre-
gatik arriskatzeko beldurra
izaten da. Orain aurrelari as-
ko dago tantoa bukatzen ez
dakiena eta hori frontoian
orduak sartuz ikasten da.
Lehenago beste mentalida-
de bat zegoen. Ni hasi nin-

**«Pilotariak kantxan bere jokoarekin,
kalean nolakoa izango den ere antzematen
zaio»**

«Pilota ezagutzen da, baina ez da lehen adina sentitzen». (Arg.: Alberto Ellosegi).

tzen garaian partiduak politagoak ziren; horrekin ez dut esan nahi gehiago jokatzeko zenik, baina espektakularragoa zela dudarik ez. Garai haietan Pierola, Retegitarak, Arroio, Bergara II., aurrelariak ez zuten bi aldiz pentsatuko tarte bat ikusiz gero, partiduak ordutik be-

hera irauten zuten.

Tantoa segurtatzeko joera hori gazte gazte-tandik erakusten omen zaio pilotariari.

Hori ere gertatzen da. Edozein txapelketa izanda ere, gurasoak direla edo delegatuek irabazteko bakarrik prestatzen dituzte haurrak

eta ez luke horrela izan behar. Gazteak gozatu egin behar du, pilotan egin dezala eta afizioa izan dezala. Txikitandik segurutik jotzea erakusten bazaio ez eskatu gero mutil horri errematatzen jakitea. Badira gutxi batzuk joko hori berezkoa dutenak, baina gainontzekoek orduak behar dituzte gantxoia nola jo edo pilota txokoan noiz utzi behar den ikasteko. Mentalidadeak ere zer ikusi handia du, pilotariak bere jokoarekin kantxan kalean nolakoa izango den islatzen du: kontserbadorea denari errematatzaile izatea ez eskatu gero!

Gaur egun pilota aro berrian sartua dabilela esan al genezake?

Enpresa batek apustua gogor egin du pilotaren alde, eta telebista dela medio, oihartzun handiagoa duela ez

NORTASUN AGIRIA

- Amezketan jaio zen duela 40 urte
- Urtebete afizionatu mailan jokatu eta pilotari handienekin batera estelarrak jokatzeko hasi zen
- 20 urte egin ditu profesional mailan joan den uztailaren 26an

erretiratu arte ● 1989an eskuz banakako txapeldun izan zen Retegi II.aren aurka eta bi-bitara ere hiru txapela irabaziak ditu ● Euskal Telebistarako komentaria lanak egiten ditu besteak beste ● Hil honen 18an omenaldia eskainiko zaio Eibarko Astelenan Josean Tolosari

«Oraingo pilotariek ez dute lehen bezala dominatzen eta horregatik arriskatzeko beldurra izaten da kantxaren barruan»

da dudarik. Pilota gaur egun jende askok segitzen du eta nik uste euskaldun gehienoi gustatzen zaigula, baina lehen gehiago bizitzen zen. Orain pilotalekuetara jende gutxiago inguratzen da. Pilota ezagutzen da, bai, baina ez da lehen adina sentitzen. Pilota telebistatik ezagutzen da baina gazteak praktikatzen ez badu nola biziko du kirol hau!.

Pilota ezagutzetik bizitzera alde handia dago.

Zu ere pilotalekuak zuriz mantendu behar diren iritzi duen horietakoa al zara?

Tradizio kontua izan daiteke, baina nik zurizale izaten jarraitzen dut. Pilotari bezala bakarrik ez, ikusle naizen aldetik ere pilota beltzarekin gehiago gozatzen dut. Pilota zuriarekin joko mantsoagoa iruditzen zait; pilotakada bikaina errebotera gantxo bat edo 'kortada' bat beltzarekin askoz ikusgarriagoa iruditzen zait. Hala ere, zer erremedio, pilotaren mesedetan izanez gero eta telebistari komeni bazaio, horretara jarri beharko du-gu.

Esku pilotan iraultza moduko bat gertatu den bitartean beste modalitateak arrankatu ezinik dabilta?

Esku pilota betidanik beste espezialitateen ama izan da, jende gehien erakartzen

«Urte t'erdian estelarrak jokatzan ari nintzen, baina halaxe dira gauzak, enpresen artean gerra bat izan zen eta bakarra geratu zenean, neu tartean kontratorik gabe.». (Arg.: A. Elozegi).

duena eta horretaz aparte telebistaren emankizunetarako egokiena. Alde horretatik eragozpen handiak dituzte besteek. Pala, esaterako, oso polita da baina telebistatik pilotaren habailarekin palakada dotorea ondo ikustea ez da erraza.

Bukatzeko Josean, ez al

duzu agur gisako jaialdirik espero?

Seguruenik hil honen 18an izango da. Asegarcek nahi ditudan pilotariak utziko dizkidala agindu dit —egun horretan libre daudenak—, eta jadanik hasia nago jaialdi hori antolatzeke buruhaustetan. Izenak oraintxe ezin

esango nizkizuke, baina jaialdia lehen mailako bi estelarrekin osatuko da. Eibar-ko Astelena aukeratu dut jaialdia jokatzeko eta nire omenaldian jasotako dirua Amezketako pilota-eskolarentzat izango da.

MARTIN AGIRRE

Gatazkaren aldera urak isuririk

LEIOAKO kanpusean inoiz ezagutu gabeko gertakariak lehen orrietara eramanez dute unibertsitateko afera. Ertzaintza eta ikasleen arteko istilu bortitzak, hautsitako kristalak, gomazko pilotak, aurpegi estaliak, Protecsako zinpeko goardien aurkako ohiauak, pintadak... Leioan gero eta haziagoak datozen gatazkaren urak, uholde bihurturik, brastada batean eramanez dute aurrean harrapatutako guztiak. Irudi gordinak pausatu dira komunikabideen begietan, eta harriduraren arrastoak ezpainetan, hezkuntzaren zelaia behar lukeena ihartu eta bortizkeriaren argudio lehorrez kanpusaren zoria zartatu baitlitzen.

Eta zartatu da, mutur batetik bestera gainera, gomazko piloten eta harrien arteko dialektikaren erroak erakutsiz. Izan ere, elkarizketaren eta akordioaren errekaak urik ez dakar aspaldi

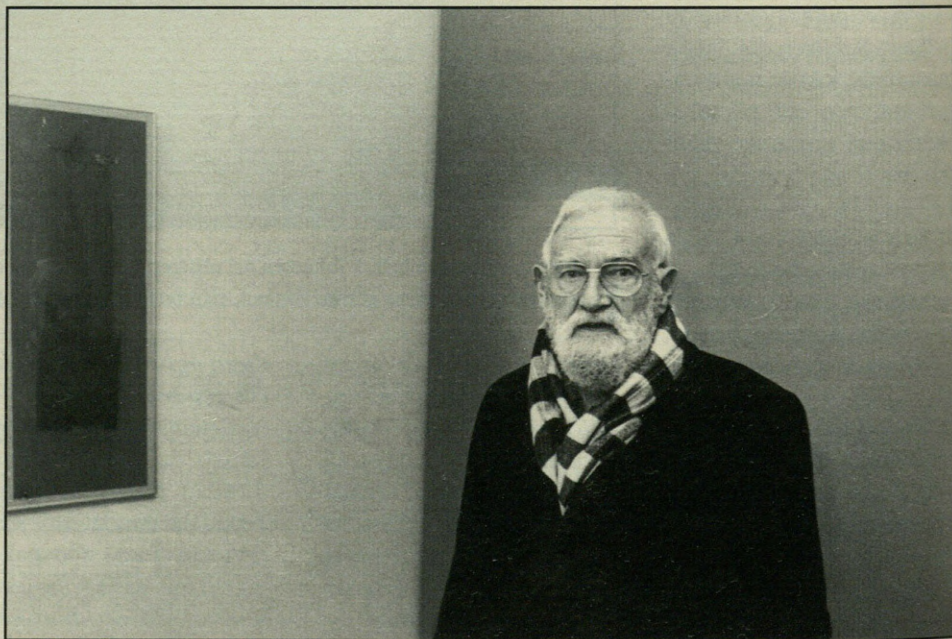
honetan, gatazkaren aldera isuria dirudi jario guztia, aferaren iturburua jo eta konponbidearen arrastoari jarraitzeko saiorik egiten ez den neurrian. Zartatuta ageri den kanpusa konponetzen lanik izango da datozen hilabeteetan, gatazkaren abiadura bizian indarrean datorkeen hurrengo uholdearen trumoi hotsen zain egon gabe.

Horren ardura dute EHUn normalizazioa aldarrikatzen duten guztiak, errektoretzatik hasita. Goirienaren ordezkotik hasita. Hauteskunde garaia baita EHUn. Ke arteko hauteskundeak hauexek. Giroa bezain korapilatsuak. Hautagai bakarrak hartu du parte, Pedro Luis Ariasek, zeinak bere kandidatura bertan behera uztea erabaki duen osasun arazoengatik, adierazi duen moduan. Bestelakorik ere kaleratu du «El Correo» egunkariak, hots, taldekideen artean hainbat desados-

tasun bazirela eta, jasotako presioek bultzatuta egin duela atzera. Egunkari berak, Pello Salabururen izena aurreratzen zuen, gainera, Ariasek utzitako tarteak betetzeko. Ezezkoarekin erantzun dio «El Correo»-ri ordea, Euskara Errektoreordeak. Hautagairik gabeko hauteskundeak beraz, oraingoz. Bateko gertakari larriak eta besteko or-

Euskal Herriko Unibertsitatearen gaur egungo egoera krisiaren lainoan antzematen da. Hasi berria den ikasturtea azpian harrapatu eta estaliko duen lainoan

Nilo ibaian gora abiatu omen da Oteiza, hizkuntza baino zaharragoa den memoriaren jatorririra joz, «Nociones para una filología vasca de nuestro preindoeuropeo» liburuaren aurkezpenan Jose Antonio Urbeltzek adierazi zuenez. Lan hau burutzeko 30 urte behar izan dituen Oteizak, atzeko aukietatik jarraitu zuen bere zaletuen erretorika aurkezpen egunean. Izan ere, maisu handiari omenaldia egin zioten, Nilorainoko bidaia jarraituz, aditu eta lagunek. (A.: Ander Gilleana).

dezkaririk gabeko hauteskundeak, EHuren egungo egoera krisiaren lainoan antzematen da. Hasi berria den ikasturtea azpian harrapatu eta estaliko duen lainoan.

PUBLIFIKATUTAKO 21 ikastolako kideek Ikasbatuaz elkarte kulturala sortu dute. Argitu dutenez, oraingoz sare publikora bildutako ikastolek osatzen dute elkartea, nahiz eta aurrea begira heuren helburuekin bat datozen ikastetxe publikoentzat ere atak zabalik dituzten. Euskal hizkuntza eta kultura sustatzea, irakaskuntzaren kalitatea oro har eta bereziki euskarazkoarena hobetzea, Euskal Herrian eta bere kultur nortasunaren erroetan oinarritutako hezkuntza proiektua sustatzea, Euskal Herri osoan hedatzeko asmoa duen eskola publiko euskaldunaren eredia defendatzea begiratzen dute, besteak beste, beren helburu nagusietan.

1993ko maiatzean publikatu ziren 50 ikastoletatik 21 daude Ikasbatuaz. Elkarrekin, ikastolaren mugimenduen barruak kokatzen ditu bere erroak («ez da mugimendu hori hautsi behar. Nabiz eta bi saretan egon, hor proiektu bateratuak daude») eta Eskola Maparen inguruan eragitea du lehen erronka. Mezu oso kritikoa plazaratu du gai honen gainean: «Publifikazio prozesuan agindutakoa ez da betetzen ari. (...) Zein izango da langileen etorkizuna? Noiz argituko da gurasook dugun gaiaren inguruko noraeza? (...) Ez dakigu gure hezkuntza proiektuak non geratuko diren».

Bi urte luze egin ditu kontraesan eta tirabiratan murgildurik ikastolen mugimenduak. Euskal Eskola Publikoaren aurrean, eta egoerari berriari erantzuteko, etorkizuneko mapa osatzen bidenabar. Honen adierazgarri dugu Ikasbatuaz, abiapuntu gisa hezkuntza mapan eragitera datorrena. Ikusteke gauden mapa horretan zer leku beteko duen. Aldarrikatu behintzat, ikastolentzat lekua aldarrikatzen du mapa handian.

J.J. PETRIKORENA

ITURGORRIKO URA

Dale Ramon

AZKEN egunotan egin dituzun adierazpenekin ados egoteko, Fisikako buruketa inposible haietako baten emaitzak benetakoak direla sinestu beharko nuke, hau da, mugimenduan dagoen objektu batengan ez duela eraginik ez grabitateak ezta igurtzidurak ere. Batzutan, honelako baldintzak jartzen zizkigun irakasleak, garbi utziz, burbuila moduko zerbaiten barruan edo... ilargian egongo litzatekeela, delako objektua.

Baina ez da hori euskararen kasua eta, kalitatea exijitzeko orduan zurekin bat natorren arren (lan duina egitea eta edozer gauza dirua jasotzeagatik egitea, oso bestelakoak baitira), garbi izan behar dugula uste dut, ematen ez bada ezin dela jaso. Kasu honetan gehiago erantsi behar zaiola uste dut gainera: Bati hainbeste urtetan eman zaionean eta besteari beste hainbestetan ukatu, nola nahi duzu zuk tratatu bera emateko edo jasotzeko moduan aurkitzea? Alferrik izan zirela uste al duzu berrogei urtez hanka motz (hankak bakarrik?) hark ezarritako hesi guztiak, orain gaue- tik goizera, mahuka guztiak izan zituenaren pare izan dadin? Izan ere horrela- koetan bi hizkuntza, legez, maila bere- kotzat hartzen direnean, biak kalitate maila berean neurtzeko joera ozan ohi da, ezta?

HORI egin aurretik, nik uste, abiapuntu desberdinak izan dituztela ongi zehaztea komeni dela eta horren arabera eskatu kalitatea eta gainerakoak, bakoitzari da- gokion mailan.

Begira bestela zein maila ezberdina darabilgun/ten/zuen, gaur bertan ere, eguneroko bizitzan:

–Euskal Herri Unibertsitateko erreto- retzarako hautagai ofizial bakarrek, ez daki euskaraz.

–EAEn daukagun Arartekoak ere ez.

–Hil honen batean, Gipuzkoako Bertsolari Txapelketara, saioko entzule kopuruari buruzko xehetasunak eskatzera joan ziren ertzainek ere ez.

–Gasteizen, langabetu saria jasotzeko orriak euskaraz bete dituztenek, badakigu zein erantzun jaso duten, oraingoz.

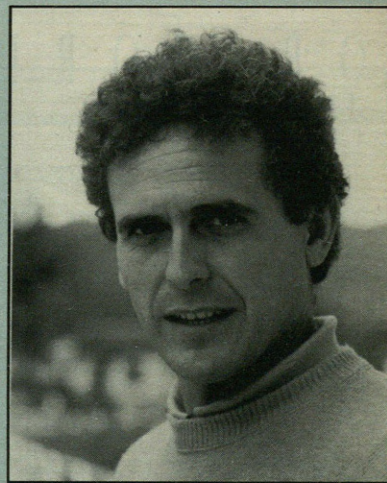
–Amatasun baja jasotzeko orriak ere euskaraz ez eta, UEMak berak itzuli edo egin behar izan ditu, musu-truk, oraingoz.

–Bergarako UNEDeko euskara departamendua isteko asmotan dira.

–Nafarroan euskal liburu zaharrak enkantean hartzeak ‘encantatzen’ dituen erre- nuan, ezin zaio Otanori eta bere ondoko inori euskaraz galderarik egin, aurrez bapateko itzultzaileak ez baduzu jartzen.

ZERRENTA luzea osa nezakeen oraindik: zenbait gotzainen kasua, beste zen- bait politikorena, azkena Gipuzkoako Diputaziotik erdara hutsean jaso nuen es- kutitza, eta abar.

Beraz, euskararen aldeko ahaleginetara lehen aurka izandako urteak, gehi haien erredituak eta atzeraka emanarazitako pausoen kopurua aritu behar dugu eta, zu zauden edo antzeko karguetan dagoenak, horretaz jabetu behar du, gero besteak horren beharraz ohartarazteko ardura zuena baita, zertarako zaudete bestela?

IÑAKI MURUA

TXUTXU - MUTXUKA

LIZARDIREN MENDEURRENERAKO EKITALDIAK

DATORREN urteko apirilaren 18an Lizardi jaio zela mendeurrena beteko dela gogoratuz, hainbat ekitaldi antolatu dira Zarautzen, Euskaltzaindia, Eusko Jaurlaritza, Gipuzkoako Foru Aldundia, Zarauzko Udala eta Euskal Idazleen Elkartearen parte hartzeaz. Poesia errezitaldiak, hitzaldi eta mahainguruak, Lizardiren garaiari buruzko erakusketak, literatur jardunaldiak, bere «Ezkondutik ezin zitekeen mutilla» antzezlanaren aurkezpena, Eskudero maisuaren «Illeta» obraren emanaldia (Euskadiko Orkestra eta Donostiako Orfeoaren eskutik), eta beste hainbat ekitaldiak beteko dituzte omenaldiko egunak.

NOR - NORI - NORK

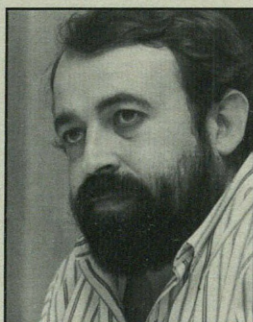
MIKEL ILLARREGI

izendatu dute UEMAko lehendakari. Lizartzan egin berri dituzten II. Jardunaldietan, kargu berriak aukeratzeaz gain, datozen lau urteotako helburuak finkatu dituzte, euskararen normalizazio prozesuan beste herrien aurrean erreferentzia puntu bihurtzea asmoz hartuta. Zeregin honetan, Mankomunitatea gidatzea dagokio Leitzako alkateari ●

MIKEL URBELTZI

bere lehen diskoa, «Berrizko itsuari...» izenekoak, argitaratu dio Elkar disketxeak. 24 doinu bildu ditu arrabita joleak, gehienak herri doinueta oinarrituak. 1969an jaioa, oso gazte zela hasi zituen biolin ikasketak Urbeltzek. Argia taldearekin «Irradaka» ikuskizunean aritu zen. Hainbat jaialditan ere parte hartu du Euskal Herrian eta atzerrian. Beti ere musika tradizionalari loturik ibili da ●

JUAN GARTZIAK

«Fadoak Coimbran» eleberria plazaratuko du Alberdaniaren eskutik. Argitaletxe berak, Jokin Muñozen «Hausturak» ipuin liburua, Juan Kruz Igerabideren «Ospitalea» eta Jesus Mari Mendizabalen «Kale zulo» kaleratuko ditu. Haueaz gain, «Ifrentzuak» eta «Klasikoak Alberdaniak» sail berriek osatuko dute Durangoko Azokarako prestatua duten eskaintza ●

TEILAK

■ DANTZEN MUSIKAK MOLDATUZ

DATORREN urtean 30 urte beteko dira Pili Tafernaberri musikaria hil zela, eta karia honetara mugaz goitiko Euskal Dantzarien Biltzarra (EDB), Xinkako Elkar- tea eta Herri Soinulariak taldeak bat egin dute, elkarrekin omenaldi berezia prestatu, eta bide- nabar, euskal dantzen musikaren alorrean krea- zio eta sorkuntza sustatzeko egitasmoa abiarazte- ko. Pello Zabalette eta Mixel Sendrez arduratuko dira egitas- moa gidatzeaz, zeina edozein musikarientzat irekia dagoen, beti ere dantzen ohiko koreogra- fietara egokiturik moldatu be- harko dituztelarik krea- zio lanak. Aurkezten diren piezak urtarila hasieran aztertuko dituzte Za- balette eta Sandrezek, eta ja- rraian entseguak hasiko dira mu- sikariek. Egokitutaz jotzen di- renak, martxoaren hasieran gra- batuko den diskoan bilduko di- ra. Diskoa maiatzaren 8an kale- ratuko da, Dantzari Txikiaren Egunean, eta gisa honetara ome- naldia eskainiko diote Pili tafer- naberriri.

■ EUSKO KORUSEN BI TXAPELAK

TOLOSAKO Abesbatzen Lehia- ketan bi txapela jaso ditu, folklo- re eta polifonian, Eusko Koru- sek. Alemaniako Hallenser Ma- drigalisten taldeak lortu du Eu- ropako Sarirako sailkatzea, eta beste sariak Hungariako Ban- chieri, Alemaniako Renner En- semble Regensburg eta Filipi- netako Santo Tomas Uniberts- tateko abesbatzek jaso dituzte.

Juan Mari Larrarte, AEK-ko Gipuzkoako arduraduna

«Beste aldeak betetzen duen neurrian bete ahal izango dugu guk akordioa»

A EK-k baiezkota eman dio, iazko ekainean Eusko Jaurlaritzarekin sinatutako hitzarmena eta gero, elkarrekin landu duten testuari. Testu garrantzitsutzat jo du Larrartek, hutsune batzuk ere ikusten dizkion arren.

Iazko ekainean AEK-k Eusko Jaurlaritzarekin sinatutako hitzarmena abiapuntutzat jotzen zen. Orain ere, onartu duzuen testua abiapuntua dela adierazi duzue. Zer aldatu da abiapuntu bartatik bonetara?

Hitzarmena sinatu zenean bizi genuen egoera gogoratu behar da. 1993an euskaltegi libreak dirulaguntzarik gabe geratu ziren. 1994an hitzarmena sinatu eta, diru-

■ «Testua ez da ahobatez onartu, baina AEK osoa prest agertu da erabaki denarekin aurrera egiteko».

laguntzak izango zirela, eta bestalde, akordio osatuago batera begira elkarriketa prozesua zabalduko zela konpromezua hartu genuen. Horregatik aipatu genuen abiapuntuarena.

Orain ere gauza bera esan dugu, ikusirik datozen bost urteotarako akordio propo-

samen honek Eusko Jaurlaritza eta AEKren artean izan ditugun harremanak zuzendu eta hainbat puntu normaltze bidean jarriko dituela; baina aurrerantzean zer nolako euskalduntze-alfabetatzea behar dugun lotu gabe dago. Testuan aipatzen dugu, sail osoak azterketa

baten beharra duela. Gauza batzuk zuzenduko dira beraz, baina aurrerantzean lan asko dago egiteko.

Testuak ez dituela AEKren asmoak zeharo gogobetetzen aitortu duzue. Zertan egin da aurrera, eta zer geratu da zintzilik?

Orain arte adostutakoan badaude zenbait puntu zintzilik. Irakaslegoari begira urrats handiak eman dira; alde batetik, egun AEKn ari den irakasle osoa normalizatze bidean jartzeko moduak topatu dira, bai meritu lehiaketa, bai prestakuntza berezituaren bidetik. Baina, aurrera begira, legeak eskatzen zuen gauza berak jarraitzen du indarrean, hau da, irakasle izateko unibertsitate mailako lizentziatura eta EGA behar dira. Guk hutsune nabarmena ikusten dugu honetan, ez dira irakasle prestatuak eskatzen, irakasle tituludunak baizik.

Bada besterik ere: AEKren euskaltegi guztiak ez dira onartuko hitzarmenean, eta gure planteamendua eskaera guztiari erantzun eta berria sortzearen aldekoa da, eta horretarako ez dago biderik. Hau guztiagatik ez gaitu asebetetzen. Urrats handia eman da, baina jorratu gabeko gauza asko geratzen dira.

Testua onartzeko orduan, aldeko eta aurka-ko jarrerak agertu ziren Biltzar Nagusian. Zeren inguruan?

Zalantza gehien sortu duen puntua irakaslearen gaine-koa izan da. Bestalde, dirulaguntzez ari garenean, behin eta berriz esan zaigu hitzarmenean markatuko duguna izango dela abiapuntua, baina urteroko aurrekontuek baldintza dezaketela. Jendeak zalantza asko zituen puntu hauen inguruan, eta finean Eusko Jaurlaritzak aurrera egiteko izan dezakeen benetako borondateaz.

Ez da ahobatez onartu aurrera egitea, baina prozesuan zehar argi geratu da AEK osoa prest zegoela era-

«Lehenengo aldia izango da HABEk bidea bere aldetik markatu beharrean, denon artean saiatuko garela bidea zehazten».

bakitzen zenarekin aurrera egiteko. Hori da garrantzitsuena, iritziak iritzi denak elkarrekin jarraitzeko agertu dugun asmoa.

Zer ulertzen du AEK-k, diru kopuruak zebazteko orduan, Eusko Jaurlaritzak «aurrekontuek aukera emanez gero» aipatzen duenean?

Eusko Jaurlaritzatik beti esan zaigu ezin dela bost urteko hitzarmena sinatu dirulaguntza kopuru bat zehaztuz. Eta aurrekontuak urtero onartzen direnez, horien baitan aldaketak ger-

ta daitezkeela. Gauzak honela, hartzen diren konpromezuak beteko diren esperantza dugu, eta aipamen hori forma kontua baino ez delakoan gaude.

AEKren nortasun juridikoaren inguruan bainbat gorabehera izan dituzue elkarrizketa prozesuan. Testuan, euskaltegi bakoitzari berea onartzen zaio. Honek zertan baldintzatzen du AEKren egituraketa?

1994ko ekainean prozesua martxan jarri eta, bederatzi hilabetera atera zuen gaia

mahai gainera Eusko Jaurlaritzak, euskaltegi bakoitzak bere nortasuna behar zuela esanez. Atzerapausoa iruditu zitzaigun, AEKren nortasuna zalantzan jartzen zela, eta ezetz esan genion. Azkenean, AEKren izaera onartu eta horren barruan euskaltegi bakoitzari nortasun juridiko propioa aitortzen zaio. Honek aldaketarik ekarriko du, gaur egun dugun egituraketa moldatu beharko dugu eta formula berri batzuk topatu hitzarmenera egokitu ahal izateko.

Nola planteatzen duzue hartutako konpromezuen jarraipena?

Guk konpromezu batzuk hartuko ditugu eta horiek gauzatzeko lan asko egin beharko dugu, gauza asko aldatu. Hori argi dugu. Baina, Eusko Jaurlaritzak benetako borondaterik ez badu jartzen, eta hartutako konpromezuak betetzen ez baditu, gurea ezingo dugu aurrera eraman.

Lan kontratuak eta gailuntzeko puntuak normaltzeko prest gaude, baina baliabiderik ezean zaila izango zaigu aurrera egitea, eta berriro ere aurreko egoera beretsuan aurki gaitezke. Akordioa beste aldeak betetzen duen neurrian bete ahal izango dugu guk ere.

Zer bide zabalduko da belduen euskalduntze-alfabetatzea bere osotasunean hartu eta planteatzen den azterketa egiteko?

Kezkak kezka, mahai gailuntzen jartzen den akordioaren bitartez orain arteko dinamika guztiarekin (lege bat atera eta hura betearaztera mugatzen zena) puskatzen dela ematen du eta dinamika berri baten aurrean sartzen

«Egun dugun egituraketa moldatu beharko dugu eta formula berri batzuk topatu hitzarmenera egokituko»

«Aurrera begirako euskalduntze-alfabetatzea lotu gabe dago». (Argazkiak: Alberto Elozegi).

garela. Hauxe da garrantzi-tsuena: gauzak konpondu behar badira, jar gaitezen mahai batean, hitz egin dezagun eta aurki ditzagun soluzioak elkarrekin.

Izan ere, garrantzia handia izango du, azken klausulak jasotzen duena, hau da, sail osoarekin helduen alfabetatzeak nolakoa izan behar duen eztabaidatzeko konpromezua hartzen dela. Lehenengo aldia izango da, HABEK bidea bere aldetik markatu beharrean, gaitz nontzekoak entzun eta de-non artean saiaturiko garela bidea zehazten.

Zer diagnostiko egiten du AEK-k egun sareak bizi duen egoeraz?

Azken urteotan urrats handirik eman gabe jokatu da. Inork ez du azterketa sako-nik egin nondik nora goa-zen, urtez urte helduen eus-

kalduntze-alfabetatzeak zer eman duen, eta zer behar dugun aztertuz. Hau guztia falta da.

Askotan esaten da sektore berrietara iritsi behar dugula, lan mundua dela, trans-misioa... proiektu hauek, nahiz eta bakanka, martxan jartzen ari dira, baina ez mo-du arrazional eta planifikatu batean.

Bakoitza bere aldetik ibili da, eta ez da egon nahikoa borondate elkarrekin mahai batean jarri eta azterketa ho-ri egiten hasteko.

Zeintzuk dira, beraz, gauzak dauden bezala lehenetsunez heldu be-harreko helburuak?

Dudarik gabe saila sail be-zala antolatu eta lanean has-teak du lehenetsuna. Behin hau onartuta, orain bitartean buruturiko lanaren azterketa sakona egin behar da, eta

hemendik aurrera zer es-kaintzari heldu behar dio-gun ikusi, eta honetarako zer nolako irakaslegoa be-har dugun zehaztu.

Euskal Autonomia El-kartean akordiora iris-teak antzeko biderik za-bal al dezake bai Nafa-rroan bai Iparraldean proposamen zehatzen inguruan adostasuneta-ra iristeko?

Bai Nafarroan bai Iparral-dean helduen euskaldun-tze-alfabetatzearen erreali-tateak bere horretan jarrai-tzen du. Nafarroan dekretu bat dago indarrean eta ez dago borondaterik berau al-datzen hasteko, hau da, mo-mentuz ez dugu ikusten Euskal Autonomia Elkartean gauzatu den antzeko pro-zesu bat martxan jartzeko inongo posibilitaterik. Ipa-rraldean ere beste hainbeste. Hala ere, AEKtik propo-samen berriak egiten jarrai-tuko dugu, beti ere akor-dioaren bidea bultzatuz.

J.J. PETRIKORENA

«Orain arteko dinamikarekin puskatu eta dinamika berri baten aurrean sartzen garela ematen du»

Bat-bateko loteria
ikusi makusi
Lotería Instantánea

MAS DE
80 MILLONES
REPARTIDOS
EN PREMIOS
...Y SEGUIMOS
REPARTIENDO

100 PEZETA BOLETOA

80

MILOITIK GORA SARITAN BANATUAK
ETA BANATZEN JARRAITZEN DUGU

GANA HASTA...
5.000.000
...ARTE IRABAZI

Hilaren 25ean hasiko da Burlatan Nafarroako Kantu Txapelketa

Kantu helduaren txanda

Lau urte iragan ondoren, kantari afizionatuak oholtza gainera igoko zaizkigu larrazken honetan. Burlatan eta Leitzan jokatuco diren kanporaketei, Doneztebeko saio nagusia jarraikiko zaie. Nafarroakoa, hortaz, lehendabizikoa izanen da, eta ondotik gainontzeko herrialdetakoak burutuko dira, harik eta udaberri partean, Gasteizen, Txapelketa Nagusia jokatu arte.

IPAR Euskal Herrian sortu-tako ekimena da Euskal Kantu Txapelketarena.

1986an muga gainditu eta Nafarroara eraman zuten, euskarazko kantua bultzatu

bidenabarrean euskal kultura zabaltzeko. Kantuza-leen Elkarteko Eugenio

Arraiza antolatzaileak aski ongi dauzka gogoan hasmentako urte haiek: «*Obartu ginen benetan gauza herri-tarra zela Iparraldean egiten zutena, eta egoki iritzi genion Nafarroan ere antolatzeari, kantatzeko zale-tasuna galtzen ari baitzen. Euskal kantutegietan bementengo abestiak nagusi izan dira eta aberastasun handi hori galbidean zegoen, bizkuntza bera bezala. Nafarroan antolatutako lehendabiziko txapelketa hark uste ez bezalako arrakasta izan zuen, hala kantarien nola ikusleen partetik.*

Mendebaldetik Hegoaldera

IZANEZ ere, haurren partehartzea segurua baldin bazen, zalantza handiagoak ziren helduen partaidetzari dagokionez. Finean, ordea, zenbait 'xahar' ere animatu zen: «*Zinez, bide polita topatu genuen—dio Arraizak—, zenbait tokitan malda bebeti zihoan euskal giroari eusteko. Kantariekin, jakina, jende anitz bildu zen: gurasoak, anai-arrebak edo seme-alabak, adiskideak... jende asko inguratzen zen, eta, errotu egin zen txapel-*

Bi urtez behin, aurrerantzean

ASPALDIAN kaleratu dituzte lehia honen arauak: 15 urtez gorakoentzat da; diskorik edo zinta-lanik plazaratu duenak ez dezake parte hartu; bakarka, bikoteka edo taldeka kanta daiteke; bazter geditzen da bai rock moldea, bai abesbatzetako polifonia. «*Herri kantuak herri-tar eran*», horixe azaltzen da arauen orrian.

Modu horretan, hain zuzen ere, kantuak eman ditu Tere Mariñelarena leitzar gazteak. Herrikide duen Maïtere Susperregirekin batera eta «Izarra bikotea» izenburupean, txapelketaz txapelketa aritua

da, behin baino gehiagotan lehen saria eskuratuz: «*Gustura abestu dut, giro oso ona izaten baita. Jendea ezagutzen duzu, giro ederra izaten da, eta, jendea animatu nahi nuke kantatzera, kolore gorriak etxean utzita. Dena den, lastima da txapelketa pasatutakoan aukerarik ez izatea.*

Antolatzaileek jakin badakite afera honen berri. Horregatik, irudi du prest daudela Nafarroan, behintzat, aldaketa bat egiteko. Helduen txapelketa bi urtez behin eginen litzateke Eugenio Arraizak adierazi digunaren mo-

duan: «*Antolaketak dakarren galtzeko lana zela medio, erabaki genuen lau urtetik behin egitea, baina, hori, behar bada, ez da komenigarria izan, denbora handia pasatzen baita batetik bestera, eta, giroa ere apaltzen da. Nolanahi ere, txapelketaz baratago zeozer prestatzeko beste era bateko laguntza beharko genuke.* Antolatzaileak, zer erranik ez, lanez gainezka dabil-tza Nafarroan, haurren txapelketa ere haien esku baitago, eta, hori urtero egiten da, Euskal Herri mailako lehiaketa izan ala ez.

Bide polita topatu dutela diote antolatzaileek, zenbait tokitan maldan beheiti zihoan euskal giroari eusteko. (A.: Luzien Etxezaharreta).

keta, non eta Nafarroan. Azken horrek badauka bere baitan sekulako garrantzia, ez baita atzendu behar hon-darreko 30 urteotan, euskal kulturaren alorrean tajutu diren ekimenik gehienek Mendebaldean izan dutela sorburua. Txapelketa honen bitartez, bada, irauli egin zen joera hori, kantugintza-ren arlo honetan behintzat.

Hala eta guztiz ere, txapelketari loturiko zenbaitek dio lehiaketak ez duela Nafarroan hainbateko jendeketarik mugiarazten Gipuzkoan eta Bizkaian, eta, hortik omen datozen trabak ez

dira gutxi. Konparazio batera, bere lehenbiziko diskolana plazaratu duen Mikel Elizaga kantariaren iduriz, «*argi dago Gipuzkoan ez dela horrenbertzean errotu. Nafarroan bai badu oihartzuna, baina zaila da muga horiek haustea, eta, euskal komunikabideen artean, zenbaitetan, bederen, ez dute ja ere erraten*». Hala ere, Txapelketa Nagusian txapeldun gertatu zen Lizarrako kantari horrek ontzat jotzen du lehiaketa hauek antolatzea: «*Gauza interesgarria da, arrunt. Jendea prestatzen da, gero eta ge-*

biago, gainera, baina gero zerbait falta da, ez da segidarik. Berez, arras ona da, baina ondotik segimendua egin beharko litzateke, promozibide batzuk prestatu, baina zaila da Nafarroatik euskal kulturaren gune nagusian eragitea».

Kantari berrien plaza

TXAPELKETAK badu bertze helburu nagusi bat, hots, kantari berriak plazaratu eta sormenari bide egitea. Horretarako baliagarria izan da lehiabide hori, hein batean, behintzat. Horixe da urtetan epaimahaiko lanean ibilitako Koldo Pastor musikagile iruindarraren kezka: «*Txapelketa ezinbestekoa da konposagileari aukera eman, edota, karrikaratze-*

ko. Ez da jende anitz ateratzen. Horregatik, badakit zaila dela, baina nik joko nuke aldaketa bat egitera, kantu zaharrak eta berriak bereiziko nituzke». Pastorek, beti ere, nabarmentzen du kantu zaharren artean, «*perlak ezagutzeko parada*» izan dela, paperen artean galduak edota kantutegietan agertzen ez zirenak.

Dena prest dago. Izena eman ahal izanen da azaroaren 12a arte, eta, horretarako, Nafarroako euskal irratietara jo behar da. Bizkitartean, toki frankotan entrenamendutan hasiak dira zintxurra egoki beratzeko, ez baitira gutxi kantuan has-teko txirrinta gorriak hartuta dabilzan kantuzaleak.

KIKE DIEZ DE ULZURRUN

Txapelketaren ondotik segimendua egin eta promozibide batzuk prestatu behar direla diote parte hartu dutenek

Liburuetan marrazkilaritza lanak egiteaz gain, liburuak idazteko astia ere hartzen du

Asun Balzola: idazleen itzaleko ilustraziogilea

0 so gutxik ezagutuko dute Asun Balzola, baina haur literaturako liburu bat hartu eta bertako marrazkiak norenak diren jakiten saiatzen bagara gehienetan bere izena agertuko zaigu. Izan ere, idazleen itzalean, hitzei lagunduz liburuak ilustratzen dituen bilbotarra dugu Asun Balzola, nahiz eta aspaldidanik Madrilén bizi den, lan arrazoiak direla eta.

ASUN Balzola haur literaturako liburuen ilustraziogilea da. Euskal Herrian bere izena gutxitan entzun badugu ere arras pertsona garrantzitsua dugu estatu mailako marrazkigintzaren arloan.

Hainbat lanetan parte hartu du eta liburu bat irakurtzean hainbeste laguntzen gaituzten marrazkiak egiten ditu. Hala ere, marrazkiak egiteaz gain buruari bira batzuk eman, pentsatzen jarri eta

ordenadoreko tekla zapaldu izan ditu berak idatziriko liburuak egin nahian. Durangoko Azokarako bere bizitza guztian beraientzat lanean aritu den Erein argitaletxeak «Martaren ibilerak»

lana aurkeztuko du Euskal Herrian.

Ilustraziogile ospetsu hau bilbotarra da jaiotzez, baina ezkondu ondoren Francoren erregimenaren garaian Italiara alde egin beharra izan zuen. Bertan urte batzuk eman eta Madrilén jarri zen bizitzen, oraindik bertan jarraitzen duela. Gaztetandik etorri zitzaion marrazteko grina eta piskanaka ilustrazio munduan, bidezidorez bidezidor, bere bidea irekitzen joan zen ilustraziogile ospetsuenetarikoa izatera iritsi arte. Jadanik 200-300 liburutan esku hartu du eta hilabeteen liburu baten irudiak egiten ditu, gutxi gorabehera. Bere esanetan, «*ilustrazioaren atalean orain dudan ospea izatera heltzeko lan asko egin behar izan dut. Mundu honetan ez du inork oparirik egiten eta niri ere ez didate oparirik egin, basapizti baten moduan lan eginez iritsi bainaiz orain nagoen leku honetara.*»

Asun Balzola autodidakta konsideratzen da. Han-he-

Ilustrazio lanak utzi eta idazle lanetan

ILUSTRAZIO arloan trebea izan arren, idaztea ere gustukoa du Asun Balzolak, idazleen itzalean egotetik lehenengo planora igaro izan dela. Erein argitaletxearekin «Euli zamorra» eta «Indiana Jonesen euritakoa» idatzi ondoren, laster batean «Martaren ibilerak» liburu argitaratuko dute Durangoko Azokarako. Bertan 18 urteko neskatxa batek

atzerriera egiten duen lehen bidaiaren inguruko abentura eta desbenturak aurkeztzen dizkigu. Martak herrialde aldaketak dakartzan arazo eta drama pertsonalak gainditu behar harko ditu.

Berarentzat errazagoa da ilustrazioak egitea idaztea baino, idazteak kontzentrazio handiagoa eskatzen baitio, «*nire bizitzako oinarritzako gauza*

ilustrazioan aritzea da. Baina denbora dudanean idatzi egiten dut. Atsegin handia ematen dit idazteak eta abal dudan guztietan zerbait idazten dut. Asunek esandakoaren arabera, bizitza guztia marrazten ibiltzeak segurtasun izugarria ematen dio. Idatzi, orde, bigarren maila batean egiten duen zerbait da, denbora duenean.

menka lan ezberdinak egin, Madrilgo Bellas Artes-en urtebete egon eta pintura ikasten beste urte bat egin ondoren marrazkigintzan norbait izatea lortu duela uste du. *«Ilustrazioa ikasi ezin den lanbide bat da, ez baitago liburuetarako irudiak egiten ikas dezakezun tokirik. Hara eta bona ibili, zirrikituz zirrikitu jardun beharra dago marrazteko obitura hartu arte»*, adierazi digu bilbotarrak.

Argitaletxe guztietan

MOMENTU honetan Asun Balzolak Destino, S/M, Grijalbo, Bruño, Gaviota... Espainiako ia editorial guztientzat egiten ditu ilustrazio lanak. Baina bere argitaletxe kuttunena Erein da. Argitaletxe honentzat 1980. urtea baina lehenagotik lan ugari egin ditu eta erlazio oso estua du. Bilbotarraren arabera, *«Erein nire argitaletxe gogokoena da. Nire ustez lan onenak bertan egin ditut eta harreman oso bereziak ditut beraiekin. Nik egiten ditudan lan guztiak beti miresten dituzte eta izugarritzko lasaitasuna ematen dit marrazterakoan, fede handiarekin egiten ditut lanak. Erein nirea den gauza bat bezala da, oso desberdina da beste editorialekin alderatuz, etxean banengo bezala lan egiten dut bertan»*. Hala eta guztiz ere, liburuen ilustrazio lanez gain iragarkiak, itzulpenak eta beste zenbait gauza ere egiten ditu, ilustraziogintzatik bakarrik bizi-

«Erein da nire argitaletxe gogokoena, lan onenak bertan egiten ditut eta harreman bereziak ditut beraiekin. Nirea balitz bezala da», dio Asun Balzolak. (A.: Ander Gillenea).

tzea oso zaila baita, bere iriziz.

Ilustrazioan lan asko izateko eta bizitza irabazteko Madril joan beharra dagoela uste du Asun Balzolak. *«Askotan jartzen dituzun helburuen arabera izaten da. Euskal Herrian bizi zaitezke, irudiak egitera dedikatuta, baina Espainia osoko argitaletxeetatik lanak jasotzen dituen baten-tzat oso zaila da, harremanetan jartzeko askoz ego-kiagoa delako Madril-en bi-*

zitzea. Bertatik errazagoa da leku guztietako lana ebizatzea». Honez gain, marrazketa lanak egiteko gero eta ekipo aurreratuagoak beharrezkoak dira Asunen ustez, eta ekipo horiek aldatu eta hobetzeko beharrean izaten dira askotan, dirutza handia erabiltzen dutela. Beraz, ekipo horiekin ilustrazioan aritzeko lan asko egin behar da eta Bilbon gelditu izan balitz ez zukeela gauza handirik egingo pentsatzen du.

Egonkortasuna nagusi

LIBURUEN ilustrazioaren egoera momentu honetan ez da oso txarra, berak esanda-

koaren arabera. Jende asko dabil lanean mundu honetan eta bi elkarte ere badaude, bat Bartzelonan eta bestea Madril-en. Gainera eremu ezberdinak bereizten dira, haur literaturan aritzen direnez gain, egunkarientarako, testu-liburuetarako eta agentzietarako lan egiten dutenak aurki baitaitezke. Hala ere, ilustraziogile bilbotarrak aipatu zigunez, *«jende oso ona eta prestaturago marrazkigintzaren mundu honetan, baina honelako arte aplikatuak ikasteko eragozpen handiak daude, malgutasun gabezia izugarria dago»*.

JOSU ARANBERRI

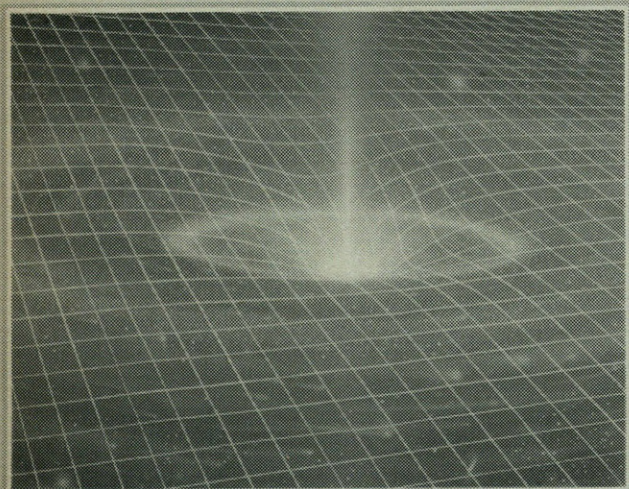
■ Ilustrazioan lan asko izateko eta bizitza irabazi ahal izateko Madril joan beharra dagoela uste du Asun Balzolak

DENBORAREN HISTORIA LABURRA

(BIG BANG-ETIK ZULO BELTZETARA)

Stephen W. Hawking

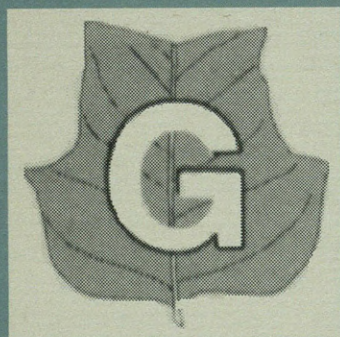

UNIBERTSOA ETA DENBORAREN AZTERKETA. (Hawking-ek kosmoaren sekretuetan murgiltzen gaitu, azkeneko urteetan arrakasta aragarria izan duen liburuaren bitartez).

ANTROPOLOGIA. (Mitologiak aztertuz, zibilizaziotik urrun bizi diren herrien irakaskintza ernagarriak aurketzen dizkigu Malinowski antropologoak, era zuzen eta ulergarrian).

GARUNAREN EBOLUZIOA. (Carl Sagan zientzilari ospetsuak giza jimenak 5.000 milioi urtetan zehar egindako bidaia aurkezten digu).

LIBURUDENDETAN JADANIK!!

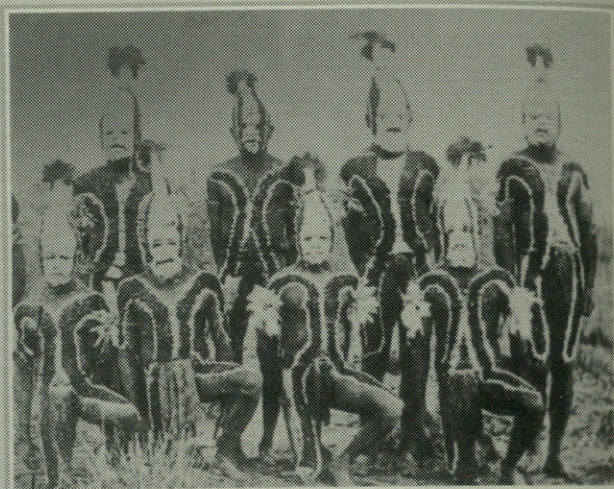
GAIAK ARGITALDARIA

MAGIA, ZIENTZIA ETA ERLIJIOA

(MITOA PSIKOLOGIA PRIMITIBOAN)

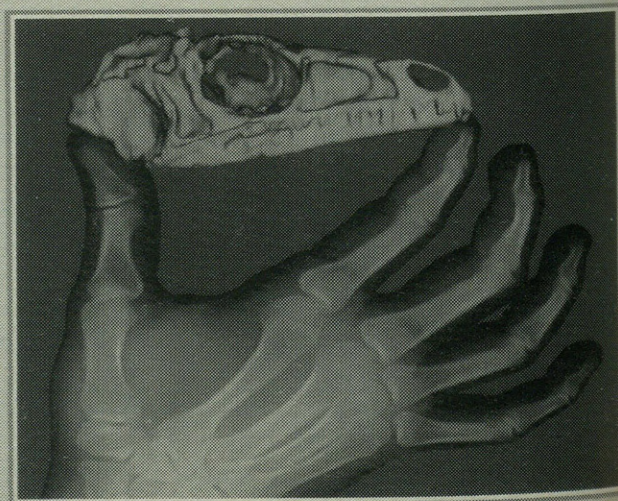
Bronislaw Malinowski

EDENGO HERENSUGEAK

(GIZA ADIMENAREN EBOLUZIOARI
BURUZKO ESPEKULAZIOAK)

Carl Sagan

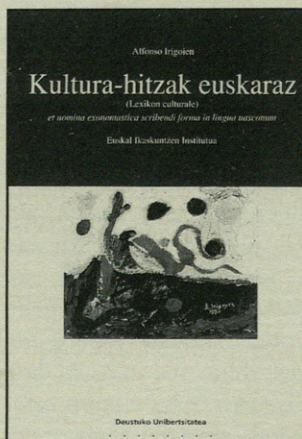
LIBURUAK

«GANTZ-UPELA»
GUY DE MAUPASSANT
ITZULPENA: OSKAR

BILBAO-GOIOAGA
DESCLEE DE BROUWER,
89 or.

Liburua euskaltegiko 7. urratsetik gorakoentzat egokiturik dago. Halaber, ertaineko irakaskuntzan 6. mailatik gorako ikasleek erabil dezakete. Ipuin honetan, Gantz-Upela ezizeneko emagaldutako pottolo eta hunkigarriaren berri emango zaigu. Prusiako Armada Frantzia okupatzen ari delarik, hamar lagunek zalgur-diz bidaiatzen dute lurralde horretatik ihes egin nahian... Maupassantek azalera agertuko ditu orduko gizartearen zapuzkeria eta itxurakeria ●

«KULTURA-HITZAK
EUSKARAZ»
ALFONSO IRIGOIEN
DEUSTUKO
UNIBERTSITATEA, 150 or.

Liburu hau uztailean Miarritzen eta urrian Leioan Alfonso Irigoienek aurkeztu zituen lanez osaturik dago. Bertan batetik kultura-hitzak euskaraz gorengo mailan ari izaterakoan nola eman litezkeen ikertzen da, batez ere grekotik eta latinetik datozenak, eta bestetik, exonomastika greko latinoa euskaraz transkribatzean nola eman behar litzatekeen. Filologia Klasikoaren atalean Salamankan lizentziatu eta Euskal Herriko Unibertsitatean doktore tesia egin ondoren euskaltzain osoa da aspaldiko urteetatik Alfonso Irigoien ●

MIKEL ELORZAREN BEGIETAN

Oroimenean arakatzen

1936ko Santa Krutzetatik hasi eta 1940ko iraila bitarteko epean murgildu da Patri Urkizu, fikzionatzen zailtasun handirik gabe, bere aitak Espainaiako Gerran ibilitako bide eta pasadizioak baititu kontagai.

Ezin ihesi baten kronika dela, esan daiteke, «Zoazte hemendik». Herri euskaldun txiki bateko abertzale ezagunak, gerraren lehertzeak etxea utzi eta desterrura daramatza protagonistak. Gerraz inguraturik, Ipar Euskal Herrian aurkituko dute, azkenean, aterbea. Baina ez lasaitasuna. Mugaz bestaldera ere mugimendu etengabea, etxetik urrun eta baldintza zailetan. Etxera itzultzeko asmoz baina ezinean, derrota eta ezintasun handi baten kronika da oroimenezko ariketa ere baden liburu hau.

Aitaren gerra garaiko pasadizoen kontaketa oroimenari, Patri berarenari, eta hein berean herri batenari, hautsa kentzeko ariketa da. Historia handia osatzen duten milaka istorio txiki horietako ba-

zuen kronika. Kronika, beraz, eleberria baino areago; gerra eta ihesaren pasadizoen ginetik giro bat islatu eta irudikatzen egin du Urkizuk asmaketarik handiena. Giroa, gainera, barnekoa bezainbeste kanpoko. Ipar Euskal Herrira erbesteratutakoen lehenengo bizipenek, liburuan toki handixe hartzen dutenek, gordin eta gogor erakusten dute orduko —eta ziurrenik oraingo— deserriratuaren bizimodua. Patricio Urkizu protagonista, bestalde, une horietan erakusten zaigu garbier, barrenekoak orduan susmatzen dizkiogu errazen.

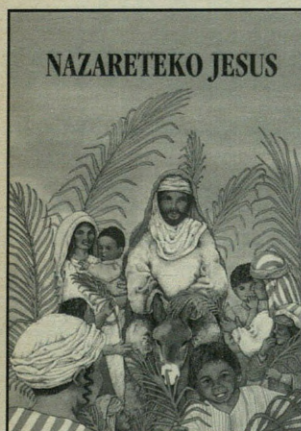
Liburuak, nalanahi ere, ez du giroaren edo protagonisten analisi psikologiko bat egitera jotzen, eta beharbada hortxe du kronika izateko eleberri sendoagoa izatera iristeko gaingiditu beharreko muga, gaingiditzen ez duena.

Hizkuntzaren aldetik egindako aukera da eskertzekoa, protagonistek bere garaian usatzen zuten mintzaira baitario li-

«ZOAZTE HEMENDIK»
PATRI URKIZU. SUSA

buruko hizkerari, deskribitzen dizkigun ingurunearen mugetan ongi sartzen dena, eta hainbat gipuzkoarri gipuzkerak izan badituen aldagai batzuk ezagutzeko baliozkoa izango zaiena.

«NAZARETEKO JESUS»

LUDO DOCX

ITZULPENA: PIERRE

HARYMBAT ETA

ESTEBAN J. AGIRRE

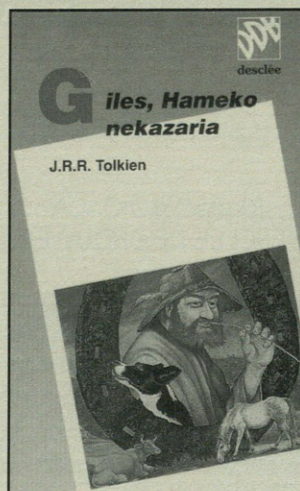
IBAIZABAL, 111 or.

2000. urtean Nazareteko Jesusen bi milagarren urtebetetzea ospatuko da. Gertakari garrantzitsu honen aurrean katekesia prestatzen hasi da. Jesus ipuinetako irudi, «eskolako norbait» bilakatu da eta haur gehienek ez dute ezer entzun berari buruz. Beraz, Jesusi buruzko haurren liburuon bidez norabide berriak zabaltu nahi dituzte. Jesusen pertsonaren ezagutzan sakondu nahi dute, haren familia zabala osatzen dutenekin elkarturik, eliza kristauarekin batetik-bat. Elizen Arteko Biblia erabiltzen dute ●

«EIBARKO EUSKERAREN ESAKERAK ETA BESTELAKO BEREZITASUN BATZUK»

JUAN ANDRES ARGOITIA,
NEREA AZKARATE ETA
XABIER GEZURAGA
EIBARKO UDALA

Lan honen helburua eguneroko bizitzan eibarrerak duen jatoriasun ikurrik preziatuenetakoak batu eta ezagutzera ematea da, aurreko belaunaldiek egiten zuten moduan. Liburu honek hiru atal nagusi ditu. Hasteko eibarreraren esakerak aipatzen dira, ondoren esaldiak antolatuzko eibarreraren zenbait era jator, eta azken atalean esanahi bereziak dauzkaten berbak. Transmisioarena da beraz, lan honen ardura nagusia ●

«GILES, HAMEKO NEKAZARIA»

J.R.R. TOLKIEN

ITZULPENA: IDOIA

GILLENEA

DESCLEE DE BROUWER,

110 or.

Giles lodia zen eta bizar gorria zuen. Gainera, bizitza lasaia maite zuen. Egun batean, erraldoi bat bere lurraldeetan agertu zen eta Gilesek txiripaz izutu ondoren jendeak heroï aldarrikatzen du. Bere ospea erre-suma osoan zabaltu zen eta Chrysophylax herensugea hara joan zenean, herriak Gilesean jartzen ditu esperantza guztiak. Tolkien dugu liburuaren egilea, irakurleen belaunaldi berrien artean arrakastatsua bera ●

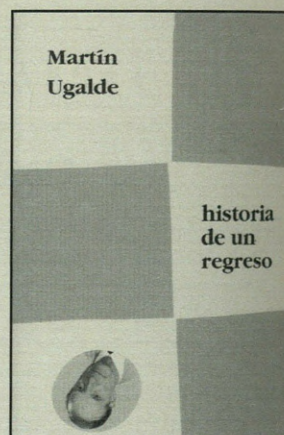
«HISTORIA DE UN REGRESO»

MARTIN UGALDE
ITZULPENA: KOLDO
IZAGIRRE

HIRU, 219 or.

1990. urtean Jon Mirande saria irabazi zuen Martin Ugalderen lehen euskal eleberriaren erdarazko itzulpena prestatu du Hiru argitaletxeak, egungo euskarazko hainbat idazleren itzala zabaltzeko egiten ari den ahaleginaren bame.

Gerra ondorengo erbesterratu baten bizipenen berri ematen digu Martin Ugaldek, erbesterratuaren drama gordintasun osoz erakutsiz. Bere larrutan bizitako kontuak agertzen dira liburuan, hainbat urte egin baitzituen autoreak Venezuelen Euskal Herritik aldeginde ●

**SOLUZIO
GRAFIKOAK**

ANTZA

Maisuen Eskutik

**SOLUZIO
GRAFIKOAK**

Zirkuitu ibilbidea, 1 eta 2 ☎ 37 15 45 - Faxe 37 34 03 • Lasarte Oria 20.160

«EUSKADI ZIFRATAN» EUSTAT, 63 or.

Euskal Estatistika-Erakundearen argitalpen labur honek Euskal Autonomia Elkarteari eta bere hiru lurralde historikoei buruzko estatistika-datuen bilduma zabala eskaintzea du helburu; horrela, jendeak, biztanleriaren, ekonomiaren eta gizartearen egoerari buruzko ikuspegi egokia izan dezan ahalbideratu asmoz ●

«ERANTZUN» ANESTESIA ESAN OZENKI RECORDS 1995EKO AZAROA

«Toki berean» izeneko EPA eta «Gorrotorearen ahotsa» iraupen luzekoaren ondotik, hirugarren lana osatu du Anestesiak, «Erantzun» ize-

JON MARTIJAREN BELARRIZ

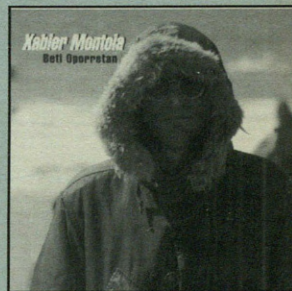
Politta

Xabier Montoiaren diskoa entzun ondoren hitz hori datorkit burura, politta, alegia. Eta Xabierren asmoa hori lortzea izango zela pentsatu dut, disko polit bat, hori baita pop musikak lortu dezakeen adjetiborik hoberena.

Lau urte pasa dira M-ak taldea desagertu zenetik; gauza eder ugari erakutsi zizkigun bere bidean, baina oraindik zer esanik baze-goela argitu digu Xabierrek bere bakarrean ateratako lehendabiziko diskoarekin, garai hartako abestiak baititugu gehienak, baina berak dioenez M-akekin jotzeko aproposak ez zirenak. Konposizio sinpleak dira (zergatik bi minututan adierazi dezakegun zerbait lau minututaraino luzatu?),

konponketa gutxi, produkzio lan gutxi. Azken batean biluzik ederra dena, askotan jantziz gero, itsusitu egiten zaigu, ezta?

Pop-a dugu diskoaren muina, baina rokanrolaz, soulaz eta funkyaz apaindua abesti ezberdinetan. Abesteko orduan azaltzen dira muga handienak, baina ez da saiatzeko ere inongo 'exibiziorik' egiten. Lagun artean eginiko eta lagun artean entzuteko diskoa dugu, ezingo nituzke abesti batzuk goraipatu, bere osotasunean goraipatzea gertatzen zait errezena, musika maite duen eta sentikortasun minimo bat duen edozeini gomendatzeko moduko diskoa baita. Disko honek izango duen oihartzuna mereziko lukee-

«BETI OPORRETAN» XABIER MONTOIA. ESAN OZENKI RECORDS, 1995

naren neurrikoa izateko, hortarako, M-aken abesti zahar batek zioen bezala, «Aukera nazazu», edo ezazu; Xabier, noski.

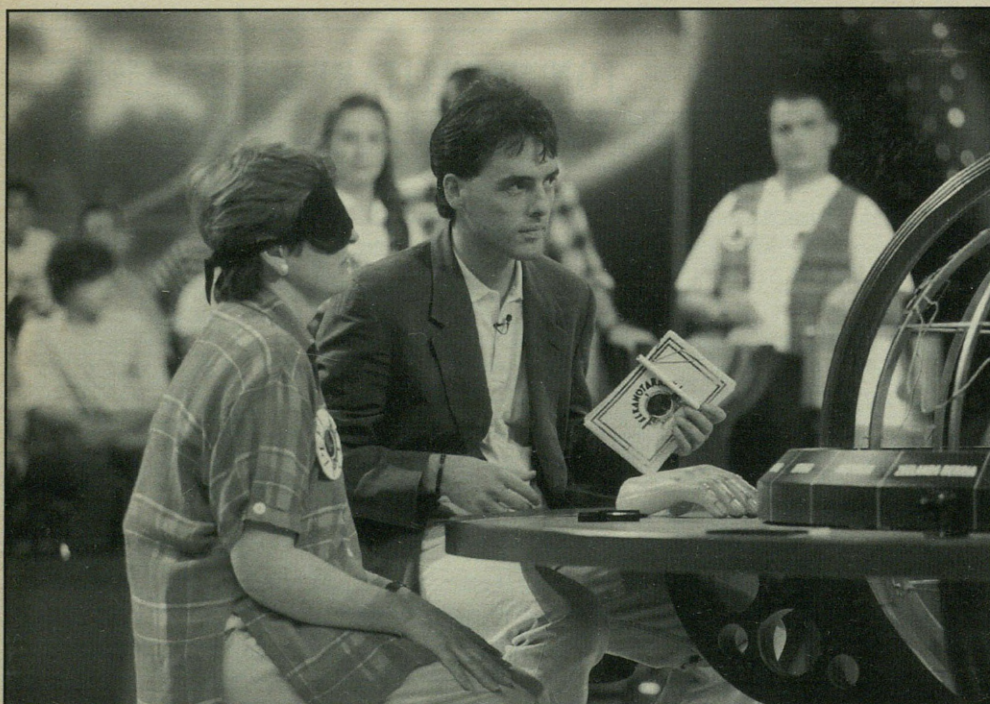
nekoa. Aurrekoen ildotik antzematen da diskoaren mamia: soinu indartsu, gordin eta zapalgarria. Hamabost abesti bildu dituzte konpakto eta kaset formatuetan, eta bi gehiago, hamazazpi guztira, biniloan, binilo zaleak baititugu tal-

dekideak eta ez baitute konpaktoak janda desagertzea nahi.

Aldaketarik izan da Anestesiaren baitan, lana grabatu aurretik Danik taldea utzi eta Txarly hasi delarik baxu jole gisa, Nil, Beloki eta Mikelekin batera ●

Hontza
LIBURUDENDA

Okendo kalea, 4
Tel. 42 82 89 Faxe: 43 12 56
20 004 DONOSTIA

«Elkanotarrak» saioan parte hartzeko txandaren zain daude familia asko.

Lehiakidearen ehiza

Ezin ukatu lehiaketek telebistan duten garrantzia, baina era berean ezin ukatu lehiaketak hutsaren hurrengo izango liratekeela lehiakiderik ez balego. Norgehiagoka honetarako prest dauden partaide egokienak topatzeak saioaren arduradunei lan ugari ematen die, saio bakoitzak bere trikimailu eta teknikak ditu. Nola eta non topatu lehiakidea? Asmatuz gero sari ederra duzu zain.

LEHIAKETETARA aspalditik ohituak gara, ez dira bart gaueko kontua. Nork ez du ezagutzen lehiaketaren bat edo beste? Hain hedatuak diren saio hauek ezagutzen baditugu ere, ezer gutxi dakigu hauetara joaten diren lehiakideak lortzeko moduari buruz.

Egun ETB-1ean dauden lehiaketak hiru dira batik-bat, «Elkanotarrak», «Txiskola» eta «Arralde». Hauetako

bakoitzean lehiakideek froga ezberdinak igaro behar dituzte baina, froga eta dekoratuen atzean dagoen lana antzekoa dute. Lehenengo makilajea eman, entseuren bat edo beste egin, luntxa tartean eta azkenik saioaren grabaketa. Hone-tara guztira heldu aurrez orde-a, saioetako lankideen eginbeharra dago. Lehiaketaren funtsa diren lehiakideak topatzeko hainbat

ahalegin egin behar izaten dituzte. Parte hartu nahi dutenek dei dezaten telefonoa jartzea da ohikoena. Aukera hau ez da beti irtenbidea izaten, adibidez «Arralde» saiora deitzen dutenen artean gaztetxoak dira gehien- goa, eta ondorioz parte hartzekotan helduren baten laguntzarekin joan beharra dute. Telefono deiak ez dira partaideak lortzeko modu bakarra, saio bakoitzak bere

trikimailuak ditu. Askotan hauek ez dira jakinarazten, adibidez «Txiskola»-koek trikimailu horiek konfidentzializat zituzte, eta ez dute nahi atal horren berri ematerik.

«Arralde» saioan agertzen diren lehiakide gehienek jatorria, ekain aldera egin zuten *casting*-ean topatu behar da. Antzezle izateko aurkeztu zirenei nahi izanez gero lehiaketako partaide izatea eskaini diete; batzuek ezezkoa eman arren, beste batzuk prest agertu dira.

«Elkanotarrak» saioan ez dute *casting* orokorrik egin, saioaren promozioa uda partean egin baitzuten, eta oporraldia zenez hasiera batean ez zen jende askorik aurkeztu. Baina orain ez dute lehiakide faltarik, txanda heldu zain baitituzte familia bat baino gehiago.

Dirudienek lehiaketazale ugari daude, baina guztiak leku berean pilatuak non-bait. Partaide gehienak gipuzkoarrak edo bizkaitarrak baitira, gainerako probintzi-etatik ausartzen direnak talde gutxi batzuk besterik ez dira.

Saio hauen inguruan gertaera bitxia ere bada, lehiaketetako profesionalena. Honekin ez da esan nahi lehiaketa dutenik bizibide, baizik lehiaketa bat baino gehiagotara aurkeztu den, ohiko partaidearen fenomeno-a agertu dela. «Elkanotarrak» saioa zuzendari den Ana Teresa Eskudero-k egiaztatu bezala, «*Gure saioan egon ziren batzu, 'Arralden' ikusi nituen beste batean, edo beste batzutan 'Hor dago koxka!' n parte hartutakoak beste saioaren baten ikusi izan ditut.*

ARRITXU ZELAIA

Inma Alvarez: «Iparraldean Hegoaldeaz informatuagoak daude»

Inma Alvarez ETBn lehenagotik aritua bada ere, bere irudia gaur egun «Iparraldearen Orena»rekin lotzen dugu. Guillaume Irigoienekin batera egiten duen saioarentzat eta besteontzat berri pozgarria zabaldu zen aurreko astean, ETB Iparralde osoan ikus daiteke hemendik aurrera.

Iparralde osoan ikusi ahal izateak zer esan nahi du zuentzat?

Guretzat, gure lana denek ikusi ahal izango dutela. Aurrerapauso garrantzitsua izan da. Orain dela bi urte Maulen antena ezarri zenean, jendea Euskal Telebistan interesatua zegoela. Gainera, sindikatuaren sustengua izateak, sustengu ofiziala ez izan arren, sasi

ofizialtasuna ematen dio.

Iparraldeko ikusleak ETB ikusteko gogoz?

Benetan. Dei asko jasotzen ditugu hemen, askok jarraitzen gaituzte. Harrigarria da, askotan espero ez duzun jendeak ere ikusten zaituela esaten du. Erreportaia egitera joaten garenean jasotzen ez duten leku batera, interesatzen dira, eta galdezka jarduten dira ea nola ikus

dezaketen.

Iparralde Hegoalderatuko al da?

Nik uste, dena dela, Iparraldean Hegoaldeko informazio gehiago dagoela, Hegoaldean Iparraldekoa baino. Interes gehiago erakusten du hemengo jendeak. Jendeak uste baino diferentzia handiagoak eta parekotasun handiagoak daude. Paradoxa duena eta era berean polita da oreka hori.

Iparraldean Hegoaldearen berri bai, baina alde-rantzizkoa lortzeko nahikoa al da «Iparraldearen Orenaren» hamar minutuekin?

Behintzat indar bat egiten ari gera. Harantzago joan gintezkeela? Bai, baina hori piskanaka egingo den gauza da. Azken urteotan hemengo jendea hurbiltzen ari da, ez bakarrik ikusle bezala, partaide bezala ere bai. «Iparraldearen Orena»rekin nahikoa den? Nik uste kaskar samarra dela. Gai asko daude eta jendeak gauza asko egiteko gogo du. Aukerak txikiak dira, zeozer gehiago egiten saiatuko gara. Integrazioa lortu nahi bada, hemengo jendea ere kontsultatu beharko litzateke, eta ez egin gauzak Hegoaldetik begiratuta.

TXORI BATEK

ESAN DIGU

Informatibo saio bereziak martxan

Aurreko astean Quebecen izan zen erreferenduma zela eta, egin zutenaren antzeko informatibo berezi gehiago egitekotan dira. Saio berezi hauetako bat izango da Kataluniako hauteskundeak direla eta azaroaren 19an eskainiko dutena. Hurrengo egunean, azaroaren 20an, Francoren heriotzaren urteurrenaren inguruan eginko informatiboa eskainiko dute. Beste informatibo batzuk ere, Dolores Ibarruri eta Burgosko epaiketaren XXV. urteurrena dela eta, prestatzen hasiak dira.

Produktzio berriak BBCrekin elkarlanean

ETB eta BBC telebista kateak elkarlanean natura gaitzat duten dokumental gehiago egiteko akordioa lortu dute, ondorioz bost dokumental ekoiztuko dituzte ETB eta BBCk. Lehenengo «Nightmares of nature» da, honetan gizakiok animalien aurrean izan ohi ditugun fobiak aztertuko dituzte, suge, armiarma, saguzahar... azalduko dira dokumentalean.

Naturari loturik dira dokumental guztiak, baita «Great Natural Journey» eta «Land of the tiger» ere. Batetik abereen lurraldaketak ageri ditu, eta besteak munduko fauna eta flora aberatsenak. «Being there» eta «Sexual connection» en ere animalien bizitzaren alderdi bitxi eta ezberdinak erakutsiko dituzte.

Guillaume Irigoien eta Inma Alvarez Baionako erredakzioan.

ARRITXU ZELAIA

■ Larunbatean euskal zinema ikusteko aukera

«Agur, txiki!» filmearekin Euskal telebista larunbatero eskaintzen ari den euskal zinemaren zikloaren barnean aste honetan «Agur, txiki!» filmea emango du. Imanol Uribek zuzendu zuen 1986. urtean, eta Ana Belen, Fabio Testi eta Marcel Bozzuffi izango dira protagonistak. Filmean abokatu aberats eta dibortziatu bati

(Ana Belen) trafikatzailer baten defentsa egitea onartzen duenean sortzen zaizkion arazoak kontatzen dira. Larunbata, hilak 11, gaueko 22.30etan.

■ «Vinnie eta Bobby» telesail berria astearteko bazkalondoetan

Telesail berria estreinatuko da astearte honetan Euskadi Gaztea programaren barnean. «Vinnie eta Bobby» izena du eta bi gazteren istorioa kontatzen da. Etorkizun erosoago baten bila doazen bi gazte dira, baina hori lortu bitartean gela berean bizi beharko dute. Vinnie ikasle txukun eta arduratsua da eta bere ametsa negozio-gizon garrantzitsua izatea da. Bobbyri, ordea, gehiago ardura dio bere itxurak, bere iritziz fisiko ona izanda gauza asko eta handiak lor baitaitezke. Lehenengo atal hanek «Erren-

ta» izenburua du. Asteartean, arratsaldeko 15.40etan.

■ Asteazkenetako kontzertuan Elton John

Astazkenetan txokoa dute musika kontzertuek. Baina ordu egokiena ez bada ere, musika ona denik ezin da ukatu. Oraingoan berriz ere altxor horietakoa dugu; Elton John izango da protagonista «Unplugged» diskoarekin. Elton Johnen musika gustoko duenak, pagotxa ederra du. Asteazkena, 15, goizeko 11.10etan.

■ Kirolak protagonista nagusiak igandean

«Kirolez kirol» saioak igande honetan lan handia izango du kirol kontuak eskaintzeko. Eguerdia partean Behobia-Donostia lasterketa erretransmitituko baitu. Maratoi munduan Euskal Herriko lasterketa garrantzitsuenetariko bat dugu hau, eta berau jarraitzeko aukera

izango dugu 11.45etan hasita. Bestalde, eta kirol emandiek jarraituz, 18.00etan «ETB Kantxa» DV-ETB Torneo eskeaniko digula ezin ahaztu. Pilotazaleentzat, igandeko 17.55etan.

■ Arrantzaren mundua gertuago ostegunero

«Arrantza» da dokumental honen izena, bertan arrantzaren mundua eta ingurua aztertzen da. Egun honetarako prestatu duten programa «Atun tropikala»-ren izenpean dator. Osteguna hilak 16, goizeko 10.20ak inguruan.

B A G A K

Euskarazko informazioa Arrasateko ATB eta Eibarko KTB telebistetan

ARRASATEKO ATB telebistak baditu oso interesgarriak diren tarteak. Horietakoa da hain zuzen «Gure Objektibotik» programa. Ostegunetan emititzen da, baina ez du maiztasun finikorik. Gai baten inguruan sortzen den solasa edo eztabaida da beronen ardatza. Jarraipen ezak badu alde onik, honela gaiaren interesagarritasunak protagonismo osoa hartzen du, eta ez dago egun finko baterako bukatu behar denaren presa eta nahi-tazeko minutuen betetzearekin zoratu beharrik.

Urriaren 19an jarri zen martxan saio hau gazteria zuela eztabaidagai. Hurrengo programaren gaia zein

izango den ez dago oraindik garbi, baina beti saiaturiko dira ahalik eta ikuspuntu zabal eta orokorrena ematen, iritzi desberdinak jasoz. Esan dīgutenez, beharbada urte amaierarako izango da hurrengo «Gure Objektibotik», baina hau ez dago oraindik erabakita.

Euskarazko informazioa Eibarko KTBn

Eibarko KTB telebistak ere badu euskaraz zer eskainirik; informazio aldetik behintzat. «Albiste Boletina» «KTB noticias» informatiboaren laburpen bat izan ohi da. 10 minutu inguru irauten du eta bertan albiste guztien eta elkarrizketen itzulpenak egiten

dituzte. Gainera saio hau programazioaren amaieran ere errepikatzen dute.

Ez da hau euskaraz jorratzen duten saio bakarra. Asteheleketan, lehen aipaturako informatiboaren amaitutakoan «Kontrakantxa» kirol saioa emititzen dute. Bertan asteburuan zehar egiten diren kirol ekintzen erreportaiak azaltzen dituzte. Bere aurkezpena gazteleraz izaten da, ia programa osoa bezala, baina hala ere erreportaia batzuk euskaraz ere lantzen dituzte. Etxean bertan egindako lanak ere egiten dituzte, noski, Eibarko herriaren inguruan kokatzen direnak edo berarekin zuzeneko lotura dutenak. Hauek bai gazteleraz eta bai euskaraz izaten dira. Programazio osoa eguerdian errepikatuko da, despistatu eta lanpetuentzat.

Uhinak, etxeko txikien txokoan jolasean

Gaur egun oso zaila da telebistako haur programekin lehiatzea. Marrazki bizidun sofistikatu eta irudien erakargarritasunak zaildu egiten du beste komunikabideen presentzia arlo honetan. Hala ere, irratiko haur saioek arrakasta dute. Zergatik?

Irratietako programazioko denbora handiena eskuarki betetzen ez badute ere, etxeko txikienentzako saioak egitea badu arrazoirik, eta garrantzi handia. Hau dela eta, hainbat irrati-ekin aritu gara saio berezi hauetaz zertxobait gehiago ezagutzeko asmoarekin.

Euskalerrria Irratikoek «Xinguli Mangulu» izeneko saioa aieratzen dute larunbatero. Programa honetan haurrak izaten dira protagonista bakarrak, bai aurre-

tik egiten dituzten lanak zabaltzen edo eta jolasak eta lehiaketak estudio bertatik zuzenduz. Arduradunen helburua haurren komunikazio gaitasuna landu eta beren partehartze aktiboa bilatzen saiatzea da.

Bizkaia Irratiak, berriz, «Txikirolak» izena duen saioa eskaintzen du eskolan handik gutxira sartzekotan diren haurrei zuzendua. Era guztietako galderak eta frogak -zailtasun handirik ga-beak, nolanahi ere-, izango

Jolasak, lehiaketak eta bestelako entretenigarriak eskaintzen dizkie haurrei irratiek, aldi berean dibertitu eta parte hartzeko aukera eskainiz. (Argazkia: Garikoitz Garaialde).

dira ordu laurden honetan nagusi.

Formula bat zein bestea erabili, erantzuna ona eta positiboa izaten dutela esan digute. Azken batean telebistak oraindik irratia bezain ondo eskaini ez dezakeen abantaila baitu: hurbiltasuna. Lehen aipatutako

«Txikirolak» saioa aurkezten duen Dorleta Alberdik zera esan digu: «*Telebistako marrazkiak era pasibo batean ikusten dira; irratiari, aldiz, telefonoa hartu eta zuzenean parte har dezakete haurrek.*»

IDOIA TORREGARAI

B A G A K

■ Gipuzkoako herri eta tertulia ugari entzuteko aukera Herri Irratian

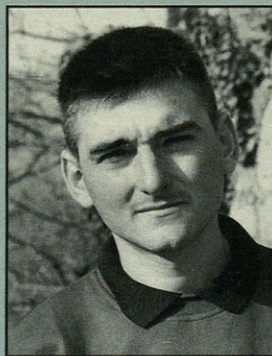
Duela gutxi jarri dute martxan Herri Irratikoek «Herri Herri» saioa. Larunbat goizeko 11.00etan hasita, Gipuzkoako herri desberdinetara eramango gaituzte ordu erdi batean bertako errealitatea erakusteko asmoz. Donostiako inguruaz arduratuko dena Arantxa Kartzada izango da, eta Loiolatik arituko dena, berriz, Alberto Gorriti. Tokian tokiko arazoak ahalik eta era zehatzenean eta kontrastatuenean azalduko dizkigute.

Honez gain, astearte

eta ostegun gauak beteko dituzten tertuliak entzuteko aukera izango dugu. Gaueko 22.30etan hasita gai finko batzuk hartu eta berauek mamitzen saiatuko dira. Asteartetan gai sozio-erlijiosoak izango dira protagonista nagusiak Txema Auzmendiaren gidaritzapean.

Ostegunetan euskarak hartuko du nagusitza osoa «Euskara aztergai» saioaren barnean. Laxaro Azkunek zuzentzen duen irratsaio honetan euskararen inguruan gertatzen de oro jaso eta aztertzen saiatuko dira. Miren Azkarate, Jose Jabier Iñigo (EKB) eta euskararekin lotuak dauden pertsonen parte hartuko duten.

A U R P E G I A

**Xabier Usabiaga
(Euskadi irrati)**

Bere bizitza beti egon da bizikletari lotua. Profesionaletan bi urtez jardun ondoren, lesio batek lasterketatik aldendu egin zuen. Ez ditu kazetaritza ikasketak egin, baina irrati desberdinetan txi-

rindularitzako aditu bezala kolaboratzen hasi eta lan hau gustokoa zuela konturatu zen.

Bere iritziak hainbat irratiari entzun ahal izan ditugu, baina azkenean Eukadi Irratian geratzea erabaki du, honela bere egoera nolabait 'formaldu' duela. Hala ere, ez zaio lanik falta, Tourra, Giroa edo eta beste hainbat lasterketaren gora-beherak kontatzen baitihardu.

Berarentzat bizikleta oso garrantzitsua da: «*Era honetan txirrindularitza gertu egon naiteke, gainera*», esan digu Xabierrek.

AZAROAK 10 ostirala

NAFARROAKO KANTU TXAPELKETA

Nafarroako Bosgarren
Euskal Kantu Txapelke-

tari Burlatan emango zaio hasiera, azaroaren 25ean, 17.00etatik aurrera. Bigarren kanporaketa, berriz, Leitzan izango da abenduaren 2an, eta **final handia Donezteben, abenduaren 16an**. Parte hartzeko Nafarroako edozein euskal irratitan edota Nafarroako Bertsolarien Elkartearen eman daiteke izena, **azaroaren 10a** artean. Txapelketaren helburuak: euskal kantagitza zabaltzea, kantatzeko zaletasuna piztea eta kantari berriak plazaratzea.

ANTZERKIA BARAKALDON

Barakaldo Antzokian gaur, bihar eta etzi Teatro de la Abadia taldeak Ramon Maria de Valle-Inclan **«Retablo de la**

Avaricia, la Lujuria y la Muerte» antzezlan taularatuko du. Zuzendaria Jose Luis Gomez izango da.

MENDIZALE ASTEA HERNANIN

Hernaniko Mendiriz-Mendi Elkarateak antolatu eta joan den azaroaren 6an hasitako Mendizale Astearen barruan, gaur **XVI. Diapositiba Lehiketa** burutuko da. Bihar, berriz, **Altxorraren Bila** jokoa izango da 10-12 urte arteko gazteentzat. Igandean, hilaren 9an, Nafarroa Behereko **Urepeletik Auritz nafar herrira egun osorako ibilaldia** egingo da.

ESNE-BEHIE MANEIUA

Donostiako Arteaga-Zabalegi fundazioak hilaren 16tik abenduaren 14ra artean **Esne-behien maneiua ikastaroa** antolatu du. Izena emateko azken eguna gaurkoa da.

Azaroaren 16an eta 17an Trapu Zaharra antzerki taldeak «Trik-Trak» obra taularatuko du Donostiako Principal Antzokian. Zuzendaria Santi Ugalde da; antzezleak, berriz, Pedro Arnaez eta Javier Huete. Antzezlan honen bitartez, Trapu Zaharrak omen egiten dio talde gisa izan zuen hasierari, bere lehen obrari hain zuzen, 1983ko «Kraka» pailazo ikuskariari. Hala, clown-aren mundua berreskuratu du, bestelako lan motak atzean utziz.

I H E S I

San Ciprianotik, Ibio tontorreraino

Cantabriako Ibio tontorrek ez du aparteko altuerarik (794 metro), baina inguruko mendirik bisitatuenetakoa da. Ibio tontorpeko Concejon de Ibioko lau herrietan ageri da Ibio izena: Ibio, Herrera de Ibio, Sierra de Ibio eta Riaño de Ibio.

Mendi-zerra Cantabriako Mendikate Prelitoral osatzen dutenetako bat da. Ibio tontorraren sektorea Saja eta Besaya ibaiez zedarrituta dago, Santa Lucia eta Las Caldas mendarteak osatuz.

Ibio tontorrera heltzeko ezagutzen diren bide ezberdinen artean, San Cipriano gainetik (270 metro), Rio-corvotik Villanueva de la Peña doan errepidean

kokatua, egiten dena da arruntena. Amaiera puntua ere berbera izango dugu. San Ciprianotik Ibiaraino heltzeko 525 metroko gain-behera gauditu beharko dugu. Goranzko bidea egiteko pare bat ordu baino ez ditugu beharko, eta beheranzkorako apur bat gutxiago.

San Cipriano gainan eukaliptoen artean hegoaldera barneratzen den pista hartu behar dugu. Laster helduko gara San Ciprianoko ermita sonatua dagoen ze-laiaren parera. Ermitatik pistak aurrera darrai, oraingoan pinudian barrena. Ohartzera-ko zelai zabalean izango gara, eta jada bertatik Sajako bailarako eta kostako bista

dotoreak izango ditugu.

Pistari jarraiki, laster mendi-zerraren gailurrera helduko gara, non etxolatxo bat dagoen, eta hegoalderantz paraje ikusgarria izango dugu begibistan:

Buelna bailara, Coa herria... Leku honetan bertan pistak bere azken bihurgunea egiten du, mendebaldera zuzenduz, gailur-lerro guztian barrena Ibio mendiaren tontor zabalera arte ■

LARRUA TRUK ETA EHUN KILO-REN BIRA

Larrua Truk eta Ehun Kilo taldeek egin-go duten biraren barruan, gaur Larrua Truk-ek Lezoko Ziriku tabernan joko du. Bihar, berri, bi taldeek Añorgako zinema-aretoan joko dute.

ANTZERKIA BILLABONAN

Gaur arratsaldeko 20.00etatik aurrera, Billabonako Gurea zinema-aretoan, Karaban antzerki taldeak «*Qué fue de Baby Jane?*» obra aurkeztuko du. Sarrerak 500 pezeta (20 libera) balio du.

AZAROAK 11 KONTZERTUA ATAUNEN

Ataungo pilotalekuan kontzertu dotorea izango da gaur entzungai gaueko 21.30etatik aurrera. Bertan izango diren taldeak: **Tapia eta Leturia Band, Def**

Con Dos eta Siniestro Total. Dantza aritzeko aukera paregabea benetan.

«ERAZ» KULTUR ASTEA

Durangaldeko «Eraz» astekariaren 100. alea dela eta, Kultur Astea antolatu du «Eraz»-ek gaurtik azaroaren 17ra artean. **Egitaraua zabala da oso:** San Martin Egunaren ospakizuna, Kirikiño idazle eta kazetari mañariarrari omenaldia, bizikleta martxa, kantaldiak, kontzertua, mahainguru eta hitzaldiak...

BURDINAZKO KABALGATA

Bilboko metroa inauguratuko da gaur, eta proiektu izugarri honen estreinakoa ospatzeko, goizeko 11.00etan Bilbo eta Plentzia artean **trenen desfile bati ekingo zaio:** bapozeko lokomotora zaharrak, Azpeitiko Trenaren Euskal Museoak

Azaroaren 30ean Eibarko Untzaga Plazan XVII. San Andres Azoka burutuko da. Azokaren helburua, honako produktuen erakusketa, lehiaketa eta salmenta da: **barazkiak, frutak, eztiak, gazta eta eskuz egindako ogia; txakolina eta loreak erakusketa eta salmenta mailan onartuko dira, baina ez sariketan. Postuak 9.00etarako jarri behar dira. Sariketan parte hartzeko produktu bakarra aurkeztuko da. Eskaerak aurkezteko epea azaroaren 10ean amaitzen da.**

M O K O F I N A

Artaldeak etxerantz...

Artzantza omen da ehiza eta abeltzantzaren arteko urratsa. Euskal Herriko artzantzak bost bat mila urte omen dituen, jendea kultura handiz jantzi zuen, baina kaleak hau ere kendu digu. Ez dakiguna «gogora» dezagun, bueltaska bat egingo dugu ardi tartetik.

Zaraitzu edo Erronkarin ez-ezik, uda-aurrean Euskal Herriko haranetan behera datoz ardiak etxera, negu gorriari alde eginez.

Garaia da ekoiztu denari etekinak ateratzeko, gazta ekarri berriak dastatzeko, antzutu edo zahartu den burua botatzeko: ardi zaharrak eta ahariak hilko dira udazkenean. Ardi-jendeak ere, dena baliagarri: artilea, ha-

ragia, ahariaren adarrak, isatsa, odola eta gantzak. Azken hauekin hamaika hesteki osatzen da oraindik Euskal Herrian. Dakusagun, axaletik bada ere.

Gipuzkoako Goiherrian *mondejoak* dira ezagunak: zuringo eta tipula edo porruz betetzen da ardi-hestea, mondejo zuria egiteko. Beltza bada, arrauzkiaren ordeaz odolez beteko da. Nahasketa egosi eta bero-bero jan beharko da, hortzei ez itsasteko. Goxoa, baina zaila jatekoa, bitxia.

Bildotsaren hesteak mehegia denez, ezingo da bete. *Frikatxa* egiten da, odol egosi, heste xehatu eta tipula erregosiarekin. Zenbat jatun hainbat arrautza gehi

bat erantsita jan ohi da.

Baztandik pasata *tripotxak* probatu gabe etortzea pekatu da bertakoentzat. Frikatxaren antzekoa, odollik ez darama jaki honek. Arrautza, heste mehea eta tipula xehatuak heste lodian sartu eta bertan egosiko dira. Saltsa berezian egiten dute nafarrek, zoragarri, egiazko uskaldünek bezala: Zuberoko usadioan, sagar-xerrak frijitzen dituzte zerri-gantzetan, dena batera jan dadin.

Odolkia egiten bada ardi-odol, gihar, gantz eta tipula edo porruak osatuta bestelako izena dauka: *buzkantza*. Odola gordinik lantzen da eta kanela, anis, azukre eta gozogintzako

hainbat hornidurez bukatzen da.

Holaxe luzatzen dira jakiak daukaguna urri denean. Artzaina eta arrantzalea, bata bakarrik eta bestea lagunartean, biak pobre bizi izan dira orain arte, horregatik dute fama ona: bakardadea eta sofrikarioa «ondo» eramaten dutelako (nagusien esanetan) ■

EDORTA AGIRRE

utzitako materiala... Amaitu bezain pronto, metroaren zerbitzu erregularra martxan jarriko dute.

SAN MARTIN TOPAKETAK LOIOLAN

Loiolako (Donostia) San Martin Topaketen barruan gaur eta biharkorako egitarau zabala prestatu dute antolatzailerik. Gaur 13.00etan **odolki-dastaketa** izango da, trikitilariak lagunduta. 20.00etan, berriz, **7 Eskale** taldearen ikuskaria. Bihar, aldiz, 13.00etan **Madalen Lujanbio eta Jon Maiaren** bertso saioa izango da, eta jarrian, **bertso-bazkari** dotorea Hontza Elkartean.

AZAROAK
12
igandea

ASIER LASPIURREN ERAKUSKETA

Donostiako San Telmo Museoa urriaren 11z geroztik

ikusgai izan den **Asier Laspiurren «For the next millenium»** erakusketak azaroaren 12koa du azken eguna zabalik. Goizez eta arratsalde dago zabalik erakusketa.

ERAKUSKETA BILBON

Mazarredo Etorbideko Rekalde-Area 2 aretoan ikusgai izan den Dis Berlin, Antonio Gomez Bueno eta Juan Carlos Romanen **«La autoestima»** erakusketak gaurkoa du azken eguna zabalik.

AZAROAK
13
astelehena

ERAKUSKETA DONIBANE LOHIZUNEN

Hilaren 5az geroztik, eta 24ra bitartean, Donibane

Lohizuneko Dukontenian **«Ecosystems du littoral du Golfe de Gascogne»** erakusketa dago ikusgai.

Pasai Donibaneko Gazte Taldea elkartek IX. Komiki Lehiaketa antolatu du, gazteen partehartzea sustatu eta arte plastikoak garatzeko asmoz. Partaideak Gipuzkoan jaio edo bizi diren gazte guztiak izan daitezke. Gaia librea da eta bi pertsonak ere sina dezakete. Azaroaren 20a baino lehen aurkeztu behar dira lanak. Informazio gehiago nahi izanez gero, hots egizue 52 39 98 telefono zenbakira.

E T X E Z U L O A N

Baratzuria = berakatza

Azaroak 7, goizeko 8.20etan ilargi bete.

Azaroak 15, arratsaldeko 12.40etan ilbehera.

Azaroak 22, arratsaldeko 16.43etan ilargi berria.

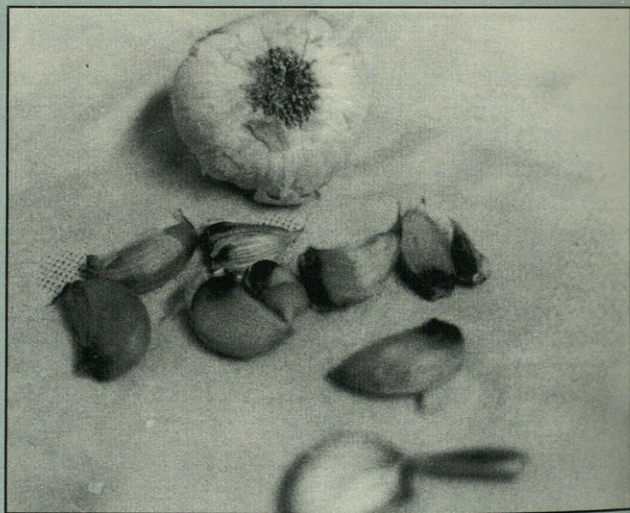
Azaroak 7an txikitzen hasten da ilargia, beti eskubi aldetik hustuaz, azaroak 22an izango den ilargi berrira arte. Hamabostaldi hau, bi zatitan banatu ohi dugu, azaroak 7tik 15era ilargi bete eta 15etik 22ra ilbehera. Bietan ilargia txikitzen ari denez *ilbehera* deituko diogu.

Azaroako ilbehera urteroko lan berezi batekin lotu ohi dugu baratzetan, *baratzuria ereitea*, edo hobeto esanda, *baratzuria landatzearekin*, alegia. Zergaitik

landatu eta ez erein? Baratzuria ugaltzeko ez da hazi-rik erabiltzen, beraz ez da ereiten; iazko baratzuri landarearen zati bat, begia, lurrean sartzen da, beraz landatu egiten da.

Zergaitik ilbeheran? Landarearen erreserba den lurrizaleko burua indartu eta marduldu nahi dugulako. Ilgoran landatuz gero ordea, landareak erreserba hustutzearen bizkar, gara garatu eta loretzeara bultzatuko genuke, ezertarako behar ez ditugun fruitu eta haziak izateraino.

Negu gorria iristerako hostoak eta sustraiak gartuak izango ditu, baina hala ere hotz gordinenei aurre egiteko ahula egongo da.

Izotzetik babestu, lurrari beroxeago eutsi eta landaretxo gaztearen etorkizuna bermatzeko belar-ondua, lastoa, orbela edo edonolako inorkinez hostaia erabat estaltzea komeni da.

Baratzuria landatzea ilbe-

heran egin behar denaz gain, joraketak, hostaia lehortzean korapilatzea, uzta eta lan guztiak ere ilbeheran egin behar direna defendatzen duenik ere bada ■

JAKOBA ERREKONDO

AZAROAK
14
asteartea

JOSE LUIS ALEXANCOREN ERAKUSKETA

Bilboko Arte Ederren Museoan pasa den urriaren 10az geroztik, hil honen 19ra bitartean, Jose Luis Alexancoren pintura erakusketa dugu ikusgai. Oraindik ikusi ez duenak, beraz, oraindik ere badu margolan ederrez gozatzeko aukera.

AZAROAK
16
osteguna

XII. MARI KARMEN ALZUETA SARIA

Donostiako Santo Tomas Lizeoak XII. Mari Karmen Alzueta Saria erreportaia lehiaketa antolatu du, **bi mailatan banatuta**: 95-96 ikasturtean Lehen Hezikuntza edo OHoko Goi Zikloa egiten ari direnengat, eta irakaskuntza ertainetakoentzat. **Bi gai aukeran: xenofobia**

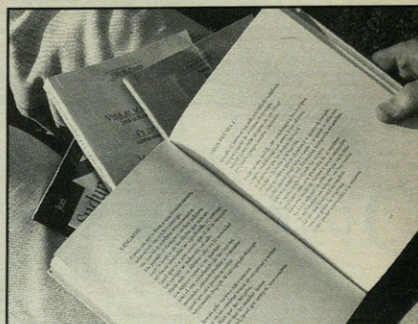
edo aiton-amonak. Erreportaia aurkezteko epea gaur amaitzen da.

ERAKUSKETA DONOSTIAN

23 artista ezberdinen lanak ditugu ikusgai Donostiako San Telmo Museoan urriaren 27az geroztik. **Erakusketa Munduko Medikuek-en aldekoa da**, eta bertan artista garrantzitsuen lanak ikus genitzake: Txillida, Bourgeois, Tapies, Wesselmann...

BEGIRALE IKASTAROA

Aisialdian umeekin aritzeko Beasaingo **begirale eta zuzendari ikastaroetan** izena emateko azken eguna **azaroaren 17koa da**. Zuzendari ikastarorako begirale titulua edukitzea beharrezkoa da eta 96an gutxienez 21 urte betetzea. 200 orduko iraupena izango du, zuzendariarenak, ordea, 100 ordukoa.

Gazteentzako Hirugarren «Roberto Albandoz» Olerki Saria antolatu du Arrigorriagako Kultur Etxeak. Maila bi izango dira sariketan, euskaraz zein gaztelera: zazpi urtetik hamahiru urte bitarteko gazteak, eta hamalautik hamazazpi urte bitartekoak. Olerkien gaia librea da, eta lanen luzera behetik jota hamar bertsokoa eta gehienez 50ekoa izango da. **Orijinalak aurkezteko epea azaroaren 17an amaitzen da, eta Arrigorriagako Kultur Etxean aurkeztu edo bertara igorri behar dira.**

O S A S U N A

Bost trasplante 36 ordutan, eta bizirik

Leonardo Cioce izeneko italiarra zorteko dago. 28 urteko gaztea, berriro jaio dela esan daiteke, bere gorputzaren bost atal (eta ez nola-nahiko erraiak, bizitzarako ezinbestekoak baizik) operazio berean transplantatu zizkiotelako: urdaila, hesteak, giltzurrun bat, gibela eta pankrea. Operazioak 36 ordu iraun zuen guztira, eta Miami-ko ospitale batean burutu zuten Andreas Tzaskis kirurgilariak eta bere talde osoak. Aurreneko aldia zen gisa honetako operazio bat egiten zela munduan.

Barin bizi zen Leonardo Cioce eta lehendik ere hainbat operazio jasanda zegoen bere herriko ospitale desberdinetan, «Gardner-en sindromea» izeneko gaixotasun hilgarri arraro samarrak jota zegoelako. Gaitzak hesteak, garuna, hezurak,

larruazala, eta abar afektatzen ditu organo horietan tumore txikitxo ugari sortaraziz, eta azkenerako tumore horiek organoak itotzera iristen dira. Prozesuan zehar, une bat iritsi zen non medikuen iritziz transplante multiplea zela bizia salbatzeko Leonardok zuen aukera bakarra. Gaixoak eta bere familiak espezialista asko kontsultatu zituzten eta azkenerako ondorio batera iritsi ziren: Miami-ko Jackson Memorial Hospital zen horrelako «gorputz-injinerutzako» obra konplexua egiteko prestatua zegoen zentro ospitalario gutxitako bat. Eta hara abiatzea erabaki zuten. Bai, transplante multiplea posible zen, baina kostua ikaragarria zen (40 milioi pezetatik gora, lehen estimazioetan soilik). Eta, hori gutxi balitz, emai-

leak ere beharrezkoak ziren.

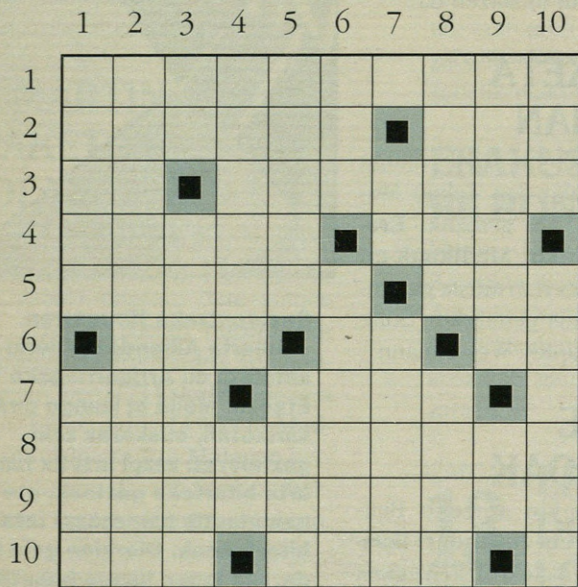
Sekulako kanpaina jarri zen martxan: laguntza ofizialak, jabetza eta ondasunen gaineko hipotekak, eta solidaritateak aurrekontua estali zuten, eta

emaileen organoak iristen hasi ziren. Guzti horren ondorioz, esan daiteke heriotza seguru batetik libratu dela Cioce ■

JABIER AGIRRE

Denborapasa

Gurutzegrama

EZKER ESKUIN: 1.- Aurkikuntza. 2.- Komunikabide mota. Zango atal. 3.- Selenioa. Bizkaieraz, gehiegi. 4.- Beldurtu. Arrantza tresna. 5.- Azkena. Arnas ezak hil. 6.- Ate, hitz elkartetan. Magnesioa. Erbioa. 7.- Juntagailua. Gauza. Bokala. 8.- Zutoinak. 9.- Kareztatu dena. 10.- Akitu aditzaren infinitiboa. Arazo. Nitrogenoa.

GOITIK BEHERA: 1.- Aisialdia. Nafarroako ibaia. 2.- Urez bustiriko lurrak. 3.- Kontsonante bikoitza. Uztartzeko pieza. 4.- Ondorio txarra. Suari dario. 5.- Galde. Palestinako lurraldea. 6.- Alderantziz, partitiboaren ezaugarria. Bukatu. 7.- Uranioa. Jainko egiptiarra. Niri buruz. 8.- Emakume izena. Igarle. 9.- Dute, guri. Urrea. 10.- Niri. Berdintasun edo parekotasun egoeran.

Kate hitzak

Letra kopuru desberdineko hitzak ageri zaizkizu ondoan. Helburua zera da, eskuineko taula osatzea, puzzlea bailitzan. Pasa ezazu hitz bakoitza dagokion lekura, kontuan harturik hitzok ezker eskuin eta goitik behera joan daitezkeela.

8 letra

Amerikar
Gabeziak
Irarkola
Katakume

4 letra

Aker
Alak
Babo
Bart
Batu
Boak
Egon
Ezen
Ezka
Hark
Igel
Iker

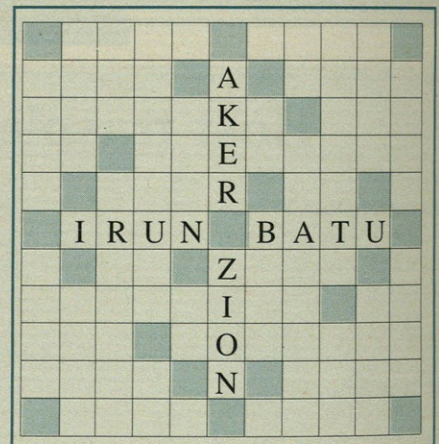
Irun
Izia
Kito
Loak
Nazi
Omen
Oria
Orok
Tori
Udak
Zion
Zoru

3 letra

Nor
Ola
Zil
Zio

2 letra

Ab
Am
En
Ir
It
Ra
Ur
Zk

ERANTZUN zenbakidunak bete ondoan, pasa ezazu letra bakoitza dagokion goiko taulako laukira eta grabatuan ageri den herriaren izena, Lapurdiko herri baten izena ageriko zaizu.

1	2	3	4	5	6	7
---	---	---	---	---	---	---

		Barzki lekadun	▼	Aiztoa	▼	Bata	▼	Zuhaitz mota
		Alda daitekeena		Noblezi titulu		Gida		
Salatzearen ondorioak	▼	Ausarta	▼	Asko	▶			
Biltzar-kidea		Her. hizk., telebista		Emakume izena		2		
▶		▼		▼			6	
Ez latz	▶			Zauri txiki	▶			
Aldapa latz		7		Bi kontso-nante				
▶				▼	Nafarroako herria	▶		Nasak
				3	Uhin			
Suari dariona	▶			Beti lo daudenak	▶			▼
Musika nota				Bizkaiko ibaiak			5	
▶		49	▶	▼	Euskal sindikatoak	▶		Bokala
					50			Sugetzarra
Hitz motela	▶	▼		▼			Ikasketa maila	▶
Janari ongailua							Idi, hitz elkarketan	▼
▶				Jaurtiketa	▶			
			1	Tona				4
Ald., Euskaraz eta Kito!	▶			Hoditxoak	▶	▼		

—Hieroglifiko a—

Nirekin
Hirekin
Gurekin
Harekin
Haiekin

BAINO

Albertorekin nahiago dut

Aurreko asteko soluzioak

D	E	R	I	O
---	---	---	---	---

Gurutzegrama

				●	K	●	I	●	B	●	
				M	A	L	G	U	A	K	
	●	K	●	G		L	A	U	S	O	●
K	I	●	L	O	M	E	T	R	O	A	K
●	M	A	R	I	J	A	I	●	A	●	A
M	I	R	A	R	I	●	K	●	T	T	
●	K	R	●	U	R	D	I	B	A	I	●
S	A	I	A	●	I	I	●	I	K	A	●
●	R	A	●	O	●	Z	A	L	E	●	
Z	I	K	I	N	D	U	●	A	T	E	●
●	A	●	P	A	N	T	E	R	A	K	

EZKER ESKUTIN: 1. Lizunkeria. 2. Arabian

3. Sagarra, Ze. 4. T. Onetsi, R. 5. Euro. aC

6. Rd. Askapen. 7. Kairo. Koko. 8. ELA.

Ler. 9. Tailla. Ekai. 10. Akatsa. Ak.

GOTIK BEHERA: 1. Lasterketa, 2. Ira, Uda

3. Zagor. Iaia. 4. Ubanjar. Lt. 5. Nire. Solu

Kartak, O. A. 7. Erasoak, E. 8. Rr. I. Polk

laz. Nekeak. 10. Aker. Nori.

Hieroglifikoa:

Xabik gaur

Kate hitzak

B	A	G	O	B	I	L	A	K
K	A	L	A	K	Z	E	R	K
I	D	N	E	K	O	K	E	K
S	U	I	L	E	T	S	U	A
U	A	B	A	R	A	T	A	A
I	Z	E	I	I	S	U	N	A
I	A	T	A	H	I	A	A	A
G	E	L	A	R	I	A	K	F
E	M	E	E	R	U	K	I	A
L	A	R	U	E	M	O	K	O
N	A	Z	I	B	E	R	A	A

Bosteko ttipiak

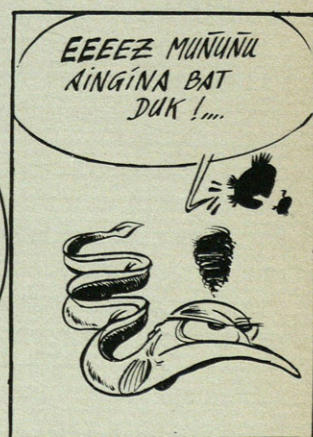
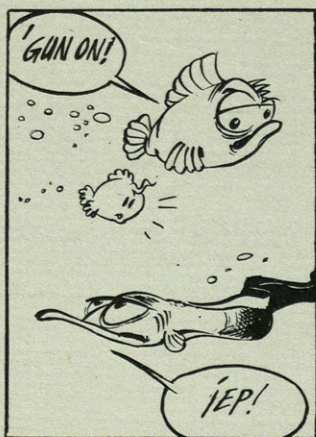
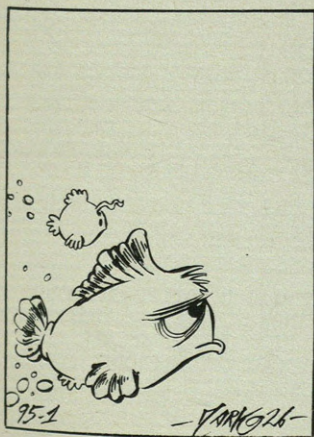
A 1. Tolosa. 2. Lipar. 3. Sopela.

4. Saldo. 5. Garaua.

B 1. Muskiz. 2. Seiko. 3. Okilak³

4. Ikasi. 5. Izokin.

ERROBIKO PIRAÑAKO _____ Komikia

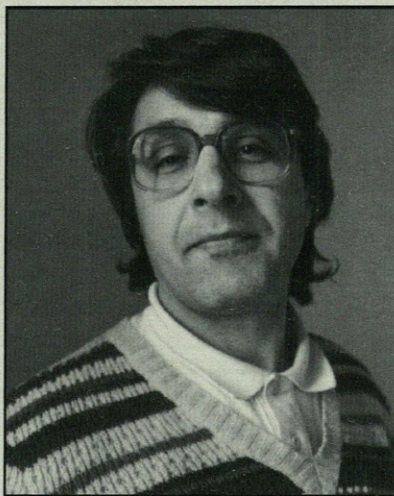
Belisario konplejua

IZANAREN aztarnak banituen aspaldidanik baina Julian Sancristobalek ipini zion lehengoan izena. Urrun samarra, behar bada, baina zuzena, guztiz aproposa: Belisario. Ez dakit nork esango zion belarrira (Estatuaren Segurtasunaren zuzendari izanak zientzietako adarretik egin zituen ikasketak eta seguru nago haren jakituria klasikoa nekez dela gauza Bizantzio non zegoen zuzen asmatzeko), baina GALen arduradun goren izan zirenen ikusmoldea deskribatzeko ez zegoen izen egokiagorik: Belisario konplejua.

Kazetarien *alkatxofaz* inguratuta, entzutegi Nazionalaren atariko eskailburuan honelatsu aurkeztu zuen Sancristobalek tesia: terrorismoaren aurka hainbeste saiatu ginenok merezi genuen esker hoberik; ameti ezina da euren bizia eta ongizatea arriskatu zuten haiek —neure kasua ez bada ere, aitortzen zuen *zintzotasunez* milaka milioiren jabe denak orain kasik eskean ibili behar izatea, *Konstantinopla behin baino gehiagotan salbatu ondoren, zabartu eta itsututa, bere gudari kaskoan limosna bilduz ibili behar izan zuen Belisario jeneral ospetsu bura bezala*

BANUEN, bai, susmoa, baina horren argi entzunda asalatu ere egin nintzen: inperioaren salbatzaile lege esker hobia merezi dutelakoan dau de GALaren buru ohiak.

Duela ia urtebete eskandaloak behingoz gainez egin zuenean, inguratzeko zitzaidan inkognitetakoa bat zen ea psikologikoki nola erreakzionatuko ote zuten inplikatu nagusiek, epaitegien eta iritzi publikoaren ikusmiran geratzen zirenean. Amedoren harroxxokeria probokatzailearekin? Damutuen burumakurtasunarekin?

MIKEL ARAMENDI

«Hika» aldizkariko koordinatzailea

Denetarik agertu da, egia esan. Batzuk, politikarien artean ohizkoa den mistifikazioa erabili dute: «Egizue kontu garai haietan zelako izugarrikeriak egiten zituen ETak...». Bindi-kazio politikoaren antzeko zerbati egiten ausartu denik ere izan da: «Oso itsusia izan zen, baina egin behar zena egin zen». Baina gehienek, Sancristobalen atzera, *Belisario konplejua* besterik ez dute erakutsi: inperioa beraikin zordun dela uste dute eta zorra kobratu nahi lukete, besterik gabe. «Estatuaren zerbitzari dena, esker txarreko jaunaren zerbitzari da» esaten zuen klasikoarekin oso bat datoz aidanean Bilboko komisaldegitik erakunde parapoliziala muntatu zutenak.

NEOKLASIKOAN, garaiko Europako errege absolutuek euren laguntzailerik hurbilenekin erabili ohi zuten arbitrariedade zuzenengan kriti-

katzea horren erraza ez zuen izan behar eta... Justiniano bizantziotar enperadorearen gudaiburu nagusia izan zen Belisario jeneral hartu zen Estatuaren esker txar horren eredu-tzat: behin eta berriz esan eta idatzi zen zahartzaroan mixeria gorrian bizi behar izan zuela hark, enperadorearengandik laguntzarik txikiena ere jaso gabe. Van Dyck, Dabid eta beste hainbat pintore ospetsuk irudikatu zuten jeneral zaharra, itsututa, eskean. Pintura horietako batzutan, guda kaskoa eske-ontzi modura erabiliz agertzen da Belisario, eta hor nonbaitetik aterako zuen inspirazioa Sancristobalek edota haren aholkulariak.

BELISARIO eskalearen mitoak duen aje bakarra da historikoki erabat gezurra dela. Justinianoren eta, batez ere, batez ere Teodoraren konfiantza osoa sekula lortu ez bazuen ere, ohore eta ondasunez bete zuen Belisario enperadoreak, eta Narses bezain hurrupatzailea izan ez bazen ere, zahartzaroa ez zuen inolaz ere mixerian eman. Eta egia historikoa da Belisariok Konstantinopla behin edo behin salbatu bazuen, bertako herri-tarrak *Nika* altxamenduan matxinatu zirenean salbatu zuela enperadoregoa, batipat.

Baina Belisarioren mitoa gezurra-ren gainean eraikia izateak ez ditu arduratuko krimenari gainerik gezurra erantsiz GAL eraiki zuten hauek. Zer litzateke GAL trama gezurrik gabe? Nolatan gonbaratuko lukete funtzionari-matarifetxo hauek euren burua Belisario bezain estrategia militar garrantzitsuarekin, gezurrik gabe? Gezurretan ez bada, nork aldera dezake Moncloako jauntxo Justinianorekin?

ARGIaren harpidedun
bazara eta musika atsegin
baduzu...

EREN ZAIN ZAUDE?

Gustoko duzun talde edo
abeslariaren konpaktoa
eskura dezakezu prezio
ezin hobean

ESKAINITZA BEREZIA

ARGIA REN

HARPIDEDUNENTZAT

Nobedade hauetaz gain beste
hainbat kasete, diska eta
konpakto dago aukeran.
Nahikoa duzu dei bat egitearekin
eta behar duzun informazioa
izango duzu

ESKAERA ORRIA

AUKERATUTAKO KD-ari X JARRI

EGAN BERRIA "Egan Berria" ☐

GUK "Bidez Bide" ☐

LAU BEHI "Lau Behi" ☐

TXIRRI-MIRRI-TXIRIBITON "Allakuidaos" ☐

☐ Transferentzia: Euskadiko Kutxa 3035 - 0036 - 19 - 0360030651
Ondorengo datuekin batera ingresoaren agiriaren kopia bidali behar da.

IZEN ABIZENAK _____

KALEA _____ ZBKIA. _____ PISUA _____ LETRA _____

TRNOA _____ HERRIA _____ KODE POSTALA _____

PROBINTZIA _____ HARPIDETZA ZBKIA. _____ SINADURA _____

☐ VISA / KREDITU TXARTELA

IZEN ABIZENAK _____

TARJETA ZENBAKIA (16 digitu) _____

KADUZITATE DATA _____ HARPIDETZA ZBKIA. _____ SINADURA _____

TXORIA, INOIZ BAINO GORAGO

ARGIA

ASTEKARIAREN
GEHIGARRIA

ETXEA

1.551. zenbakiarekin batera dohainik banatutako gehigarria / 1995eko azaroak 12

Lau teilatu azpian...

PUBLIZITATE
ARDURADUNA:
JOSU
MARTIKORENA

ERREDAKZIOA:
ARRITXU ZELAIA

ARGAZKIAK:
ARTXIBOA
ALBERTO ELOSEGI

DISEINU ETA MAKETAZIOA:
ANIZA SAL

INPRIMATEGIA ETA FOTOMEKANIKA:
ANIZA SAL

Haritza sukaldeko errege • **Sofa on bat**
behar duzu • **Jolastokia, liburutegia,**
ikasgela, dantzalekua, logela...
gaztetxoan gela • **Zipriztindu bai, baina**
barruan • **Gauzak argi eta garbi** •
Etxearen azala aldatu

GIROA SORTZEN

Enrike Egino
Giro-Sortzailea

Dekorazioa, diseinua eta ordenagailua bezala modan dagoen hitza, arin eta zentzurik gabekoa. Jendearen beharrak estaltzen dituen, beste edozein bezala, gaur egun sortzen ditugun ongizate eta kontsumismoari irtenbidea ematera destinatua, sarriegi erabili eta beste esanahirik gabe itxura soilean duena baino.

Agian hau izango da dekorazioari buruz gehien zabaldua dagoen ikuspuntua, baina ez nator inondik inora ere horrekin bat.

Egokiago deritzot dekorazioan dabilzan profesionali "barru diseinadoreak" edo "giro-sortzaileak" deitzeari, hitza bere lanaren benetazko edukinera egokituaz.

Pertsona gutxi batzuen beharrei moldatutako giro berezi bat sortzen duenak, badu barruko indar bat, sortzaileak berak sentitzen dituen kezka berdinak besteei sentiarazteko gai dena.

Sentsazio hori lortzea ez da batere erraza, oraindik eta gutxiago arazoak dituen gurea bezalako herri batetan, bakoitzak bere barnean daraman fantasia zati horri, denbora tarte txikirik ez baitzaio eskaintzen, kolore piska bat eman diezaion inguruari.

Dekorazioa, ez da aulki edo kuadro bat ipintzea, ez da bostgarren pisuko auzokidearekin lehiatzea, ezta ere dekoratzaile bat kontratatzeko nahiko botere eskurakor edukitzea.

Askoz sinpleagoa eta konplexuagoa da aldi berean. Bakoitzak geure barnean daramagun balore bat da eta pertsonen ongizate eta gozamena lortzeko garatzen duguna. Beharrei, kezkei, preferentzi eta gustoei, inguru bati egokitzen jakitea da. Ezagutzea da, ikertzea. Ezer ez dagoen leku batetan sortzea, hutsetik ateratzea.

Pertsonen kreatibitatea gehiago baloratzen hastea gustatuko litzaidake eta barru diseinatzaileen kriterio eta aholkuez fidatzea, profesionalak baitira, noizean behin, gure parentesia ireki dezagun eta kolore piska bat atera, behar ederra badugu eta!

HARITZA ERREGE

Sukaldeak Euskal Herriko etheen eraketan garrantzi handia izan du, hor egiten baitzen etxeko bizimoduaren zatirik handiena. Baina gaur egun etxe berriak direla eta, sukaldeen protagonismoa alde batera geratu da, egongelari eman zaio sukaldeak zuen tarte. Ondorioz txikiagoak dituzte oraingo etxeek eta eraldaketarik egin ezean horretara egokitu behar dira sukaldeako altzariak eta beste-lakoak.

Aukeratzeko orduan oinarri-oinarrizkoena praktikotasuna, garbitasuna eta kalitatea dira. Hau guztia, noski, bakoitzaren poltsikora egokitua. Sukaldeak era guztietako materialak erabiltzeko aukera ematen digu. Egurra, lakatua, PVCa eta formika dira altzarietan erabiltzenak. "Altzairu her-

doilgaitza" ere gero eta gehiago ageri da, batik bat "Ke-eranzle" apaingarrietan, iturri eta harrasketan ere material hau da erabiliena, baina poliuretano, sigranit eta bestelako material gorrak ere merkatuan dira.

Baina goazen banaka banaka aztertuz. Aaltzarien aukeraketa egiterakoan ka-

Elektragailuak panelatuak izatetik armairuen barruan gordetzera pasa dira

Antza

Grafikagintzako soluzio osoak

...
**EGOKITU
G A R A**

Teknologia berrietara

Gure bezeroen beharretara

Merkatuak eskatzen duenera

Zirkuitu ibilbidea, 2 • 20.160 Lasarte-Oria • ☎ (943) 37 15 45 - Faxe: (943) 37 34 03

LABEA, SUKALDEKO LAGUN

Mikrouhinen erabilera nagusitu arren, labea ez da baztertu sukaldeetatik, inork ez du ukatu labeak janariei ematen dien zaporea. Labea elektrogialu guztiz praktikoa da, ez du ziprztintzen, ez sukaldea zikintzen eta esan bezala ezin hobeto prestatzen da janaria bertan. Orain arte zuen desabantailarik handiena ere gainditua dago egungo labeetan, oraingo labeak autogarriketaren aukera izaten baitute. Egungo labeek mikrouhinek dituzten abantailetakoz batzuk ere bereganatu dituzte, janaria "desizozteko" aukera ematen dute eta gama altuko labeek mikrouhin labeek dituzten funtzioak berak ere badituzte.

Labe batzuek lurrin bidezko egosketa erabiltzeko aukera ematen dute, lurrin

nez janaria giro heze eta tenperatura gorabeherarik gabe egosten da, honela janariak bai zaporea baita lurrina ere ezin hobe gordetzen du. Hauetaz guztiez gain, bitamina eta bestelakoak ere hobekien kontserbatzen dituen sistema dugu lurrin bidezko labeena

Labeak gero eta automatizatuagoak dira, programazio elektronikoaren aukera dute gehienek, aukera honek labea martxan noiz hasi eta noiz bukatu erabakitzeko aukera ematen digu. Beste abantailetakoz bat gaur egun labe gehienek duten tenperatura sonda da. Sonda hau jakiaren barrura sartuz gero ondo eginga dagoen edo ez jakin dezakegu, sonda honekin etxe askotako haragi kixkaldua edo gordina historia pasako da.

SUKALDEA HANKAZ GORA JARRI AURRETIK...

Sukaldeko obrak etxeko gogaikarrietakoak izaten dira: amaitezinak, garestienak, konplikatuena...

Hau guztia pauso batzuk emanez gero errazagoa bilaka daiteke, horrela bederen buruhauste batzu ekidin daitezke.

Hasteko, ditugun metro karratuek ematen dizkiguten ahalbideak neurtu behar dira. Metro karratu hauetan sartu eta egin nahi ditugun gauza guztiak kontuan izan behar dira.

Aukeratu aurretik, kontuan izan sukaldean dugun lan egiteko era, lehenik hozkailu edo armairutik janaria ateratzen dugu, harraskan garbitzen ditugu eta ondoren sutan jartzen ditugu. Hau guztia kontuan izanik antolatu behar da sukaldea, lanak ahalik eta errazena egiteko moduan, ez sukaldean kilometroak egiteko moduan. Sukaldea bi lerrotan antolatu badago, tartea 90 zm. baino gehiagokoa izatea komeni da. Era berean beheko eta gohiko armairuen arteko oreka bilatu behar da ez ga-

raiegi ez behegeri, behekoak gutxi gora-behera 90 zmra eta goikoak 140 zmra egotea komeni da.

Obretan sartu aurrez erabaki beharreko beste gauzak ere badira, sukaldea hankaz gora jarri aurretik instalazio elektrikoak eta iturriak ondo ditugun ondo erabakia izan behar dugu. Komenigarria da honetarako profesional baten aholkua izatea. Sukaldean lau "lur-puntu" eta aparailu arinentzako beste bi entxufe dira oinarritzkoenak. Iturgintza aurrez zehazteak katamila ugari aurrezten ditu, izan ere ur hodiak sukaldean aldatzeko dauden nekezetakoak dira. Beste horrenbeste gertatzen da zoru eta paretekin.

"Gainak" aukeratzeko orduan argi izan behar da hauek izaten duten trotea, beraz komenigarria da material iraunkorra eta erraz garbitzen dena aukeratzeko. Altzairu herdoilgaitza, granitoa eta marmola dira suaren eragina, hezetasuna eta zikintasuna ondoen jasaten dutenak.

litatea eginda dauden materialen araberakoa izan ohi da. Egurra, eta egurretan

haritza da sukaldeko erregaia. Iraunkorrena eta material onena da. Egurrak, ma-

IKER

6 URTETAKO GARANTIA

FAGOR

SUKALDE
ERAKUSKETA

Udala Enparantza, z/g

Telefonoa: 943-79 00 43

20500 ARRASATE

Ipeñarrieta, 5
Telefonoa: 943-72 50 75
20700 URRETU

terial naturala izateaz gain, etxe giro abegikorra lortarazten du baina gaur egungo sukaldean tamaina kontuan izanik egurrak leku handia hartzen duela azpimarratu behar da. Gauza gehientsuenetan bezala, altzarietan ere kalitatea ordaindu egin behar da, egurrezko altzarien batzuek beste-ko prezioa 700.000 eta 900.000 pezeta (28000 eta 36000 libera) bitartekoa da. Argi dago, poltsiko guztien neurriakoa ez dela egurra.

Lakatuak kontuan izateko aukera dira. Kalitate onekoak eta estetika modernoagokoak dira, hauek ere ez dira guztiz merkeak ordea. Merkeenak eta era berean kalitate maila baxuagokoak -ez horregatik txarrak- PVCa eta formika dira. Sutea izanez gero PVC-ak isurtzen dituen gas toxikoak direla eta ez direla auzian jarri da material hau, baina sute garaian beste materialek, lakatuak eta formikak ere ez dute abantailarik, sua errez hartzen duten materialak dira eta. Baina oraingoan, material hauen inguruan momentuz ez dago arautegirik eta esamesak besterik ez ditugu eskuarte-
an.

Sukaldeko altzarietan materialak nahastea da joera, egurra, lakatua, altzairu erdoilezina...

GAUZAK BERE LEKUAN

Altzariak aukeratzekoan, ezin da alde batera utzi armairuen garrantzia. Beti ere aipaturiko sukalde txiki-
en joera kontuan izanik, armairuak zenbait elektrogailuk bezainbesteko garrantzia dute. Aukeraketa ez da erraza, izan ere leku gehiago izatearren aukeratzaren diren sabairainoko armairuei estuasun sententzia ematen baitute. Gorainokoa ez diren armairuek, ber-
riz, zikintasunaren arazoa eskaintzen dute, hautsa eta grasa pilatzen baitute goialdean. Honen aurrean bi aukera daude, bata aldian aldika garbitu edo egunkari

paperak jarri eta aldatuz joatea, eta bestea azken aldian sarri egin ohi dena egitea, armairua eta sabaia-
ren arteko tartea eskaiolaz ixtea.

Egungo armairuek lekua-
ri behar besteko probetxua ateratzeko aukera zabala eskaintzen dute, ate "mugikorrak", botilak edo beste-
lakoak gordetzeko kaxoien moduko armairu integratuak... Baina sukaldean aldatu beharrean eraldaketa handirik gabe itxura berria emateko aukera bada. Adibidez atek forratuz, laminatu plastikoa edo egurra erabiliz. Beste aukera armairuei atek kentzea da, harrigarria badirudi ere, ar-

mairuei atek kendu eta bar-
rua kontrastatzen duen ko-
lore batez margotuz gero
sukaldea guztiz itxuralda-
tzen da.

DENA TAPATUTA

Duela gutxira arte elek-
trogailuak panelagarriak zi-
ren edo ez kontuan izan
ohi zen. Panelagarriak au-
keratu ohi zituen gehiene-
tan jendeak, baina egun
gauzak aldatu dira. Ernio
sukaldeetako Martin Zinku-
negik azaldu bezala "Orain
dena gordetzeko joera da-
go, armairu baten barne
gordetzen dira, hau da, in-
tegratuak dira, ez dira ez
garbigailuen agingailuak
ez atek ez dira ikusten".
Ezkutatzeaz gain, elektro-
gailu askoren kokalekua
ere aldatu da, labea eta mi-
krouhin goiko partean ko-
katzen dira oraingoan, ho-
nela beraien erabilpena
erraztuz.

Harraskak bigarren mai-
lan utzi izan dira baina su-
kaldearen osotasunean
kontuan izateko gunea du-
gu. Praktikotasunaren men-
pe dago, horregatik behetik
gora jartzen dira orain ha-
rraskak, honela garbitzeko
hain nekagarriak izaten di-
ren koxka txikiak alde bate-
ra utzi eta lana errazten da.

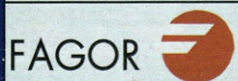
Uratz

SUKALDEAK

BERMINGHAM, 11
TELEFONOA 943 - 29 07 66
20002 DONOSTIA

SUTONDOAN

- SUKALDEKO ALTZARIAK
- ELEKTRAGAILUAK
- BEROGAILUAK
- MAHAI ETA AULKIAK

Araba Etorbidea, 3
Tel.: 65 36 58 Faxa: 65 36 58
20400 TOLOSA

● EGONGELA ●

SOFA ONA BEHAR DUZU

Egongela egunez egun etxeetako txoko maitatuena bilakatzen ari da. Gela honetan oinarritzkoenak sofak dira. Sofak betetzen du egongelaren zati handi eta garrantzitsuena, etzan edo eseritzeko toki atsegina izateaz gain, egongelako dekorazioaren barne ere bada.

Neurri arazoak direla medio, sofek ohiko funtzioez gain beste batzuk bereganatu dituzte.

Sofa aukeratzera koan, norberari eta egongelari ahalik eta egokien egokitzten zaiona izateak ukatu ezinezko garrantzia du. Aukeraketa egokia izan dadin, mota bakoitzaren ezaugarriak kontuan izatekoak dira.

Gogoan izan behar da sofa erosterakoan zenbat denbora iraun behar digun batzaz beste, erabakitakoaren arabera material edo itxura ezberdinekoak hautatuko ditugu. Sofak erosterakoan ez gaitezen kanpo itxuragatik itsutuak geratu, duten bizkarrezur edo egitura aztertu behar da, eta noski egitura hau ahalik eta sendoena izatea komeni da. Egitura fidakorrenak metalezkoak dira, egurrezkoek ez bezala, erdialdeko haustura ekiditen baitute. Egu-

rezkoekin arazo hau konpon liteke erdian hanka osagarria ezarritik. Batzaz beste, hamar hamabost urteko bizia izan beharko luke, denboraren poderioz kalteak suerta daitezkeen materialak, betegarria, muelleak eta tapizatua dira.

Betegarriak ematen dio duen itxura sofari, luma edo espumazkoa izan daiteke. Luma da betegarri garestiena, baina erosoena ere bai, giza gorputzari ondo egokitzen baitaio, eta urtetan zehar itxura ez baitu galtzen. Espuma-poliesterren aukera eginez gero, aztertu erabili ondoren ea bere malgutasuna erraz berreskuratzen duen. Espuma-poliesterrezko sofa on batek, lodiera ezberdinak izan behar ditu, alboetan erdialdean baino lodiago izan be-

Gelako

- Dekorazio priektuak
- Eskatu prezio eta aurrekontuak

ZARAUZEn
GIPUZKOA KALEA, 13an

ALTZARI DENDA

NAHIZ MODERNO

EDO KLASIKOAN

ZURE ETXEA APAINTZEKO
PREST GAUDE

har du, sostengu gunea alboetan du eta. Muelleak dira sofaren bihotza, eta honen kalitatearen arabera eserlekuan ondo mantendu edo urteak pasa ahala hondoratu egin gaitzke. Muelleak eta betegarriak batera egiten dute lan, sofaren itxura gordetzen. Altxairuzko muelleak dira onenak eta ondorioz iraunkorrenak. Bigarren aukera muelleak beharrean zinta malguena da. Gaur egun erabiltzen diren materialak kontuan izanik aukera hau ezin da alde batera utzi.

Gaur egun merkatuan sofa mota aukera zabala topa dezakegu, baina itxuraren arabera hiru talde handitan bil ditzakegu: Osakera bateratukoa, modularra eta azkenik ohe-sofa. Osakera trinkoa orain arte ohikoa

izan dena dugu, giro klasikoetan ezin hobeto egokitzten dena, baina sofaren azala nolakoa jartzen zaion giroa ere horrelakoa. Osakera trinkoko sofa mota ezberdinetakoak ditugu, duten lekua arabera, hirukoa, bikoa edo batekoak, elkarren artean osagarri direlarik. Neurriak nahasteaz gain azken aldian motak eta estiloak ere nahasten dira, hala eta guztiz, beraien artean berdinak ez izan arren osotasunean bateratuak geratzen dira.

Sofa modularrak, merkeagoak dira, baina era berean ezerosoak suerta daitezke. Ohikotik aldegin nahi eta giro "informala" lortu nahi izanez gero, aukera ederra ematen dute modularrek, txoko eta bazter

Neurri eta mota guztietako apalak daude merkatuan. Praktikoak izateaz gain, apaingarriak ere badira.

LIMPIEZAS ELURRA

ZERBITZU ENPRESA

Avda. Carlos I, 17 (Olaeta Eraikina)
Telefona 943 - 46 61 50 Faxes: 943 - 45 21 95
20011 DONOSTIA

Egongelaren ardatz dira sofak, sofa eder batek beste ezer askoren beharrik gabe jantzi dezake etxeko egongela.

guztietako neurrietara egokitzen baitira.

Ezin dira alde batera utzi hainbat alditan hain praktikoak suertatu diren ohe-sofak. Garai batean horrela ez baldin bazen ere, gero eta aukera zabalagoa eta diseinu eguneratuagoa dutenen artean topa daiteke merkaturuan. Aukeratzekoan kontuan izan behar da ea zer nolako irekitze eta gordetze mekanismoak dituen, geroa arazorik izan ez dezagun. Normalean hiru eratakoak dira, bere baitan gordetzen dena, eserlekutik tira eta ohea egiten dena eta azkenik tolestuz ixten dena.

SOFEN AZALA

Hasiera batean sofa modularren aukera baldin bazen ere, gaur egun oso zabaldua da "Funda kengarria" izateko aukera. "Funda kengarria" izatean, garbitzeko errazago izateaz gain, sofak itxuraldatzeko aukera aparta eskaintzen du. Sofen azala era batekoa edo bestekoa izan, dena aldatzen da. Oihalak edo tapizak aukeratzekoan kontuan izan behar da, egongelak duen tamaina. Metro gutxi direnean kolore bateko telak edo "estanpatu" txikikoak dira aukera, giroa gehiegi kargatu gabe, era berean

LIBURUENTZAKO APALAK

Liburutegiak materiale ezberdinez eginak izan daitezke, egurra, kristala, altzairua, aukera bakoitzak estetikaz ezberdina ematen dio egongelari. Elementu mugikordunak -eskailera, modulo, ate irristakorrak...- atzekalde gabekoa, argidunak dira besteak beste merkaturan dauden aukerak.

Erosterakoan komenigarrienak modularrak dira, neurri eta bazter gehienetara egokitzeko aukera ematen digute. Aukeraketa egiterakoan kontuan izan, liburu garai asko daudela, 45 zm.rartekoak batzu, hau dela eta garaiera ezberdineko apalak jartzea komeni da. Liburutegiak sakonera ezberdinetakoak izan daitezke,

ohikoena 30 eta 60zm bitartean egotea da, baina joera 30ekoak jartzekoa da, alde batetik liburu gehienentzako nahikoa delako eta bestalde, lekua aurrezten delako. Batzutan sakonera ezberdinetako apalak egiten dira, honela sakonera haundiena dutenak telebista edo musika aparailua jartzeko aproposak direlarik. Apaletan liburuak soilik gordetzeko badira, sakonera gutxiko apalak dira egokienak, liburu lerro batetarako aukera ematen baitute, sakonagoa izanez gero, beste lerro batetarako aukera ere ematen du, baina ez da praktikoa, bertan nahi dugun liburuak topatzea nekeza litzaiguke eta.

kolore argi eta leunak erabiliz, tokiaren zabalera eta argitasun sentazioa gehitzen da. Egongelako altzaria eta itxura orokorrean oso serioa bada, sofen azala kolore edo marrazki biziak izateak, egongelari alaitasun ukitua eman diezaiolake. Azal bat edo bestearen aldera jo aurretik noiz arte irautea nahiko genukeen erabaki beharko dugu, beraz bai itxura nahiz kolorea

bizi edo deigarria nahi izanez gero, kontuan har ezazu, luzerako aspergarriagoak eta modaz errazago "ateratzen" direla.

Sofak aukeratzekoan, oihalek edo tapizek izan ditzaketen kolore edo diseinuaz gain, material hauen osagarriak zeresan handia izaten dute. Gehien ikusten direnak: zeta, kotoia, tertziopeloa, jackard edo otomana dira.

- Zubi Termiko austura
- Haroztegiak perfilak
- Bainugeletarako mamparak
- Normalizatuak
- Aluminiozko txapa normalizatuak
- Gehigarriak
- Makinaria

Tel.: Almazena 16 11 16 Faxa: 16 02 91
Ofizina 88 93 50
10 Poligonoa - Pab. 34-36
20200 BEASAIN

- Inpermeabilizatuak
- Mortero eta ormigoierentzako aditiboak
- Ormigo tratamendua
- Dilatazio juntak
- Resinak
- Pintura bereziak

Tel.: Almazena 16 11 16 Faxa: 16 02 91
Ofizina 88 93 50
10 Poligonoa - Pab. 34-36
20200 BEASAIN

● L O G E L A ●

EKINTZA ANITZEKO GELA

Gaztetxoaren logela, berezitasun nabarmenak dituena izan ohi da. Bertan lo egiteaz gain ikasi, irakurri, musika entzun eta jolas egin ohi dute. Askotan etxeko neurrien arabera bat baino gehiagorentzako logelak izan ohi dira, ezaugarri askotara egokitu beharrekoa da.

Gazteentzako logelaren altzaria praktikoa eta era berean eroso izatea komeni da, batik bat, leku txikietan, nolabaiteko zabaltasun eta mugimendu leku sentzazioa lortuz. Kasu hauetan oinarri oinarritzako altzariak hauek dira: ohea, hau bi kiderentzako logela izanez gero, litera edo "habi" era-koa izan daiteke, mahaia, kaxoi eta aulki aiproposekin, gordeleku handiko armairua, apalak eta nahi izanez gero besaulki bat edo

beste. Baina altzariak aukeratu arretik logelaren materialeri buruzko gauza batzuk aintzat hartzekoak dira. Altzariak iraunkorrak eta bestetik garbiterrazak izan beharko lirarteke, hala ere go-goan izan gaztearen adina eta bertan burutuko dituen ekintzak. Lurrean esertzeko joera ezaguna da gazteen artean, beraz lurra kortxo, egur, edo moketaduna izatea litzateke egokiena. Eta ezer aukeratu arretik kontu-

Koltxoi ona aukeratzeak garrantzi handia du, bai osasunerako baita atseden egokia ziurtatzeko ere.

muebles azpeitia

GAZTEENTZAKO ALTZARI ETA HORMA
ARMAIRUETAN ESPEZIALITATEA

Geltoki kalea, 23
Telefonoa: 36 18 70
LASARTE (Gipuzkoa)

Berango

SUKALDEAREN EKIPAMENDU OSOA

► BAINU ALTZARIAK

► HORMA ARMAIRUAK

Sukaldeko altzarietan 5 urteko garantia

Tel.: 943- 79 01 92 Faxa: 943- 79 01 11
Avda. Gipuzkoa, Legarre Pabiloia P.K. 174 - ARRASATE

tuan hartu logelaren jabe izango denaren iritzia.

Etxe askotako leku faltak logeletan lagun bat baino gehiago sartzeko dakar. Honen aurrean merkatuan dauden aukera probetxugarriei kasu egin behar zaie. Literak arrakastatsu izaten jarraitzen dute eta gero eta aukera zabalagoa eskaintzen dute. Literako ohe bat eta bestearen arteko tartea ere baliagarri bilakatu da armairua, kaxoi, ikasketa mahai edo bestelakoak jarritz. Literak duten desabantaila, ohea egiterakoan dago, baina gaur egun dauden edredoi nordikoakera biliz gero, lana parte handi batean errazten da.

IKASTEN IKASI

Gazteen logela batetan egiten den gauza nagusie-

Gazte logela batetan erraz sar daitezke kolore biziak, bai hormetan baita beste osagarrietan ere. Logelari ilunei bizitasuna ematen die kolore beroek.

netako bat ikastea da. Bitarteko egokiak jarritz gero ikasteko giro egokiena lortzea ahalbidetu daiteke. Leku atsegina, argia, isila eta ondo haizeztatua egotea dira ikasketa gela on baten ezaugarriak. Ezaugarri

hauetaz gain ezinbesteko osagarriak ere badira, argi eta garbi mahaia eta aulkia beharrezkoak dira, baina trepetak gordetzeko apal-detegi eta kajoiaren bat edo beste egotea ere mesedegaria izaten da.

Ikas-mahaia ikaslearen neurrien arabera moldatu behar da, honetarako hobe aulkia moldagarria izatea mahaia neurriak egokitzten ibiltzea baino, aulkia eseri ondoren hankak lurreraino heltzeko arazoak izanez gero kutxa edo eskaile-ra bat jartzearekin nahikoa da. Mahaia goialdea matea izan behar du, bestela argiak irakurketa eragotz lezake.

Zenbat eta kanpoko argi gehiago sartu orduan eta hobeago bai ikasteko bai beste edozertarako, baina egun osoan ez da kanpoko argia izaten, beraz gauerako edo eguzki argia eskas denerako argi iturri egokia izan behar da. Beraz, sabai-ko argiaz gain, ikasmahaiaren eta ohean argi iturri bana izatea mesedegarria da.

ETXEBIZITZA SUSTATZEN DUGU

BURUTZEN ARI DIREN SUSTAPENAK

SUSTAPENA	UDALERRIA	ETXEB. KOP.	ETXEB. MOTA	AMAIERA URTEA
Intxaurrondo	Donostia	373	Itund. Etxeb.*	1994/1995
Txurdinaga	Bilbo	96	Gizarte Etxeb.*	1995
Txurdinaga	Bilbo	112	Itund. Etxeb.	1995
Mintegia	Gasteiz	168	Itund. Etxeb.	1995
Mintegia	Gasteiz	90	Gizarte Etxeb.	1995
El Casal	Abanto	40	Gizarte Etxeb.	1996
El Casal	Abanto	272	Itund. Etxeb.	1996
Geriatrikoa	Donostia	255	Itund. Etxeb.	1997
Geltokia	Agurain	69	Itund. Etxeb.	1997

* Itundutako Etxebizitzak
* Gizarte Etxebizitzak

SUSTAPEN PROIEKTU BERRIAK

SUSTAPENA	UDALERRIA	ETXEB. KOP.	ETXEB. MOTA
Gasteiz	124	Gizarte Etxeb.	
Hondarribia	32	Gizarte Etxeb.	
Zarautz	32	Gizarte Etxeb.	
Zarautz	64	Itund. Etxeb.	
Arrigorriaga	40	Gizarte Etxeb.	
Arrigorriaga	52	Itund. Etxeb.	
San Rafael	75	Gizarte Etxeb.	
Txurdinaga	36	Gizarte Etxeb.	
Bilbo	66	Gizarte Etxeb.	
Portugalete	30	Gizarte Etxeb.	
Sondika	54	Gizarte Etxeb.	
Sondika		Itund. Etxeb.	

● B A I N U G E L A ●

ZIPRIZTINDU BAI, BAINA BARRUAN

Bainugela izenak dioenez, besteak beste bainua hartzen duen lekua da etxeko txoko hau. Bainua hartu bai, baina bainugela osoa zipriztindu eta zikindu gabe. Bainugela putzu ez bihurtzeko manparetan dugu aukera zabala.

Manpara on batek bete behar duen oinarritzkoena segurtasun arloko baldin-

tzak dira. Manparetan, beira da segurtasun kontuetan zaindu behar den gauzeta-

koa, hausiz gero guztiz arriskutsua baita. Gaur egun bai beira tenplatuak, bai panel akrilikoek izaten duten tratamenduak, kolpea jasateko moduko gogortasuna ziurtatzen du. Bestalde, material hauek izan ohi duten diseinuak, manpara garden, koloretakoak, euri tantadun tanke-

rakoak, edo beste edozein motatako marrazkidunak aukeratzea ahalbidetzen digute.

Beste material batzuei Clear-Shield moduko babesgarria ematen zaie, honek manparen mantenua eta garbitasuna erraztea du helburua. Behealdeko gidak askotan zikinkeria pila-

ETXANIZ

Juan Arana 1 eta 3
Tel. eta Faxe: (943) 61 17 67
20302 IRUN

Ez bakarrik saldu, zure bainua berritzeko edo apaintzeko behar duzun guziaz kolokatu ere bai:

- ▶ SANTARJOAK
- ▶ GRIFERIAK
- ▶ MUEBLEAK
- ▶ MANPARAK
- ▶ PREZIO GUZITAKO OSAGARRIAK

ESKATU PRESUPUESTOA KONPROMUZURIK GABE

Ohikoa eta garaikidea bateratuz, hormetan zeramikazko axuleiak ikus daitezke. Zenefak, erliebeak, eta beste motatako apaingarriak bainugeletako ardatz bihurtu dira.

tzeko leku aproposa izan dira, baina orain merkatuan aurki ditzakegun muntaia erraz eta azkarrekoak, atea kendu eta garbitu errazekoak dira.

Bainugelako osagarri bakoitzaren kokalekua, neurriak, atea eta honen irekitze modua aztertu ondoren erabaki behar da manparako atea zein erataraz zabalduko diren. Manpara jarri aurretik hormaren zutasuna eta bainontziaren zehartasuna neurtu behar dira lehenik. Bainontzia ere kanpoko ertzetik ertzerako neurriak, hormatik hormarako tartea eta kanpoaldetik barnealdera dagoen tartea

neurtzea komeni da. Jakin-garri modura, dutxa batek batz best 80 zentimetrotako zabalera eta beste horrenbesteko sakonera izaten du, eta bainontzi batek 170 zentimetrotako zabalera eta 75 zentimetrotako sakonera izaten du.

NOLAKOA NAHI, HALAKOA TOPATU

Etxe bakoitzeko bainontzi edo dutxa, karratua, nahiz biribila, edo ertza osatzen duena izan, bakoitzera egokitzen diren manparak daude.

Bainontzi karratuetarako sarbide mota ezberdinetako manparak daude. Ate toles-

KOMUNEKO PAPERA

Orain arte ezinezkoa zen komuneko horman papera jar zitekeenik pentsatzea, baina egun dauden paper motekin bideragarria bilakatzear gain moda ere bihurtu da. Garai bateko paperen aldean orain gramaje eta azalera ezberdinetako paperak daude.

Paper normala xaloena da. Paper hutsez egin dagoenez ez da hoberena, edozein kanpo eraginaren aurrean ez du inolako iraunkortasunik eskeintzen, hau dela eta bainugelan erabili nahi izanez gero, polibinilo kapa eman behar zaio. Honela urak ez dio kalterik egingo eta era berean papera garbitzeko aukera izango dugu. Paper mota honen kalitatea bere lodieraren arabera da eta erroiloaren salneurria 2.800 pezeta eta 5.800 pezeta bitartean dago (112 eta 232 libera bitartean)

Paper iraunkorragoa nahi izanez gero, paper binilikoak dira aukerarik onena. Paper mota hau erraz garbitu daiteke, eta kea, hezetasuna

eta tenperatura aldaketaren aurrean iraunkortasun aparta eskaintzen dute. Mantenturako nahikoa da aldiaren behin zapi hezea pasatzearekin, mantxatua edo zikina egonez gero xaboi eta eskubila-ekin garbitzea gomendagarria da. Paper mota hau 2.500 eta 8.000 pezeta bitartean dago (100 eta 320 libera bitartean).

Kolorea modan dago eta paper pintatuak kolorez jantziak datoz. Berde, urdin edo hori biziak ikus daitezke hormetan. Kontrastea lortzea ere balekoa da, horretarako kolore bizien ondoan korrina, koska edo bestelakoetan kolore hitsak jarritz lortu dezakegu.

Paper marrazkidunen artean ez dago arau finkorik, era guztietara tartekatu daitezke, lerroak puntuekin, marrazki klasikoak bestelakoekin... egin behar den gauza bakarra beraien artean nolabaiteko lotura bilatzea da. Loreak, lerroak, marrazki ezberdiak...irudimenaren atea zabaldurik daude.

garridunen aukera zinez interesgarria da, aukera honen manparak tolestean hartzen duen lekua oso txikia izan dadin ahalbidetzen

du. Bainontzi hauetan erdiraino doan manpara tinkoa bakarrik, edo manpara tin koaren jarraian biribileko itxitura duen manpara to-

Gaztelu

**BAINUENTZAKO
OSAGARRIAK
ITURGINTZA
BEROGAILUAK**

Mendi-Ondo Etxea ● Tel. 88 40 57 ● 20247 ZALDIBIA
Esposizioa ● Esteban Lasa, 7 ● Tel.: 88 80 29 ● 202200 BEASAIN

lesgarria jar daiteke, honela iturrien inguruan gelatxo moduko bat eratzen da, erdialdean duelaarik sarbidea mota honek. Beste aukera orriz osaturiko ate mugikorak dira, bainontziaren zabalera araberak bat edo gehiago jari beharko dira.

Ertza egiten duten bainontzien sarbide edo itxeko modua bainontzi karratuen antzerakoa da, ezberdintasun bakarra gehienetan egiturari egokitzen zaizkion bihurtunedun manparak erabiltzen direla da.

Dutxetako lur mota molde ezberdinetakoa izan daiteke, biribila, pentagono itxurakoa, karratua, izkina egiten duena edo bi aldetakoa.

Manparetako heldulekuak gero eta erosoago eta ziurragoak dira. Bustian ez irristatzeko eta lehorrean ere ondo heldu ahal izateko pentsatuak daude egungo heldulekuak. Honetaz gain, irekitze eta ixte mekanismo magnetikoek eskaintzen duten abantailarekin ura kanpora irteten dadin galarazten dute.

Bainugelan ur putzuak ez egiteaz gain, bestelako aukerarik ere eskaintzen du manpara izateak. Eginiko aurrerapenak direla medio

Bainuetan ezartzen diren manparek bainugela txukun mantentzen laguntzeaz gain, gaur egungo diseinuei esker, zenbait kasutan bainugelako dekorazioaren barne ere izan daitezke.

bainugelan manparak izanez gero etxean sauna txiki bat izateko aukera polita dugu. Horretarako ez da behar sekulako leku edo obrarik. Gaur egun burutu duten sistema baten ondorioz, manparak jarri eta

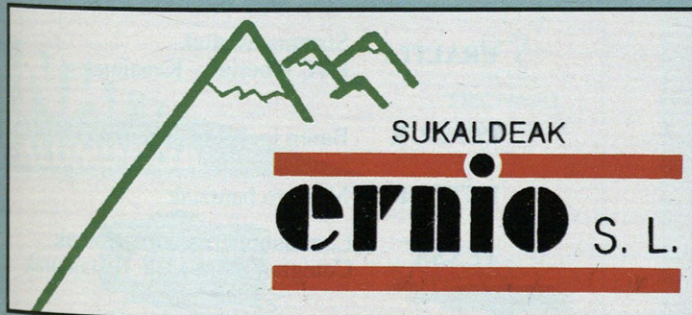
goialdea ere manparaz estaltzearekin nahikoa da. Hori egin ondoren lurruna egiteko bereziki prestaturik dagoen aparailu txiki batez etxeko bainugelan sauna txiki baina polita izan dezakezu.

BETIKOA BETI

Zoru eta hormetan beti egon diren joerak oraindik ere mantentzen dira, mantendu bakarrik ez, azken aldian hauetarako joera handitu egin da. Buztin zuri, gorri, toska eta zeramikazko bestelako materialak izan dira ohikoak eta orain ere ez dira alde batera uzten. Bainugeletako zoru eta hormetan ohikoak diren irudiak ikus daitezke zeramikan. Kolore eta apaindura neutroak eta leunak ikus daitezke. Marmol edo harri tankearako zoruak ere oso erabilia da, bai oinarri argi eta ilunetarako era berean.

Orain arte ikusten ziren azalera handiko zeramikak alde batera utzi dira eta orain modulo eraketa duten zeramikarantz jotzen da, zenefa, ezkina, eta bestelakoek bainugelari goxotasuna eranstendie.

Zenefak bainugeletako hormen ardatz bilakatu dira, hauek elementu grafiko, historiko, geometriko eta landare itxurakoak apaindurik topa ditzakegu.

- **Zuzeneko salmenta**
- **"Fabrika bertan" aurrekontuak ordenadore bidez**
- **Erakustoki zabal eta ondo hornitua (600 m²)**

Landeta Industrialdea, P.K. 90 ● Tel.: 81 57 05 - 15 00 63 ● 20730 AZPEITIA

● GIRO GOXOAN ●

GAUZAK ARGİ ETA GARBI

Zoko ilunak argitzeko baino gehiagorako balio du argiztapenak, apainketarako, giro ezberdinak osatzeko... azken finean etxeko txoko bakoitzari nortasun ezberdina ematen dio argiztapen motak. Baita honi loturik dauden lanpara, bonbila eta entxufeak ere.

Bonbila, entxufe edo bestelakoen ezaugarri eta motak aztertzen hasi aurretik, etxeko instalazioaren azterketari unetxoa eskaintzea komeni da. Lehenik eta behin, konexio berriak jartzeko asmoa izanez gero, argindar "sarea" ea zenbateraino kargatzen dugun aztertu behar da, ohikoena 1,5 mm karratuko kablea eta fusiblea 10 A-takoa erabiltzea da, hauek 2,2 kW-tako potentzia jasan dezakete. Entxufe eta kableak zir-

kuituaren antzeko anperiok izan behar dituzte. Entxufeak zorutik 30 zm. ingurura eta etengailuak entxufekin edo gabe 105 zm ingurura ezartzea komeni da.

Etxeko gela edo bazter guziak ez dira era berean argizatzen, ez da gauza bera sukaldea edo logela argizatzea. Argiztapen moten artean orokorra, nabarmen-garria, eta lanerako argiztapena bereizi ditzakegu besteak beste. Argiztapen oro-

Argiztapen mota bat edo beste aukeratzeak etxeari itxura ezberdina eman diezaioke, argia nolakoa etxea halakoa.

Iñigo Loiola, 13
Tel.: 36 14 67 - 36 37 47
Faxa: 36 37 49 LASARTE

URALITA	Sistema estaliak PVC tuberiak - Kanaloiak
PLADUR	Baren igeltsero sistemak
BETTOR	Mortero bereziak
TEXSA	Lamina inpermeablizadoreak Cotegran morteroak - Estaldurak

REN BANATZAILEAK

BIZITZA OSORAKO PARKETA

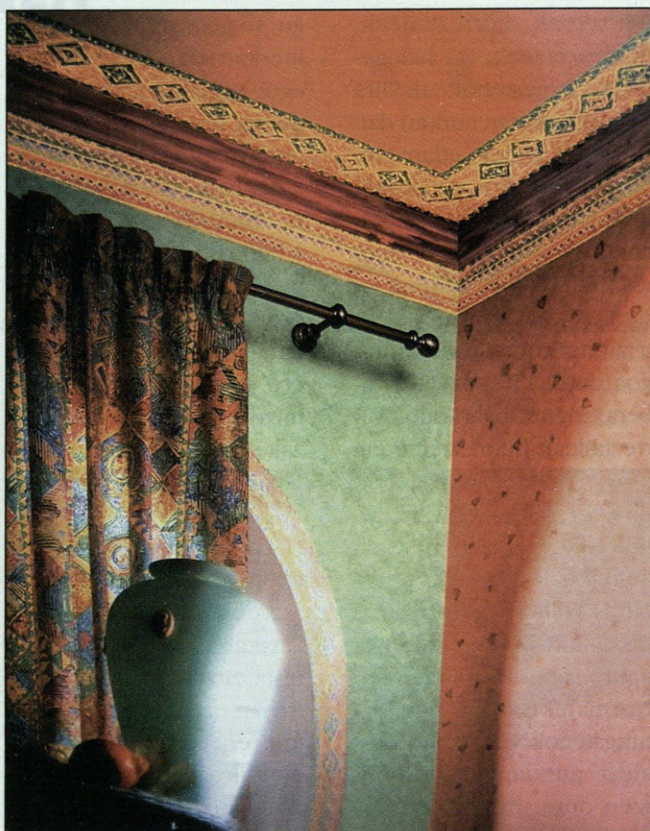
Parketa egurra denez ez da iraupen zehatza duen materiala. Baina gauza gehientsuenak bezala zenbat eta gehiago, eta zenbat eta hobeto zaindu orduan eta gehiago iraute du. Parketa urteak pasa ahala galitzen doalako ustea jendearengan guztiz errotua dago, ez da horrela ordea. Ondo zainduz gero zahartzean hobetu egiten da, 35 urteraino luzatu daiteke larrik parketaren bizitza. Oinarri oinarritzko zainketa eman behar zaio, aldiari berriztatuz, hau da lijatu eta barnizatuz. Ez da pusketaka berriztatu behar, hori eginez gero zoruan kolore ezberdinetako zatiak izango baititugu.

Konponketak egiterakoan tarima eta parket kolektatuak lijatzen den aldi bakoitzeko 2 milimetro galtzen ditu, aldiz

zintzilikaturiko parketak gutxiago galtzen du.

Lijaketa ahal izanez gero profesional batek egitea komeni da. Horrela eginez gero ziur egon gaitzezke, behar baino gehiago ez diotela kenduko. Lijatu eta berritzeak, metro karra-tuko 2.500 pezeta inguru balio du.

Aldian aldiko berritzeaz gain eguneroko zainketa ere ez da ahaztu behar. Eguneroko hautsa kentzea komeni da eta hama-bostean behin parketari ondo garbitzea ezin hobeto datorkio, honetarako ura eta ozpin tanta batzuetan ondo urgabetutako fregona pasatzearekin nahikoa da. Ez erabili argizari edo sili-konarik parketa garbitzerakoan, hauek egurra kaltetzeaz gain lijatzerakoan lan gehiago ematen baitute.

Gero eta gehiago dira etxeko hormak ohiko kolore zuriz edo pastel kolorez margotu beharrean kolore ausart eta biziak aukeratzten dituztenak.

Argia gora eta alboetara zuzenduz gero, gela handiagoaren sentzazioa lortzen da. Sabaia behe samar badugu, kolore argiz margotu eta bertara argia zuzenduz aldadezakegu itxura. Kontrakoa izanez gero, sabaia ilunpean eta ar-

gia goitik beherantz jartzearekin konpontzen da.

ETA ARGIA EGIN ZEN...

Bonbilak ditugu etxeatako eguzki txikiak. Argiturri hauek ezin dira multzo berean sartu guztiak. Lau motatan bereiz daitezke: tungs-

korra gela osoa argiztatzeko erabiltzen den argi mota da, argi ez zuzen, zuzen edo foko ilara batez lortzen den argi mota honek ez digu kontrasterik eskaintzen baina bai gela osorako adina-ko argia.

Argiztapen nabarmengarriekin, giro edo gela bako- txoko edo gauza txiki- ren bat nabarmenduarazi dezakegu. Objektu bat na-

barmendu nahi badugu normalean baino hiru aldiz gehiagoko intentsitatea eskatzen du, honetarako ego- kia dugu argi halogenoa. Lanerako etxeko gunearen argiztapenak, argiztapen orokorra baino gehiago eskatzen du. Begiak nekatu ez ditezen ikas edo lanera- ko lekuan argi iturri berezi- tua jari behar da.

NAHIKOR
ALUMINIOA

TECHNAL
LEIHO ETA ATEAK
P.V.C.n

La Florida Auzoa, 56 / 17. lokala
(943) 551938 Telefonoa / **20120 HERNANI**

Tapizeria

mendizabal

Tapizeriak ● Gortinak ● Alfonbrak

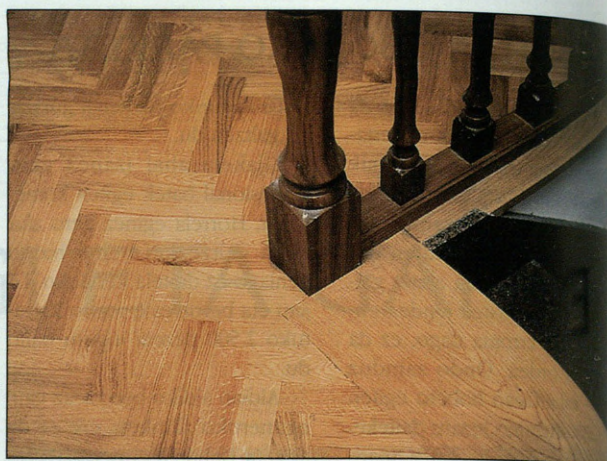
Moketak ● Edredoiak ● Osagarriak

Avda. Madrid, 28
Tel.: 943 - 46 52 95
20011 DONOSTIA

tenozkoak, aurreztaileak, fluoreszenteak, eta halogenoak. Tungstenokoak dira etxe gehienetan aurkitu daitezkenak, hauek udare tankerakoak, koloretakoak, muturra zilarreztatua dutenak... topa ditzakegu, fluoreszentea baino iraupen laburragokoak dira eta elektrizitate kontsumoa altuagoa dute, 130 pezeta (5 libera) inguru balio due. Aurreztaileak fluoreszente eta tungstenokoak bitartekoak dira, 25 Wattiokoak, tungstenotakoak 100 W. koen adinakoak dira. 600 pezetan (24 libera) eros daitezke. Fluoreszentearen argia, egun argira hurbiltzen da. Normalek baino, hau da, tungstenokoak baino bost aldiz gutxiago kontsumitzen dute. Bakoitza 1.800 pezetatik gora topa dezake-

gu Alogenoaren argia, egun merkatuan daudenetatik egun argiaren antza gehien duena da. Dituen abantailen artean aurrezten duen argindarra eta iraupena dira. Bonbila normal batek 1.000 ordu inguru irauten baditu, halogenoak 3.000 ordu irauten ditu. Bonbila hauek abantailak badituzte ere, bestelakoak ere badituzte, argi gehiegi eman dezakete eta era berean beste guztiak baino garestiago dira.

Etxeetan erabiltzen ez diren bonbila motak ere badira, deskargako bonbilak. Deskargakoak argazkilaritzan, zinemagintzan, industrietan eta bestelako lekuetan erabiltzen dira, argi handikoak eta iraupen luzeak dira baina orokorrean oso garestiak dira. Mer-

Parketak luze iraun dezan ondo zaindu behar da, horretarako aldian aldiko berrikuntzez gain hamabostean behin ur eta ozpinez garbitzea komeni da.

katuko azken berrikuntza indukzio elektromagnetikozko bonbilak dira. Argi zuridun bonbila hauen iraupena 60.000 ordutan ezarri da, 85 Wattioko indarrekoak merkaturatu dira, baina

laster izango dira 50 Wattiokoak ere. Enpresa edo kaleko farola moduko leku handi eta bonbila aldatzeko nekezak direnetarako aproposak dira indukzio elektromagnetikozko bonbilak.

ORERETA ERDIAN ESMALTERIA PROMOZIOA

ETXEAK, LOKALAK ETA GARAJE ITXIAK ERAIKUNTZAN

LEHEN KALITATEKO ERAIKUNTZA

Harrizko estalkiak kanpokaldeetan
Kanpokaldeko haroztegien aluminioa Climalit kristal bikoitzarekin
Marmolez eta egurrez dekoraturiko portala, gradetako eskailerak eta marmolezko zokaloak
Aszensore eta portero automatikoa
Marka onenatarikoz amueblaturiko sukaldeak
Gas naturala, sukaldetako, berogailu eta ur sanitarioa
TB lurrez eta satelitez

PREZIO FIJOAK - ERAIKUNTZA
EPEETAN ERREZTASUNAK

ETXEAREN AZALA ALDATUZ

Kanpoaldeko da etxearen azala, gutxitan oroitzen gara etxearen atal honetaz, gehienetan arazoren bat dagoenean bakarrik izaten dugu gogoan. Baina arazoak aurkezten direnean, konponketak dirutza handia balio dutenak izaten dira.

Hezetasunei teilatu aldatzeket birgaiketei eta beste-lakoei aurre egiteko ordua heltzean buruhauste ugari izan ohi dira.

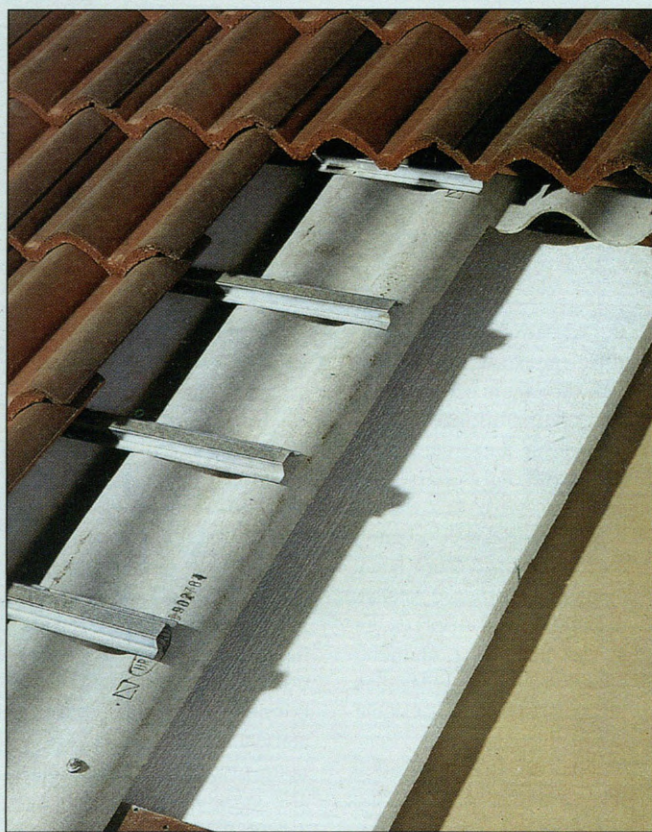
Kanpoaldeko konponketak egiten hasi aurretik lehendabiziko gauza arazoaren sustraia topatzea da. Arazoaren funtsa zein den aztertzean dago gakoa, ez baldin bada benetako azterketa on bat egiten alferrika-koak dira egin daitezken lan guztiak, unean uneko partxea besterik ez dugu lortuko.

Konponketa lanak zenbat eta gehiago atzeratu orduan eta arazo handiagoarekin aurkituko gara, esate baterako hormaren bat kalte-tua baldin badago, azkar konpontzen ez baldin bada hezetasan arazoak ekar ditzake beranduago. Pitzaduraren bat edo beste agertu eta momentuan kasurik ez eginez gero, azkenean konponketetan izugarritzko di-

rutza erabiltzea suposa dezake. Goiko ganbara edo solairuan hezetasuna agertuz gero, baliteke teilaren bat edo ubideren bat apurtua egotea eta konpondu ezean gauzak okertu eta lehenago edo beranduago egin beharreko konponketa lanak handiagoak izango dira.

Lanak egiteko profesional bat hartzerakoan gauza batzuk gogoan izatea gomendagarria da, adibidez kontratista hori profesionalen elkarteren bateko partaide izatea, honela geroan izan ditzakegun zenbait arazo alde batera uzten dira, edo erantzukizunak nork hartu izango dugu.

Komenigarria da aurrekontu pare bat edo gehiago eskatzea. Aurrekontuan beharrezkoak diren material guztiak agertu behar dira, zakarrak eramatea aurrekontuan sartua dagoen edo ez, teilatuaren konponketa

Teilatueta egiten diren berrikuntza lanetan, teila aldatzeaz gain askotan teilen azpikaldean ura ez iragateko materialeren bat jarri beharra ere izaten da.

izanez gero, teilak jartzea bakarrik edo gai iragazgaitza ere sartua dagoen, eta azkenik lanak ea zenbaterainoko garantia duen. Oinarri bera eta material bera duten aurrekontua alderatu behar dira, bestela iruzurrari tarteaz aukera izan

dezakegu. Horrelako lane-tan kontuan izan askotan erabiliko den materiala baino garestiagoa izaten dela andamioak ipintzea, andamioen alokairuak dirutza handia suposatzen du.

Kanpoaldean dugun arazoa hezetasuna izanez ge-

ro, hezetasun honen arrazoiak bat baino gehiago izan daitezke, esate baterako adreiluak material ezegokiaz eginak egotea izatea, adreiluen tarteko materiala eta egitura txarra izatea, ur-hodiren bat ataskatu edo apurtua egotea eta barneko hormen arteko tartearik hezetasuna gordetzea, hezetasun hau kanpoaldean edo barnealdean agertuz. Behin hezetasun honen arrazoiak aurkituz gero, kanpotik barnera pasatzen den hezetasuna baldin bada, adreiluak iragazgaitu behar dira, honetarako dagoen

likido ikustezin bat emanez, urte batzuetarako hezetasun arazoak konponduko ditugu. Hezetasuna, ur-bituneak ditugunaren ondorio bada, hormek behar bezala arnas hartzen ez dutelako da, ondorioz aireztapen egokia izan dezan bideratu eta era berean iragazgaitasuna ere lortu beharko du.

Etxea margotzeko asmoa baldin badugu, margo akrilikoak dira gehien erabiltzen direnak, baina margo akrilikoak hormari arnasa hartzen utzi behar die, beraz argi izan produktua

Etxearen kanpokaldearen berrikuntzak dirutza handia suposatzen du. Parterik handiena aldamiotua da.

erosterakoan, margo txarra aukeratuz gero hezetasun arazoak izan baititzakegu luzarora. Margoa erosterakoan kalitatea zaindu behar da, hoguei urtean behin margotu ohi da kanpoaldea eta

hoguei urte horietan jasango dituen, izozte, eguzki, euri jasa eta antzerakoen aurrean iraunkorra izan behar du, beraz ez itsutu hain erraz margo merke edo oferten aurrean.

BIRGAITZEKO DIRULAGUNTZAK

Etxearen birgaitze lanei aurre egiteko, Eusko Jaurlaritzak dirulaguntzak eman ohi ditu, baina aldeztu aurretik zenbait baldintza eta eskakizun betetzea beharrezkoa da.

Kanpoaldeko edo egitura arloan laguntza duten lanak, egitura sendotzea, erreteila, igongailuak konpotzea, fatxadak gogortzea, elementu irtenak (balkoiak, teilategiak, erlaizak) sendotzea, eskaileak sendotzea.

Ematen diren laguntzak hiru motakoak dira. Bata zorgabetzea, hau da, kasu bakoitzean bidezkoak izan daitezkeen zerga mailako onurak lortzea bideratzen du. Bigarren laguntza mota itzultzekorik gabeko dirulaguntzak dira, dirulaguntza hauek lortzeko lehendabizi, eskatzailearen irabazi gordinak kontuan hartzen dira. Irabaziez gain aurrekontua eta arlo geografikoa ere kontuan izaten da, herri bakoitzari dagokion arloaren arabera 1.374 pezeta etxebizitza

tzaren metro karratuko edo 1.230 pezetatakoa izan daiteke gutxienezko aurrekontua eta honen arabera ematen dira dirulaguntzak.

Hirugarren laguntza mota berarizko maileguena da, laguntza honekin eskatzaileak mailegu bat lortu ahal izango du lankidetzan ari diren Finantza-keta-Erakundeetan, metro karratu bakoitzeko eta udalerriaren araberrako gutxienezko aurrekontuaren arabera. Kasu honetan aurrekoan moduan irabaziak eta arlo geografikoaren arabera aldatzen da, aurrekontua metro karratuko 6.413 pezeta edo 5.742 pezeta bitartekoa izan behar delarik gutxienez.

Laguntza lortzeko oinarritzko baldintza lanak eskatzaileak aurretik ezin direla hasi da. Laguntza eta birgaitze mota bakoitzak baldintza ezberdinak ditu. Laguntza eskatzeko asmoa izanez gero inprimakiak Eusko Jaurlaritzako ordezkariarekin egon ohi dira.

Familibakarreko txalet ezarriak

Zarautzen, Arizbataldeko hegoaldean.

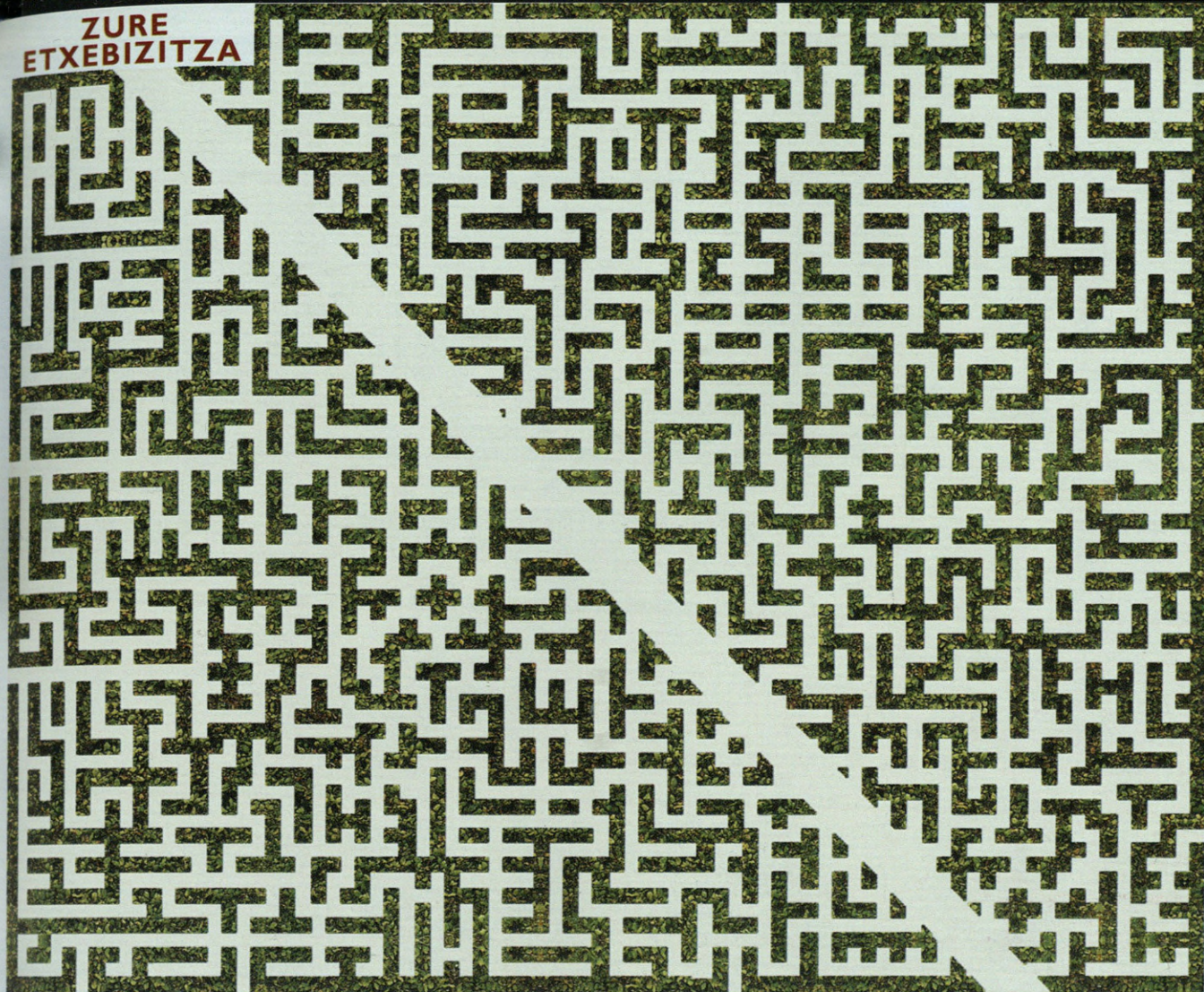
Kiroldegia, lgerilekua, pilotalekua, anbulategia, institutua eta merkatal-zentrua oso hurbil.

Informazioa:

**INMOBILIARIA
DE ORIO, S.A.**

Nafarroa Kalea, 13
Villa Txoko - Txiki
Tel. 83 04 62 • ZARAUTZ

ETXEBIZITZA EROSTEKO MODURIK ERRAZENA

Hipoteka baten bila dabiltzan guztiei, KUTXAren HIPOTEKA aurkezten diegu. Urte askotako geure esperientzia guztia bere baitan biltzen duen hipoteka. Arazoak konpontzeko pentsatutako hipoteka. Ez arazoak sortzeko.

- INTERES-TASArengatik.
- AMORTIZAZIO-EPEArengatik.
- FINANTZAKETA-ZENBATEKOArengatik.
- Eta ZERBITZURIK ONENA eta AHOLKULARITZARIK OSOENA eskaintzen dizugulako. "ETXEBIZITZA EROSTEKO GIDALIBURU ERRAZA" barne dela, gure edozein bulegotan eskura dezakezuna.

Etxebizitza erosteko modurik errazena sakon-sakonetik ezagutu

nahi baduzu, zatoz zeure ohiko KUTXA bulegora edota deitu

900 40 41 42 telefonora. Eta hitzegingo dugu. Hipoteka

baten bila bazenbiltzan, azkenean, ZORIONAK.

kutxa

gipuzkoa donostia kutxa
caja gipuzkoa san sebastián

LOGOS
MOBILIARIO INTEGRAL
KALITATEA DISEINU EGINIK

SERIE MRH-33

LOGOS S. COOP. - TELF. 943/88 40 50 - FAX 943/88 33 50 -
PK. 23 - 20247 ZALDIBIA (GIPUZKOA)

B A N A T Z A I L E A K

HALTZARIAK TXINDOKI

Jose M. Iturrioz, z/g - Tel.: 88 03 98
20200 BEASAIN (Gipuzkoa)

ETXEGIRO, S.L.

Pablo Uranga, 8 - Tel.: 79 05 94
20500 ARRASATE (Gipuzkoa)

GUSI, C.B.

Zabaleta, 36 Tel.: 29 33 23
20002 DONOSTIA

MUBLES OLATZ

Pedro M. Urruzuno, 8 - Tel.: 74 38 44
20870 ELGOIBAR (Gipuzkoa)

ORMAZABAL, S.L.

Vda. de Apaolaza, 2 - Tel.: 78 30 58
20560 ONATI

SIMONTXO

Muzategi, 1 - Tel.: 10 11 36
20600 EIBAR

SUKONDO

Sancho el Sabio, 25 - Tel.: 24 01 75
01008 GASTEIZ

ACANTO, C.B.

Avda. Salsidu, 35 - Tel.: 430 37 63
48990 ALGORTA (Bizkaia)

ATADI ESTILO, S.L.

Elorriagazar, z/g - Tel.: 620 18 45
48220 ABADINO (Bizkaia)

CRISTINA

Hurtado de Amezaga, 48 - Tel.: 410 05 86
48008 BILBO

COMERCIAL TROBIKA

Trobika, 8 - Tel.: 674 01 87
48100 MUNGIA (Bizkaia)

KRESALA

Zamakoa, 15 - Tel.: 456 87 40
48960 GALDAKAO (Bizkaia)

NARGOA, S.L.

Avda. Zumalacarreui, 105 - Tel.: 446 44 88
48007 BILBO